

**UCHWAŁA NR II/12/2024
RADY GMINY W PRZEWOZIE**

z dnia 20 czerwca 2024 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Przewóz na lata 2024-2034

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U.z 2024 r. poz.609, 721) oraz art. 16b i art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej(t.j. Dz. U z 2023 r. poz. 535, 901, 1693, 1938, 2760 oraz z 2024 poz. 743) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Przewóz na lata 2024-2034, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Grzegorz Stachera

PRZEWÓZ, 2024

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY PRZEWÓZ

NA LATA 2024-2034

Spis treści

Wykaz skrótów	4
Wprowadzenie	5
Metodologia opracowania Strategii	7
Podstawy prawne	9
Spójność z dokumentami strategicznymi	11
Dokumenty krajowe	12
Dokumenty regionalne	13
Metodologia badań społecznych	13
Wybór metod i technik badawczych	13
Dobór próby i narzędzie badawcze	14
Charakterystyka gminy Przewóz	15
Położenie	15
Sytuacja demograficzna	16
Rynek pracy i sytuacja gospodarcza	18
Edukacja i wychowanie	20
Kultura, sport i rekreacja	22
Opieka zdrowotna	24
Bezpieczeństwo publiczne	24
Uwarunkowania w zakresie ekonomii społecznej	25
Gminny system pomocy społecznej	31
Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	35
Analiza wyników badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy	36
Struktura badanej próby	36
Problemy społeczne	37
Problem alkoholowy	39
Problem nikotynowy	41
Problem narkotykowy	42
Problem przemocy	43
Korzystanie z urządzeń elektronicznych	48
Uczestnictwo w grach hazardowych	49

Inne uzależnienia behawioralne.....	50
Rynek pracy	51
Ubóstwo i wykluczenie społeczne.....	53
Sytuacja osób starszych i osób z niepełnosprawnościami	54
Zdrowie psychiczne	57
Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów.....	58
Struktura badanej próby	58
Problem alkoholowy.....	59
Problem nikotynowy	60
Problem narkotykowy	61
Problem przemocy	64
Korzystanie z urządzeń elektronicznych.....	68
Uczestnictwo w grach hazardowych	70
Zdrowie psychiczne	70
Zaburzenia odżywiania	71
Sytuacja społeczna gminy Przewóz	73
Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej.....	73
Wsparcie osób z niepełnosprawnością	78
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień	81
Przeciwdziałanie przemocy domowej	87
Aktywność i integracja społeczna seniorów.....	90
Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób	93
podlegających wykluczeniu społecznemu.....	93
Wsparcie osób z problemem ubóstwa	96
Zdrowie psychiczne	99
Część programowa	102
Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych	103
Kierunki rozwiązywania problemów społecznych.....	104
Ramy finansowe Strategii.....	119
System wdrażania Strategii	120
System aktualizacji Strategii.....	121
Komunikacja społeczna i promocja Strategii.....	122

Spis treści

Monitoring i ewaluacja.....	123
Wnioski i podsumowanie	126
Bibliografia.....	128
Spis rysunków, tabel, wykresów	129
Spis rysunków.....	129
Spis tabel	129
Spis wykresów	131

Wykaz skrótów

- FEAD** – Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym
- GBP** – Gminna Biblioteka Publiczna w Przewozie
- GKRPA** – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- GUS** – Główny Urząd Statystyczny
- IPiN** – Instytut Psychiatrii i Neurologii
- KCPU** – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom
- KDR** – Karta Dużej Rodziny
- NGO** (ang. non-government organization) – organizacja pozarządowa
- NK** – procedura „Niebieskie Karty”
- OPS** – Ośrodek Pomocy Społecznej w Przewozie
- ORE** – Ośrodek Rozwoju Edukacji
- OSP** – Ochotnicza Straż Pożarna
- PCPR** – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- PFRON** – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- PK** – Punkt Konsultacyjny
- PP** – Posterunek Policji w Przewozie
- pp.** – punkt procentowy
- PUP** – Powiatowy Urząd Pracy
- UG** – Urząd Gminy Przewóz
- WTZ** – warsztaty terapii zajęciowej
- ZI** – Zespół Interdyscyplinarny

Wprowadzenie

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX w. były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych i powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, niktynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów polityki społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Konsekwencje pojawienia się wirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez niego choroby COVID-19 spowodowały konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym pojawić się mogą nowe wyzwania dla polityki lokalnej, jak np. bezrobocie, które dotychczas nie stanowiło dotkliwego problemu na poziomie kraju, województwa jak i gminy. W związku z trwającą pandemią uwydatniają się stare i pojawiają nowe ryzyka socjalne. Na poziomie lokalnym można do nich zaliczyć kryzys gospodarczy skutkujący, m.in. poważnymi skutkami dla rynku pracy, rozwarstwienie społeczne pociągające za sobą ryzyko wzrostu liczby osób wykluczonych ze społeczeństwa, zwiększenie skali ubóstwa, ujawnianie się nowych konfliktów społecznych, wzrost zachowań indywidualistycznych w miejsce zachowań wspólnotowych, wpływających negatywnie na jakość kapitału społecznego i więzi społecznych, czy problem organizacji i zarządzania

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.

czasem osób starszych. To tylko część z wielu negatywnych konsekwencji jakie może za sobą pociągać pandemia koronawirusa².

Obecnie polityka socjalna naszego kraju stoi przed kolejnym wyzwaniem, jakim jest konflikt rosyjsko-ukraiński i związany z nim napływ uchodźców. Migracje wojenne mogą mieć charakter długotrwały, co będzie wpływało bezpośrednio nie tylko na migrantów, ale całe społeczeństwo polskie i wymagało korekt polityk społecznych. Kryzys wywołany przez wojnę w Ukrainie musi skłonić Polskę do modernizacji systemu usług społecznych w sposób adekwatny do nowej sytuacji³.

Polityka społeczna w czasie kryzysu wymaga specjalnej uwagi i planowania, wykorzystując przy tym swoje instrumenty zarówno interwencyjne – w perspektywie krótkoterminowej, jak i w okresie długoterminowym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Przewóz na lata 2024-2034⁴ jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mające na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom, a także zakładane rezultaty. Strategia jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych.

Strategia będzie służyć osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, lokalna polityka społeczna wymaga od jej realizatorów strategicznego podejścia. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy.

² N. G. Pikuła, M. Grewiński, E. Zdebska, W. Glanc, *Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa*, Kraków 2020, s. 9-16.

³ E. Bendyk, P. Buras, *Polska wobec wojny, Polska w świecie po wojnie Zadania na nowy czas*, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, 2022, s. 1-7.

⁴ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Przewóz na lata 2024-2034” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Przewóz na lata 2024-2034 zawiera kilka części składowych: charakterystykę Gminy, diagnozę sytuacji społecznej oraz część programową obejmującą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, ramy finansowe, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- wsparcie osób z niepełnosprawnością,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- przeciwdziałanie przemocy domowej,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Przewóz na lata 2024-2034, określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów oraz pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych, co pozwoli na zapewnienie mieszkańcom gminy Przewóz dogodnych warunków do rozwoju i przyczyni się do wzrostu poczucia bezpieczeństwa społecznego.

Metodologia opracowania Strategii

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Przewóz na lata 2024-2034 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat.

Obligatoryjny charakter Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, Program Wspierania Rodziny czy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Lp.	Etap	Charakterystyka
1.	Analiza strategiczna	Analiza bieżącej sytuacji, problemów, barier oraz potencjału umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemach i potrzebach jest analiza danych zastanych, czyli bieżącej dokumentacji urzędowej, danych demograficzno-gospodarczych oraz trendów społecznych. Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej. Informacji w tym zakresie dostarczają również przeprowadzone na terenie Gminy badania społeczne.
2.	Sformułowanie misji i wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów w niej wskazanych, natomiast misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3.	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie prawidłowo przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych występujących na terenie Gminy. Identyfikacja ich i określenie kompleksowych działań minimalizujących ich skalę zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.

4.	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem Strategii jest określenie planu, zgodnie z którym ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji, jak i sprawozdawczość mają niebagatelny wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego w trakcie i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.
-----------	---	---

Źródło: opracowanie własne

Podstawy prawne

Opracowana całościowa, spójna i wieloletnia koncepcja rozwiązywania problemów społecznych gminy lub powiatu, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest uwarunkowana prawnie. Podstawą jurejdczną do opracowania niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.), która stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy „opracowanie oraz realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”⁵.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Najistotniejsze ustawy kompetencyjne, nakładające na administrację rządową i samorządową określone obowiązki to m.in.:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
2. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego,
3. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego,
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
5. ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej,
6. ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych.

⁵ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.).

Akty prawne dotyczące wsparcia rodziny i dziecka

1. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
9. ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
10. ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich.

Akty prawne dotyczące ochrony zdrowia oraz przeciwdziałaniu uzależnieniom

1. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

Akty prawne dotyczące oświaty, zatrudnienia oraz wsparcia socjalnego

1. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
2. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
5. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsiębiorstw mieszkaniowych,
6. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
7. ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym,
8. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,

9. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego,
10. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
11. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
12. uchwała Nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028 (M.P. z 2023 r. poz. 881).

Akty prawne normujące aspekty finansowe

1. ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
5. ustawa z dnia 11 września 2019 r. prawo zamówień publicznych.

Akty prawne normujące pobyt cudzoziemców na terenie kraju

1. ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji,
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
4. ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Przewóz na lata 2024-2034 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych realizowanych na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Przewóz na lata 2024-2034 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**, będąca aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, stanowi obowiązujący, kluczowy dokument dla Polski, w zakresie średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest podstawą dla zmian w systemie zarządzania rozwojem.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia⁶.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowiąca kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków.

Ponadto wymienić należy również dokumenty mające wpływ na kształtowanie polityki społecznej, takie jak:

- Strategia Demograficzna 2040,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030,
- Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.).

⁶ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.

Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznymi dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Przewóz są: Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030, Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2021-2030 oraz Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Żarskiego na lata 2021-2030.

Metodologia badań społecznych

Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

Celem takiej diagnozy jest poznanie problemów, a przedmiotem są różne zjawiska społeczne. O diagnozie społecznej w węższym znaczeniu mówimy, gdy badania dotyczą rozpoznawania zdarzeń i sytuacji społecznych ze względu na ich dotkliwość i potrzebę zmian. Zgodnie z tą definicją, przedmiotem badania są zdarzenia i sytuacje społecznie dotkliwe, celem – zmiana społeczna, efektem zaś – przede wszystkim wnioski i zalecenia dla praktyki⁷.

Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie skali różnych problemów społecznych występujących wśród dorosłych mieszkańców oraz uczniów.

Wybór metod i technik badawczych

W celu poznania opinii oraz postaw mieszkańców gminy Przewóz zdecydowano się na przeprowadzenie komplementarnych badań. Przez metodę badawczą rozumie się na ogół system założeń i reguł pozwalających na takie uporządkowanie praktycznej lub teoretycznej działalności, aby można było osiągnąć cel, do jakiego się świadomie zmierza⁸. Wyróżnia się metody ilościowe i jakościowe. Zarówno jedno, jak i drugie są użyteczne w prowadzeniu badań socjologicznych.

⁷ Szatur – Jaworska B., *Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej*, s. 109.

⁸ Sztumski J., *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, s. 60.

Badania wśród dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży w Gminie przeprowadzone zostały przy wykorzystaniu metody ilościowej, odpowiadającej na pytania „ile?” i „jak często?”. Ten typ badań przeprowadzany jest na większą skalę niż w przypadku metod jakościowych, a jego wyniki można przekładać na populację⁹. Zastosowana została technika CAWI (ang. Computer Assisted Web Interview – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony internetowej), zakładająca przeprowadzenie badań za pomocą kwestionariuszy ankiet udostępnianych drogą elektroniczną. Pozwala ona na zachowanie pełnej anonimowości respondentów.

Dobór próby i narzędzie badawcze

Najczęściej badana zbiorowość jest zbyt liczna, aby objąć działaniami jej wszystkich członków, dlatego wybiera się grupę reprezentacyjną. Wykorzystany w diagnozie losowy dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie Gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Badania przeprowadzono w lutym i w marcu 2024 roku, a udział w nich wzięło **139 dorosłych mieszkańców** oraz **59 uczniów** z terenu gminy Przewóz.

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych, składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru.

W niniejszym dokumencie przedstawiono wyniki badań w ujęciu procentowym, które zaokrąglono do wartości dziesiętnych. Z uwagi na to, suma procentowego udziału odpowiedzi w danym pytaniu może odbiegać o +/- 1,0 pp. od 100%.

⁹ Przewłocka J., CAWI – specyfika, wykorzystanie, perspektywa rozwoju, s. 97.

Charakterystyka gminy Przewóz

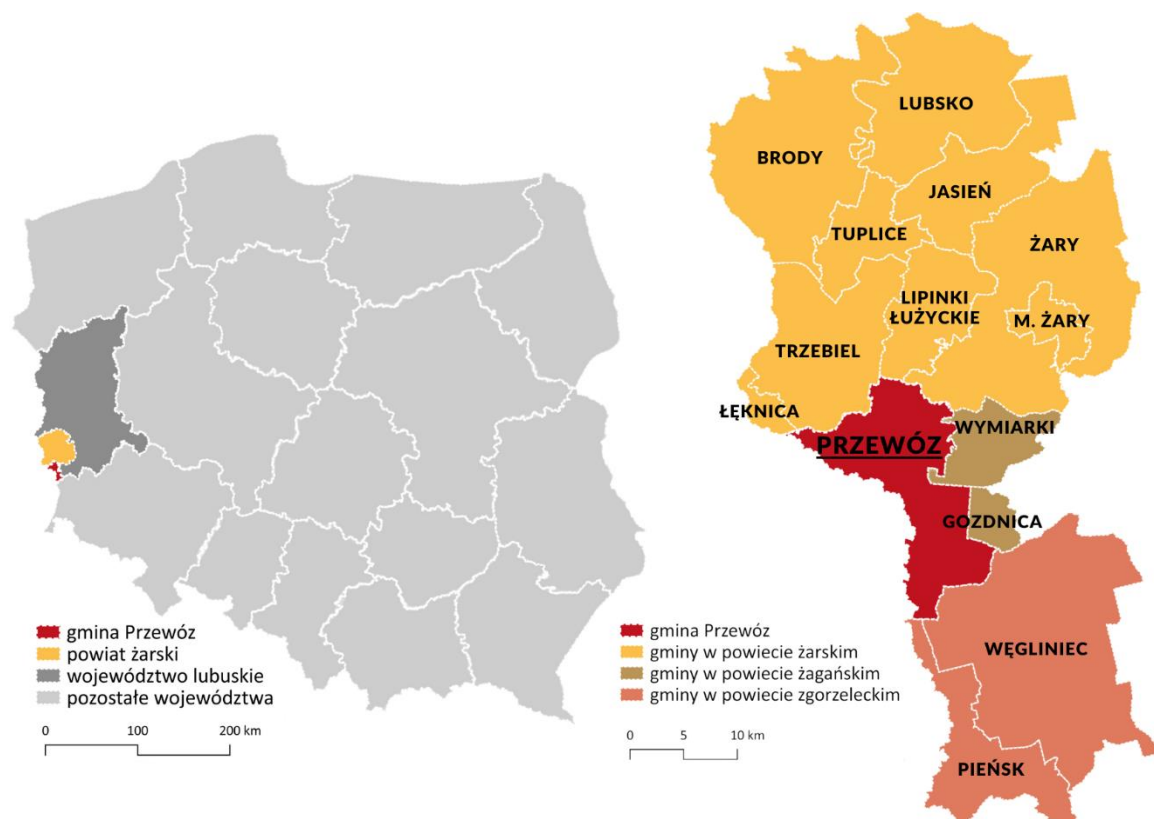
Położenie

Gmina Przewóz jest gminą wiejską położona w powiecie żarskim, w województwie lubuskim. Zajmuje ona powierzchnię 178 km² i graniczy z gminami: Łęknica, Trzebiel, Lipinki Łużyckie, Żary (powiat żarski), Wymiarki, Gozdnicza (powiat żagański), Węgliniec oraz Pieńsk (powiat zgorzelecki). Od strony zachodniej Gmina sąsiaduje z Niemcami.

W miejscowości Przewóz znajduje się drogowe przejście graniczne Przewóz – Podrosche, zlokalizowane w ciągu drogi krajowej nr 27 Przewóz – Żary – Zielona Góra.

Ponad połowę obszaru Gminy, bo aż 65,7% stanowią tereny leśne, kształtując tym samym jej znaczny potencjał przyrodniczy i rekreacyjny, a 25,3% powierzchni zajmowana jest przez użytki rolne. Gmina odznacza się również korzystnym układem komunikacyjnym, na który składa się droga krajowa nr 27 oraz droga wojewódzka nr 350 (relacji Łęknica – Bolesławiec). Ponadto na wschód od granicy Gminy przebiega autostrada A18, w ciągu drogi międzynarodowej E36. Na sieć osadniczą Gminy składa się 10 sołectw: Bucze, Dąbrowa Łużycka, Dobrochów, Lipna, Mielno, Piotrów, Sanice, Sobolice, Straszów oraz Włochów.

Rysunek 1. Położenie gminy Przewóz

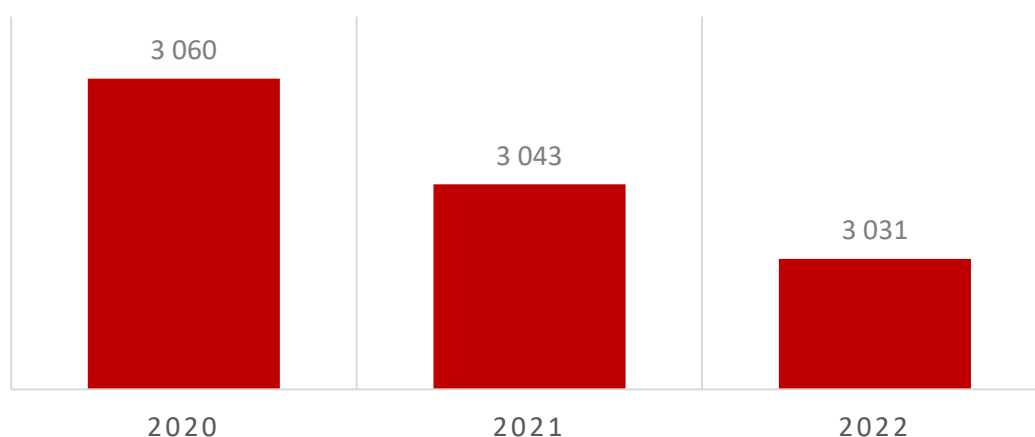
Źródło: opracowanie własne

Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Przewóz zamieszkuje 3 031 osób (stan na 31 grudnia 2022 roku). Na przestrzeni analizowanych trzech lat liczba mieszkańców uległa nieznacznemu spadkowi – w 2022 roku względem roku bazowego ukształtował się on na poziomie 0,9%.

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Przewóz w latach 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W gminie Przewóz w 2022 roku przyrost naturalny na 1 000 ludności kształtował się na poziomie -3,63 co oznacza, że wskaźnik ten przyjmował wyższą i tym samym korzystniejszą wartość w stosunku do wszystkich porównywanych jednostek, tj. powiatu żarskiego (-6,14), województwa lubuskiego (-4,65) oraz Polski (-3,79). Na przestrzeni analizowanych lat w Gminie zauważalny jest stopniowy wzrost przyrostu naturalnego na 1 000 ludności, co również ukazuje jej korzystniejszą sytuację względem pozostałych jednostek, w przypadku których w analizowanym okresie występowały wahania wskaźnika. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 2. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w gminie Przewóz w porównaniu do powiatu żarskiego, województwa lubuskiego i kraju na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
gmina Przewóz	-4,89	-4,28	-3,63
powiat żarski	-4,77	-7,67	-6,14
województwo lubuskie	-4,01	-5,97	-4,65
Polska	-3,20	-4,95	-3,79

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Struktura ludności w gminie Przewóz według ekonomicznych grup wieku w roku 2022 przedstawiała się następująco:

- 17,9% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia;
- 62,5% mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia;
- 19,6% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – dla kobiet 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Na przestrzeni analizowanych lat dostrzec można spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności o 1,0 pp. W przypadku odsetka osób w wieku produkcyjnym, dostrzegalna jest tendencja wzrostowa, wynosząca 0,3 pp. względem roku bazowego. Zauważalny jest natomiast systematyczny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym, który na przestrzeni analizowanych lat wyniósł 0,6 pp. Udział osób w poszczególnych ekonomicznych grupach wiekowych w Gminie prezentuje się na nieco odmiennym poziomie w odniesieniu do wskaźników w powiecie żarskim, województwie lubuskim i w całym kraju. W 2022 roku w powiecie było to 17,7% osób w wieku przedprodukcyjnym, 59,0% w wieku produkcyjnym oraz 23,3% w wieku poprodukcyjnym, w województwie – 18,2% w wieku przedprodukcyjnym, 58,6% w wieku produkcyjnym oraz 23,2% w wieku poprodukcyjnym, natomiast w Polsce – 18,4% osób w wieku przedprodukcyjnym, 58,7% w wieku produkcyjnym oraz 22,9% w wieku poprodukcyjnym¹⁰.

¹⁰ Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/> (dane za 2022 rok)

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności gminy Przewóz w latach 2020-2022 (w procentach)

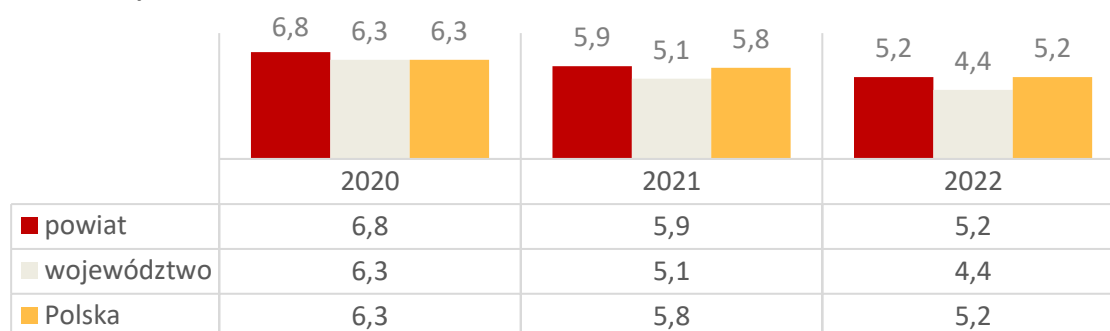
wyszczególnienie	2020	2021	2022
wiek przedprodukcyjny	18,9	18,3	17,9
wiek produkcyjny	62,2	62,2	62,5
wiek poprodukcyjny	19,0	19,5	19,6

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

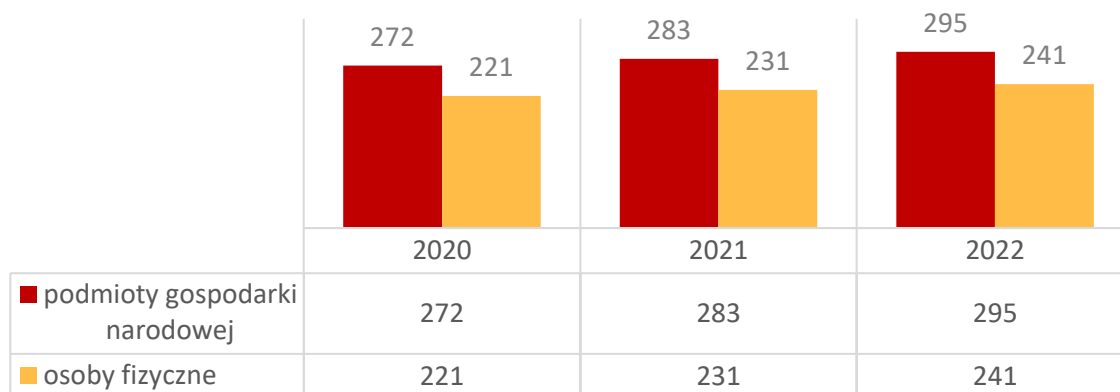
Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, w związku z tym wskaźnik przedstawia dane dla powiatu żarskiego. W 2022 roku stopa bezrobocia w powiecie wynosiła 5,2%, a więc była wyższa niż w przypadku województwa (4,4%) oraz taka sama jak wartość przypisana dla całego kraju (5,2%). W powiecie żarskim najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w 2020 roku, która kształtowała się na poziomie 6,8%, natomiast w 2022 roku spadła do 5,2%, co mogło mieć związek ze stabilizacją na rynku pracy po szczycie pandemii koronawirusa. W przypadku województwa lubuskiego, jak i całego kraju, na przestrzeni ostatnich lat zauważalny jest systematyczny spadek stopy bezrobocia rejestrowanego. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie żarskim na przestrzeni lat 2020-2022 w porównaniu do województwa lubuskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach)

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Przewóz na koniec 2022 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było łącznie 295 podmiotów gospodarki narodowej, w tym większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w liczbie 241 (81,7%). Podobnie sytuacja wyglądała w latach poprzednich. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Przewóz ulegała systematycznemu wzrostowi.

Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność w gminie Przewóz w latach 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa liczba podmiotów gospodarczych działających w gminie Przewóz według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – jest ich 292 (stan na koniec 2022 roku). Działalność prowadzi również 1 małe przedsiębiorstwo zatrudniające 10-49 pracowników oraz 2 średnie przedsiębiorstwa z liczbą od 50 do 249 pracowników.

Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Przewóz według klas wielkości (stan na koniec 2022 roku)

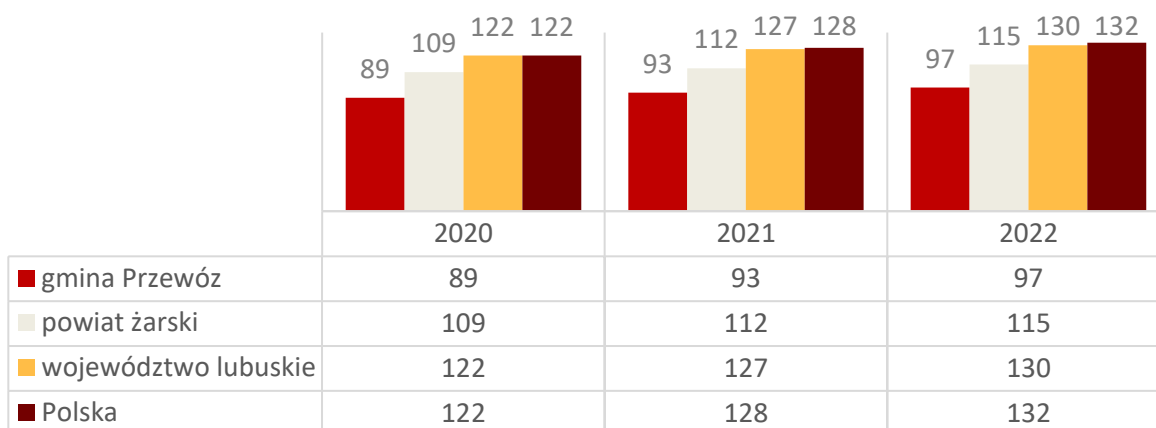

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Mimo systematycznego wzrostu liczby działających przedsiębiorstw w gminie Przewóz, porównując wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 000 ludności można zaobserwować mniej korzystną sytuację w Gminie niż w przypadku powiatu, województwa oraz kraju, na co wpływ może mieć m.in. niski poziom aktywności

gospodarczej wśród lokalnej społeczności. W 2022 roku najwyższy wskaźnik odnotowano dla kraju, wynoszący 132 podmioty gospodarcze na 1 000 ludności, a niewiele mniejsza wartość widoczna jest w przypadku województwa lubuskiego – 130 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 000 ludności. Na przestrzeni analizowanych lat zauważalny jest stopniowy wzrost omawianego wskaźnika we wszystkich analizowanych jednostkach, a w przypadku gminy Przewóz kształtuje się on na poziomie 9,0%. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców w gminie Przewóz, powiecie żarskim, województwie lubuskim oraz Polsce w latach 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Edukacja i wychowanie

W 2022 roku na terenie gminy Przewóz funkcjonowały następujące placówki oświatowe:

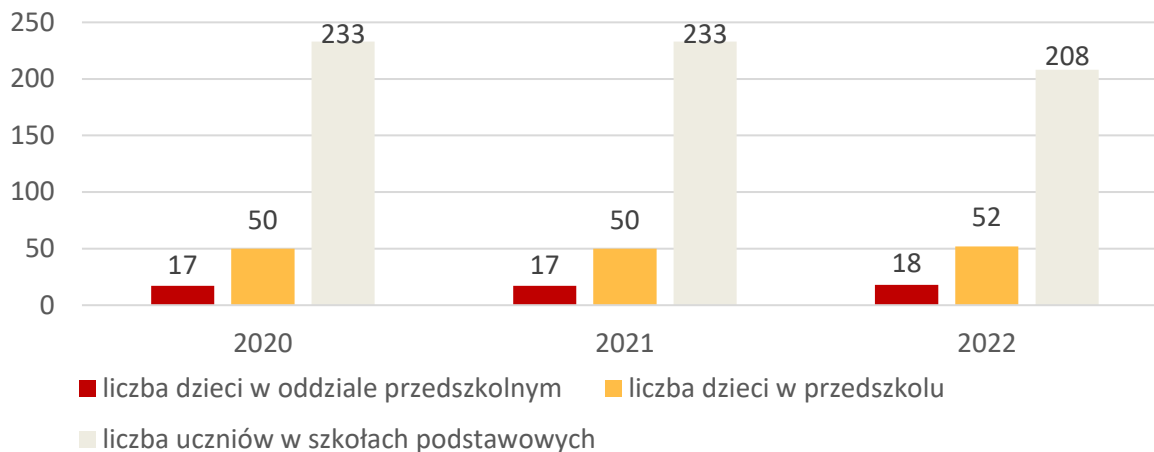
- Szkoła Podstawowa w Przewozie im. kpt. Stanisława Betleja wraz ze Szkołą Filialną w Piotrowie (oddział przedszkolny oraz klasy I-III),
- Gminne Przedszkole w Przewozie.

Na terenie Gminy nie funkcjonuje placówka zapewniająca opiekę nad dziećmi do lat 3.

W roku szkolnym 2021/2022 do szkół podstawowych uczęszczało 208 uczniów, do przedszkola – 52 dzieci, natomiast nauczaniem przedszkolnym objętych było 18 dzieci. Na przestrzeni lat dostrzegalny jest stopniowy spadek liczby uczniów szkół podstawowych, kształtujący się na poziomie 10,7%, natomiast liczba dzieci w przedszkolu i oddziale

przedszkolnym utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Szczegółowe dane przedstawiono na kolejnym wykresie.

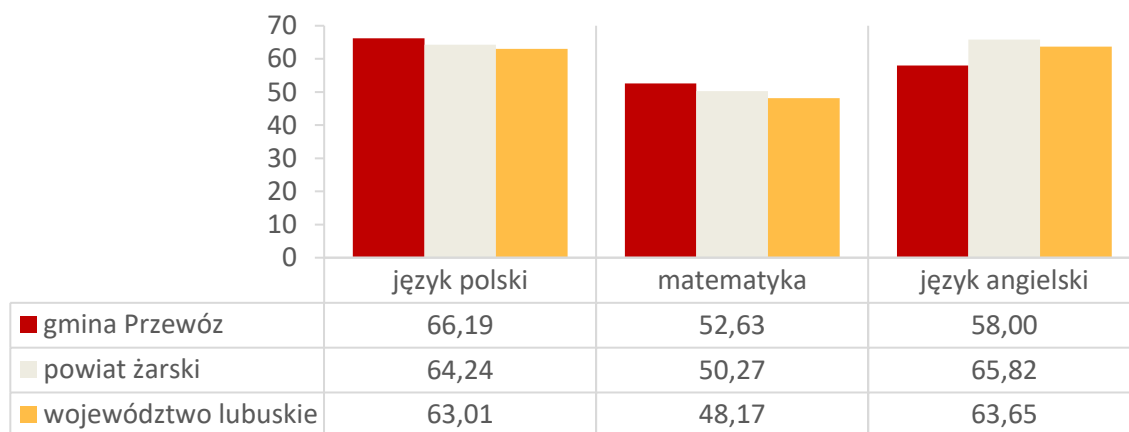
Wykres 5. Liczba uczniów szkół podstawowych oraz przedszkoli w gminie Przewóz w latach 2020-2022

Źródło: Raport o stanie gminy Przewóz za lata 2020, 2021 i 2022

Na poniższym wykresie przedstawione zostały wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Przewóz w porównaniu do średniej dla powiatu żarskiego oraz województwa lubuskiego. Z zebranych danych wynika, że młodzi mieszkańcy Gminy uzyskali najwyższe wyniki z języka polskiego i matematyki względem średniej dla powiatu i województwa, natomiast najniższe w przypadku języka angielskiego. Najlepszy rezultat określony dla gminy Przewóz widoczny jest w przypadku języka polskiego, który wyniósł 66,19%. W przypadku matematyki, uzyskany wynik kształtował się na poziomie 52,63%, natomiast w odniesieniu do języka angielskiego – 58,00%. Szczegółowe dane przedstawiono na wykresie poniżej.

Wykres 6. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2023 roku uczniów z gminy Przewóz, powiatu żarskiego i województwa lubuskiego

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl/>

Gmina Przewóz systematycznie prowadzi działania w zakresie doposażania placówek oświatowych w niezbędne materiały edukacyjne, pomoce dydaktyczne oraz sprzęt sportowy, a także modernizacji obiektów, podnosząc tym samym jakość kształcenia i zapewniając odpowiednie warunki edukacyjne. Ponadto w szkołach organizowane są zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, rewalidacyjno-wychowawcze, logopedyczne, a także terapie pedagogiczne, działania wolontariackie czy też prowadzone koła zainteresowań. W celu zwiększenia innowacyjności, i tym samym atrakcyjności zajęć, w placówkach oświatowych realizowane takie programy, jak:

- Czytamy z klasą – „Lekturki spod chmurki”,
- „Lektury jak malowane. Przygoda z lapbookiem”,
- „Kody QR na lekcjach historii”.

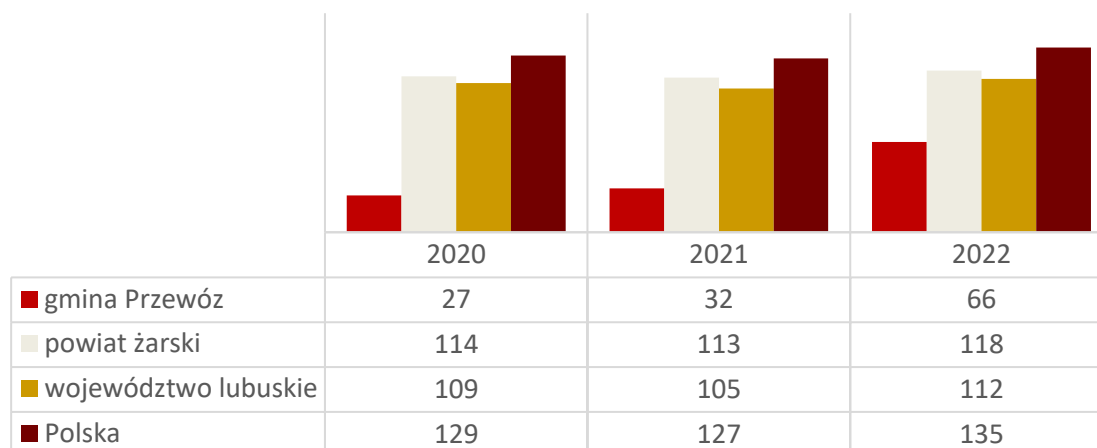
Uczniowie systematycznie biorą udział w konkursach, osiągając wiele sukcesów na szczeblu szkolnym, gminnym, powiatowym, rejonowym, ogólnopolskim i międzynarodowym.

Kultura, sport i rekreacja

Główną instytucją działającą w zakresie kultury na terenie Gminy jest **Gminna Biblioteka Publiczna w Przewozie**, będąca samorządową jednostką kultury i pełniąca zadania dotyczące rozwoju i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, informacyjnych i kulturalno-oświatowych mieszkańców Gminy. Biblioteka realizuje podstawowe działania statutowe w zakresie gromadzenia, opracowywania i udostępniania zbiorów oraz promocji książki, biblioteki i czytelnictwa wśród lokalnej społeczności.

Poniższy wykres prezentuje dostępne dane dotyczące liczby czytelników bibliotek publicznych na 1 000 ludności w gminie Przewóz, powiecie żarskim, województwie lubuskim oraz kraju w latach 2020-2022. Na podstawie danych statystycznych widać, że liczba czytelników w Gminie na przestrzeni analizowanych lat uległa zwiększeniu. Należy podkreślić, iż mimo wzrostu omawianego wskaźnika, na przestrzeni analizowanych lat liczba czytelników bibliotek publicznych w przeliczeniu na 1 000 ludności zawsze przyjmowała znacznie niższe wartości względem powiatu żarskiego, województwa lubuskiego oraz Polski. Szczegółowe dane przedstawiono na kolejnym wykresie.

Wykres 7. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w gminie Przewóz, powiecie żarskim oraz województwie lubuskim w latach 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W zakresie sportu, na terenie Gminy funkcjonują dwa kluby: Klub Sportowy NYSA PRZEWÓZ oraz Klub Sportowy LIPNA.

Gmina Przewóz objęta jest również działalnością Lokalnej Grupy Działania Bory Dolnośląskie, będącej dobrowolnym, samorządnym i trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i prawnych, której głównym celem jest zapewnienie rozwoju obszarów wiejskich. Pełnione przez LGD działania uwzględniają wzmocnienie aktywności społecznej, rozwój infrastruktury turystycznej, ochronę środowiska, podnosząc tym samym atrakcyjność obszaru oraz poziom przedsiębiorczości.

Posiadane uwarunkowania środowiskowe, w tym przede wszystkim obecność terenów leśnych, zajmujących ponad połowę powierzchni Gminy, rezerwatów przyrody, obszarów chronionego krajobrazu, obszarów Natura 2000, parków krajobrazowych, pomników przyrody czy też użytków ekologicznych stanowią istotny potencjał rozwojowy w zakresie turystyki.

Opieka zdrowotna

Opieka zdrowotna dla mieszkańców Gminy świadczona jest przez NZOZ w Przewozie. Ponadto na analizowanym obszarze działalność prowadzi jedna apteka.

Z danych GUS wynika, iż w gminie Przewóz w 2022 roku w ramach podstawowej opieki zdrowotnej udzielono łącznie 11 754 porady. Oznacza to, że na 1 mieszkańca Gminy przypadło wówczas 3,9 porad. Jest to wartość niższa względem liczby porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu żarskiego, która wynosiła w omawianym roku 4,6.

Tabela 4. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w gminie Przewóz w porównaniu do powiatu żarskiego w 2022 roku

wyszczególnienie	powiat	gmina
przychodnie	51	1
liczba porad w ramach POZ	426 610	11 754
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	4,6	3,9

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

W Gminie o bezpieczeństwo i porządek dba **dzielnicowy Posterunku Policji w Przewozie**, działający w ramach Komendy Powiatowej Policji w Żarach. Poza pełnieniem obowiązków z zakresu swojej podstawowej służby, prowadzi również działalność profilaktyczną na terenie Gminy. Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewniają **4 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych**, zlokalizowane w miejscowościach: Dąbrowa Łużycka, Przewóz, Piotrów oraz Lipna. W podstawowy zakres działalności OSP wchodzi ochrona przeciwpożarowa i usuwanie skutków klęsk żywiołowych, jednakże członkowie jednostek OSP zabezpieczają także imprezy sportowe oraz kulturalne organizowane na terenie Gminy. Biorą również aktywny udział w życiu społeczno-kulturowym, m.in. poprzez uczestniczenie w obchodach świąt narodowych, współorganizowanie wydarzeń i uroczystości gminnych.

Uwarunkowania w zakresie ekonomii społecznej

Na przestrzeni dekad zmieniały się sposoby zarządzania w biznesie i administracji, a co za tym idzie – funkcja jednostki w wewnętrznym systemie. W wyniku koncentracji na wynikach, coraz mniejszą rolę w strukturach organizacyjnych pełnił człowiek, a w efekcie zwiększyła się skala wykluczenia społecznego. Narastanie nierówności społecznych wpłynęło na konieczność intensyfikacji oddolnych działań podejmowanych przez środowiska dotknięte nimi, na kanwie czego zainicjowany został ruch spółdzielczy, umożliwiający całym grupom społecznym zaspokojenie podstawowych potrzeb, a u jego podstaw leżała podmiotowość jednostki oraz wartość pracy indywidualnej. Ówczesne przesłanki umożliwiły wykreowanie się ekonomii społecznej znanej obecnie, czyli ekonomii skoncentrowanej na jednostce i oddziaływaniu społecznym, zarządzanej w sposób autonomiczny i partycypacyjny oraz wykazującej nadrzędność świadczenia usług dla członków, pracowników lub wspólnoty ponad bezwzględnym zyskiem¹¹.

Ekonomia społeczna prowadzona jest przez szereg podmiotów, wśród których znajdują się organizacje pozarządowe wskazane w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, tj. stowarzyszenia, fundacje i prowadzone przez nie jednostki reintegracyjne, a także w art. 3 ust. 3, w tym spółdzielnie socjalne, spółki non profit, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, itp. Obecnie rozwijający się sektor ekonomii społecznej wpisuje się zarówno w politykę gospodarczą, poprzez wzmocnienie przedsiębiorczości mieszkańców gmin i powiatów oraz konkurencyjności lokalnych podmiotów, jak i politykę społeczną, gdyż odpowiednie wykorzystanie potencjału PES umożliwia aktywizację zawodową, rozwój turystyki, kultury czy mieszkalnictwa, a także reintegrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Wśród podmiotów ekonomii społecznej wyszczególnia się podmioty ekonomii solidarnej, których celem działania jest w szczególności aktywizacja zawodowa i integracja społeczna, w tym reintegracja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami.

¹¹ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej, str. 10

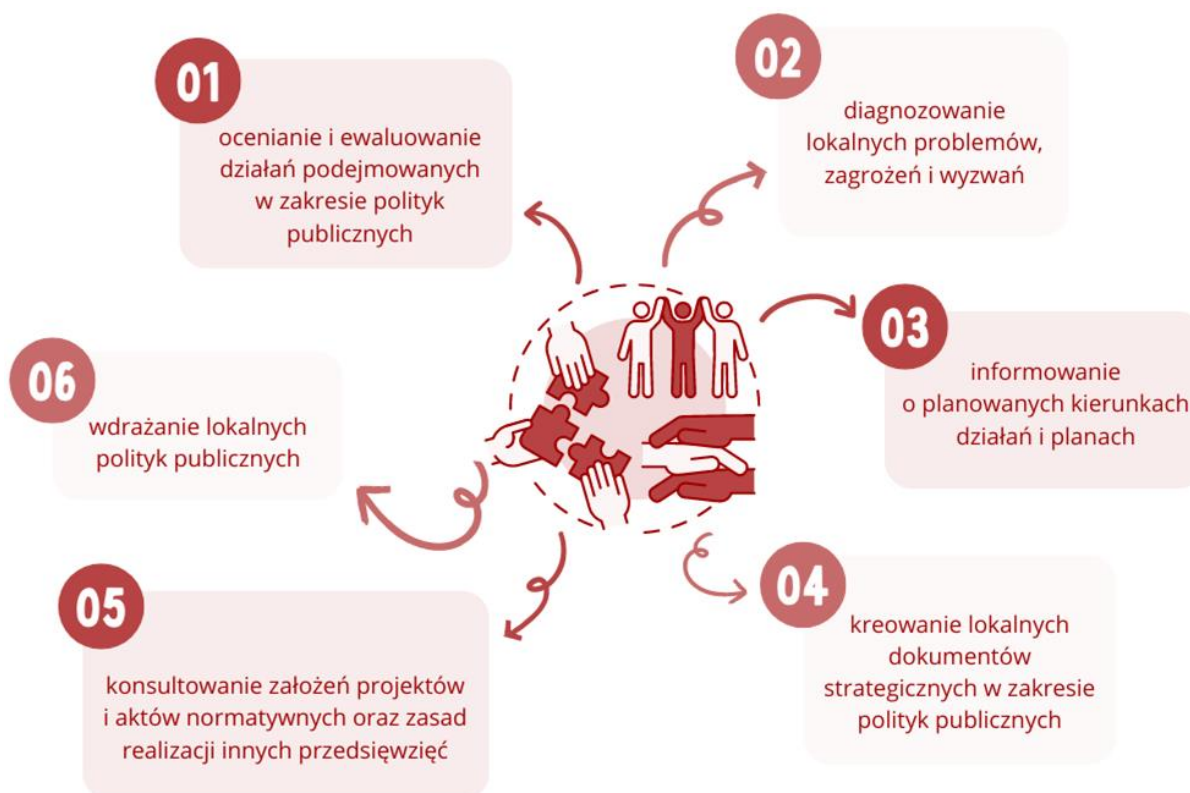
Rysunek 3. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. *Ekonomia Solidarności Społecznej*

Podmioty ekonomii społecznej prowadzą szeroką działalność na rzecz lokalnej społeczności i grup zagrożonych lub doświadczających wykluczenia społecznego. Doświadczenie wynikające z podejmowanych działań umacnia przyzwolenie tych podmiotów do powzięcia części odpowiedzialności za kierunek i kształt lokalnej polityki społecznej. W dotychczasowych praktykach wiodącą formą współpracy międzyinstytucjonalnej w tym obszarze było zlecanie zadań publicznych oraz usług społecznych odpowiednim fundacjom i stowarzyszeniom, niemniej wraz z rozwojem sektora ES zasadne jest włączenie wszystkich jego podmiotów do tworzenia lokalnych rozwiązań, w tym w zakresie rozpoznawania problemów społecznych, opracowywania dokumentów strategicznych, wdrażania działań i ich oceny.

Rysunek 4. Obszary współpracy międzyinstytucjonalnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, ISP, 2019

W świetle ustawy o ekonomii społecznej rozszerzona została sfera zadań publicznych możliwych do realizacji przez organizacje pozarządowe, która dała im możliwość działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych, z kolei ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych uregulowała kwestie obszarów usług możliwych do realizacji przez PES w ramach otwartych konkursów ofert, małych grantów oraz w oparciu o prawo zamówień publicznych. Korelacja ustawy o ekonomii społecznej, ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych oraz o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie kreuje obraz szerokiego spektrum działalności i inicjatyw możliwych do podjęcia przez PES w ramach realizacji zadań publicznych i usług społecznych, wśród których znajduje się 14 obszarów usług oraz 43 sfery zadań. Zdefiniowane poniżej usługi społeczne są ściśle związane z katalogiem zadań w ramach pożytku publicznego.

Tabela 5. Zakres usług społecznych i przypisane do nich zadania publiczne

lp.	katalog usług społecznych z zakresu:	zadania publiczne w obszarze:
1.	Polityki prorodzinnej	<ul style="list-style-type: none"> • działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka
2.	Wspierania rodziny	<ul style="list-style-type: none"> • wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej • działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży
3.	Systemu pieczy zastępczej	<ul style="list-style-type: none"> • wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
4.	Pomocy społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób
5.	Promocji i ochrony zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> • ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej
6.	Wspierania osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> • działalności na rzecz osób niepełnosprawnych
7.	Edukacji publicznej	<ul style="list-style-type: none"> • nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania
8.	Przeciwdziałania bezrobociu	<ul style="list-style-type: none"> • promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy
9.	Kultury	<ul style="list-style-type: none"> • kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego
10.	Kultury fizycznej i turystyki	<ul style="list-style-type: none"> • wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, turystyki i krajoznawstwa
11.	Pobudzania aktywności obywatelskiej	<ul style="list-style-type: none"> • działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych • upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji • udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego • upowszechniania i ochrony praw konsumentów
12.	Mieszkalnictwa	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenia warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej
13.	Ochrony środowiska	<ul style="list-style-type: none"> • ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego
14.	Reintegracji zawodowej i społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym • działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości • rewitalizacji

- działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3
- działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych

Źródło: Opracowanie własne

Wśród zadań publicznych wskazanych do realizacji przez organizacje pozarządowe znajdują się dodatkowo działania w obszarze wzmocnienia integralności społeczności lokalnej, zapewnienia bezpieczeństwa, wsparcia grup wykluczonych i mniejszościowych oraz przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym.

Ważnym aspektem rozróżniającym usługi społeczne od zadań publicznych realizowanych przez PES jest sposób, w jaki dany podmiot otrzymuje je do realizacji. W przypadku zadań publicznych rozróżnia się ich 5, w tym:

- otwarty konkurs ofert,
- „małe granty” (tryb pozakonkursowy),
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert przez organ administracji publicznej w razie wystąpienia klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej lub awarii technicznej,
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu ofert przez Prezesa Rady Ministrów ze względu na ważny interes społeczny lub publiczny,
- zlecenie realizacji zadania publicznego z pominięciem otwartego konkursu na podstawie samodzielnie złożonej oferty.

Realizacja usług społecznych następuje poprzez zlecenie zadań w formie:

- zlecenia usług,
- zlecenia instytucji,
- bonu na aktywność (regranting),
- kooperacyjnego rozwiązania problemów.

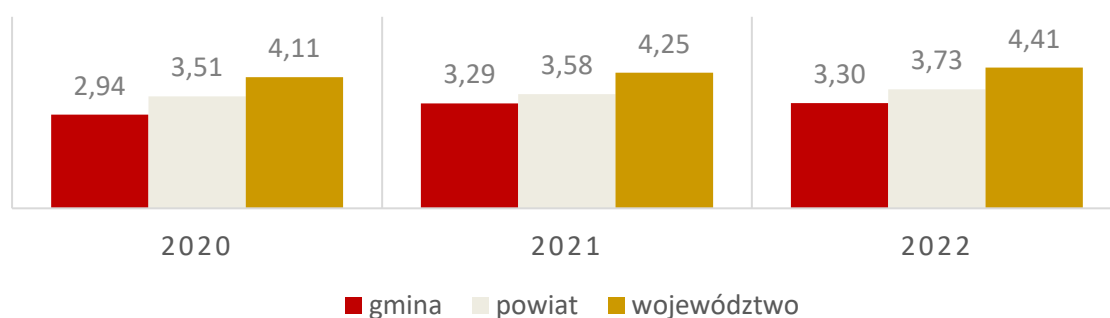
Na terenie gminy Przewóz w 2022 roku zarejestrowanych było **295 podmiotów gospodarki narodowej**, w tym 10 stowarzyszeń i organizacji społecznych. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba stowarzyszeń wzrosła o 1, działalności nie prowadziły natomiast żadne fundacje. Szczegółowe dane przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 6. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Przewóz na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, w tym:	272	283	295
fundacje	0	0	0
stowarzyszenia i organizacje społeczne	9	10	10

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców w gminie Przewóz w 2022 roku wyniósł 3,30 i tym samym był najwyższy na przestrzeni omawianych lat. Powyższy wskaźnik w Gminie w analizowanym okresie przyjmował niższe wartości zarówno względem powiatu żarskiego, jak i województwa lubuskiego. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 8. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w gminie Przewóz, powiecie żarskim i województwie lubuskim na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych (OPS, placówki oświatowe itp.). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.).

Na terenie Gminy nie funkcjonują żadne przedsiębiorstwa społeczne.

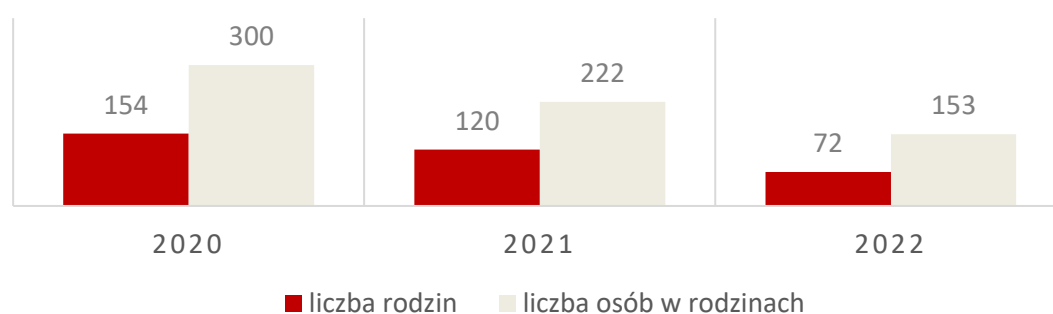
Gminny system pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości¹².

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy jest **Ośrodek Pomocy Społecznej w Przewozie**. Zadania Ośrodka wynikają wprost z ustawy o pomocy społecznej. OPS realizuje zadania własne Gminy, zadania zlecone Gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb Gminy bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. Ośrodek realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne Gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Wójta oraz uchwałami Rady Gminy.

W 2022 roku pomocą społeczną objęte były 72 rodziny – to o 53,2% mniej niż w 2020 roku. Względem roku bazowego, zmniejszyła się również liczba osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej – w ostatnim roku poddanym analizie były to 153 osoby, co stanowi wartość mniejszą o 49,0% w porównaniu do 2020 roku.

Wykres 9. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z materialnej pomocy społecznej w gminie Przewóz w latach 2020-2022

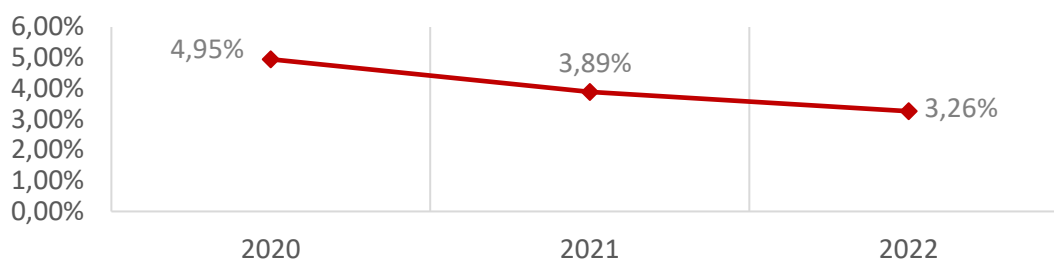

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

¹² Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.).

Liczba pobierających świadczenia pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców określana jest jako wskaźnik deprivacji lokalnej. Na przestrzeni lat 2020-2022 wartość tego wskaźnika w gminie Przewóz systematycznie spadała. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 10. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Poniższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2022 roku korzystających z tego typu pomocy było 16 osób w wieku przedprodukcyjnym, 64 osoby w wieku produkcyjnym oraz 21 osób w wieku poprodukcyjnym. Pod względem płci widoczna jest niewielka dysproporcja – korzystających z pomocy społecznej kobiet było więcej niż mężczyzn (liczba kobiet – 54, liczba mężczyzn – 47). Analizując dynamikę zmian na przestrzeni lat 2020-2022, dostrzec można spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, natomiast w przypadku liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, dostrzegalne są wahania. Należy podkreślić, iż ogólna liczba osób korzystających z pomocy społecznej w analizowanym okresie wykazywała tendencję spadkową. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2020-2022

wiek	2020		2021		2022	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	33	22	25	14	16	9
produkcyjny	79	30	73	31	64	30
poprodukcyjny	21	15	15	9	21	15
ogółem	133	67	113	54	101	54

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

W 2022 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 57 mieszkańcom gminy Przewóz, natomiast świadczenie niepieniężne 42 osobom. Na przestrzeni omawianych lat widoczny jest stopniowy spadek liczby osób pobierających świadczenia pieniężne, a także wahania w zakresie wydanych świadczeń niepieniężnych, utrzymujących się jednak względnie na zbliżonym poziomie. Szczegółowe dane statystyczne przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
świadczenie pieniężne	104	79	57
świadczenie niepieniężne	50	41	42

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, ogólna liczba osób długotrwale pobierających świadczenie ulegała wahaniom – w 2020 roku wynosiła 43, w 2021 roku – 49, natomiast w 2022 roku – 41. Biorąc pod uwagę podział na płeć, w ostatnim roku poddanym analizie różnice są minimalne – liczba kobiet długotrwale pobierających świadczenie wynosiła 21, natomiast mężczyzn – 20. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli poniżej.

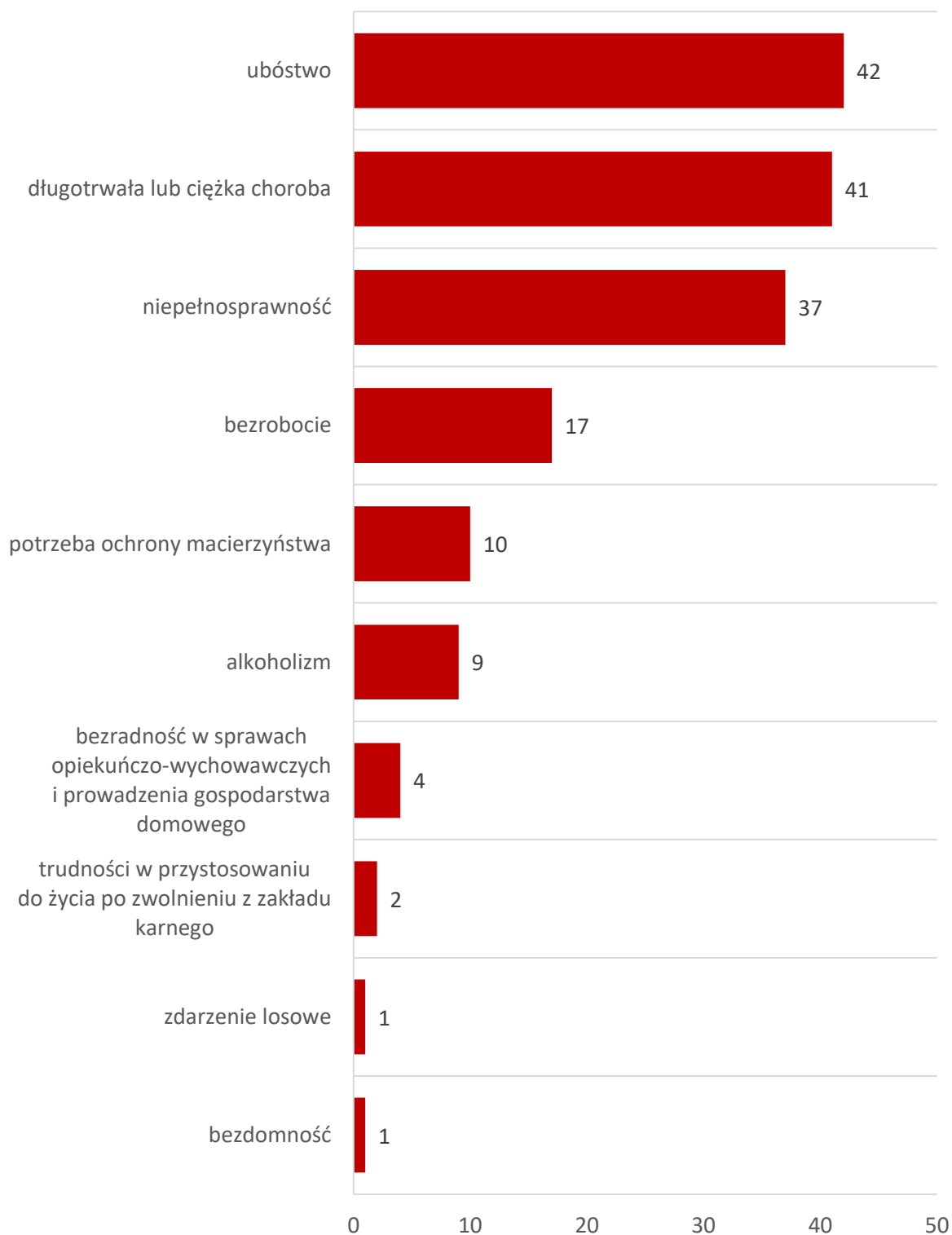
Tabela 9. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2020-2022

płeć	2020	2021	2022
kobiety	28	27	21
mężczyźni	15	22	20
ogółem	43	49	41

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 i 2022 rok

W 2022 roku najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Przewóz było ubóstwo – z tego powodu pomoc otrzymały 42 rodziny. Na drugim miejscu pod względem liczby rodzin, którym udzielono pomocy społecznej znajdowała się długotrwała lub ciężka choroba (41 rodzin), natomiast na trzecim – niepełnosprawność (37 rodzin). Szczegółowe dane na temat powodów udzielania świadczeń w 2022 roku przedstawia kolejny wykres.

Wykres 11. Powody udzielania świadczeń w 2022 roku (liczba rodzin)

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Poniżej przedstawione zostały zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych funkcjonujące na terenie gminy Przewóz. Należą do nich:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Przewozie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Urząd Gminy Przewóz,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Przewozie,
- Posterunek Policji w Przewozie,
- placówka ochrony zdrowia,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO),
- placówki oświatowe.

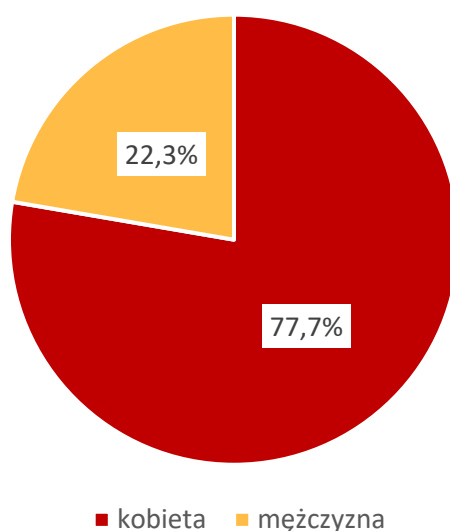
Analiza wyników badań przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnień z perspektywy dorosłych mieszkańców gminy Przewóz, a także skala zjawiska przemocy. Dodatkowo zbadano takie kwestie jak rynek pracy, ubóstwo, wykluczenie społeczne, niepełnosprawność, zdrowie psychiczne oraz sytuacja osób starszych.

Struktura badanej próby

W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie gminy Przewóz wzięło udział 139 mieszkańców mających powyżej 18 lat. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu przewagę miały kobiety – stanowiły one 77,7% ogółu, zaś mężczyźni – 22,3%.

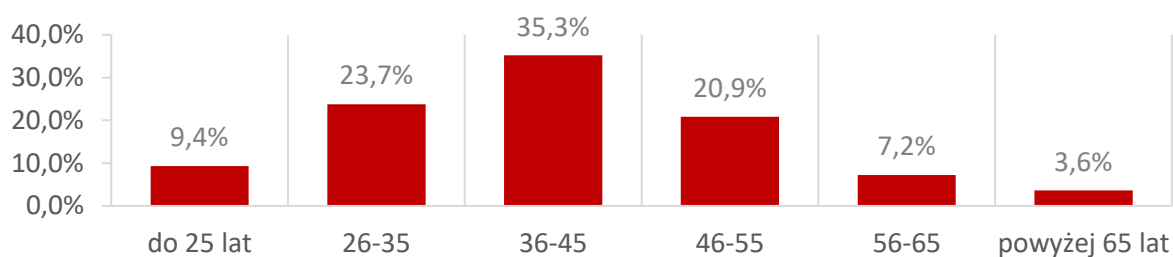
Wykres 12. Płeć: N¹³=139

Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci są zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowią ankietowani mający 36-45 lat (35,3%). Wśród osób biorących udział w badaniu byli również mieszkańcy mający 26-35 lat (23,7%), 46-55 lat (20,9%), poniżej 25 roku życia (9,4%), w wieku 56-65 lat (7,2%), natomiast osoby powyżej 65 lat stanowiły 3,6% respondentów.

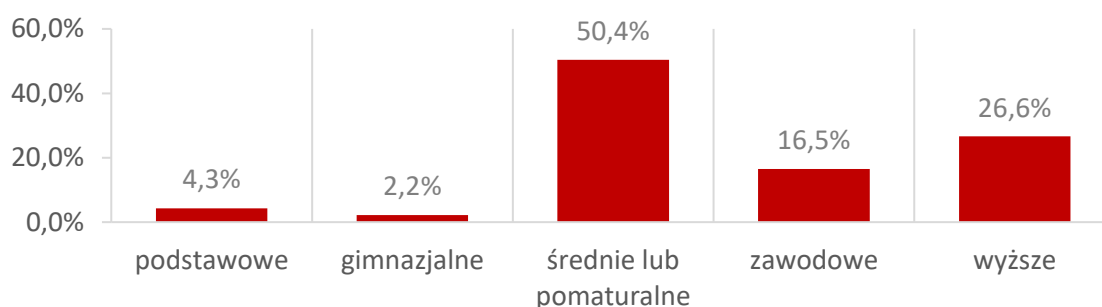
¹³ N oznacza wielkość próby badawczej, tzn. liczbę respondentów odpowiadających na pytanie.

Wykres 13. Wiek: N=139

Na poniższym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się średnim lub pomaturalnym (50,4%) oraz wyższym (26,6%). 16,5% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem zawodowym, 4,3% uczestników badania zakończyło edukację na poziomie podstawowym, a 2,2% – gimnazjalnym.

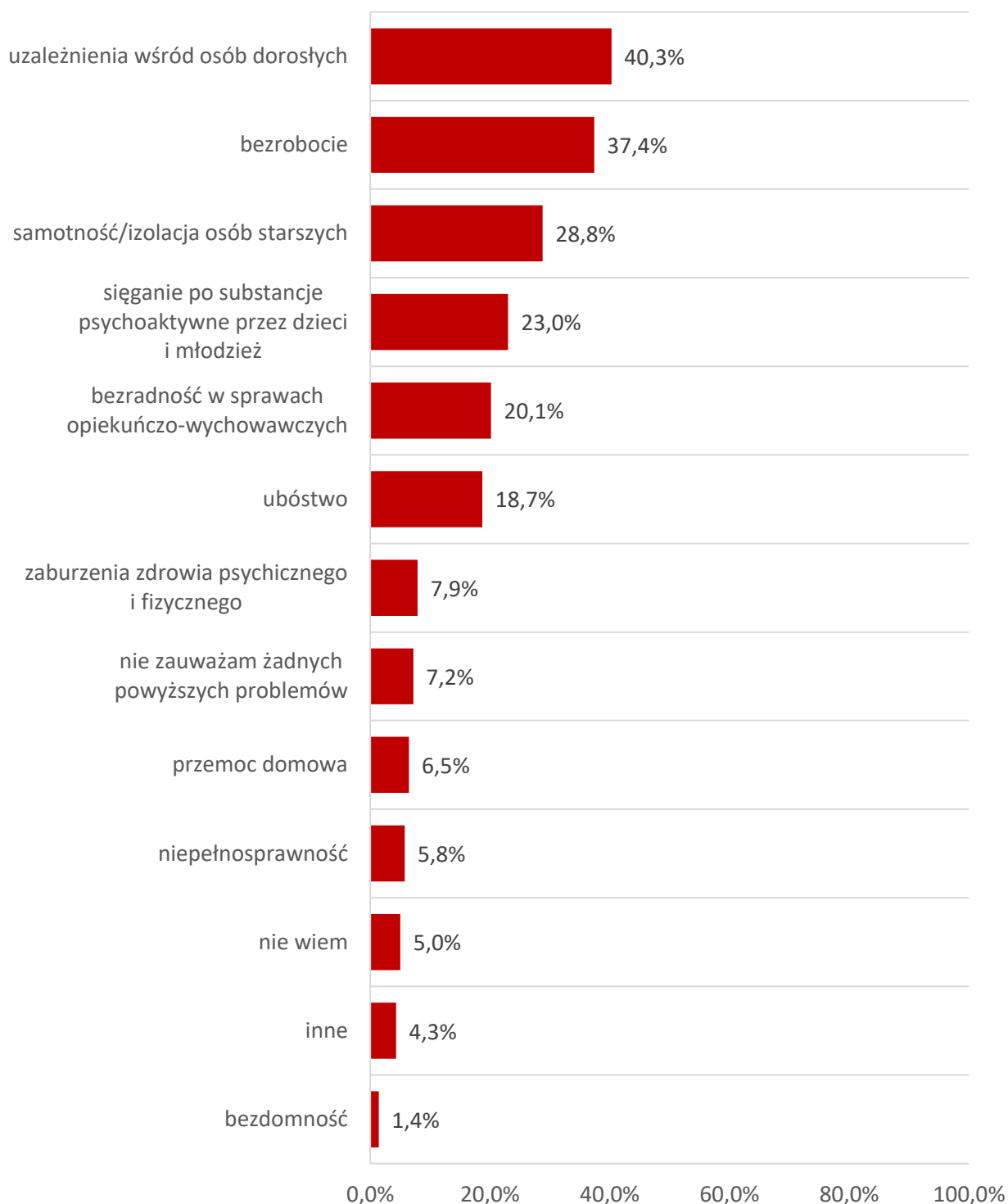
Wykres 14. Wykształcenie: N=139

Problemy społeczne

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie głównych problemów w sferze społecznej na obszarze gminy Przewóz. Za najważniejsze problemy uznano: uzależnienia wśród osób dorosłych (40,3%), bezrobocie (37,4%) oraz samotność/izolacja osób starszych (28,8%). 23,0% ankietowanych wskazało na sięganie po substancje psychoaktywne przez dzieci i młodzież, 20,1% na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a 18,7% na ubóstwo. Najmniej odpowiedzi padło na zaburzenia zdrowia psychicznego i fizycznego (7,9%), przemoc domową (6,5%), niepełnosprawność (5,8%) oraz bezdomność (1,4%). Wśród respondentów 5,0% nie posiada wiedzy w tym zakresie, a 7,2% nie zauważa żadnych problemów wymienionych w kafeterii odpowiedzi. Wśród innych odpowiedzi badani mieszkańcy zwracali uwagę m.in. na występujące na terenie Gminy problemy komunikacyjne, poziom bezpieczeństwa drogowego, a także niedostateczna edukacja cyfrowa osób starszych (4,3%).

Wykres 15. Jakie Pana/i zdaniem problemy społeczne najczęściej dotyczą mieszkańców Gminy? N=139

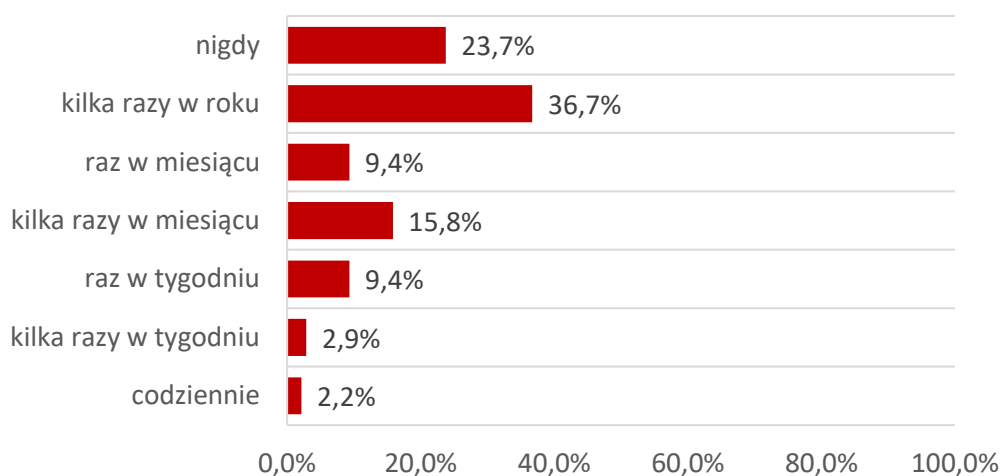

**Pytanie wielokrotnego wyboru – odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Problem alkoholowy

W niniejszym bloku tematycznym dorosłych mieszkańców Gminy poproszono o określenie z jaką częstotliwością spożywają alkohol. Całkowitą abstynencję zadeklarowało 23,7% ankietowanych, natomiast 36,7% badanych sięga po alkohol okazjonalnie, czyli kilka razy w roku. 9,4% respondentów wskazało, że takie sytuacje mają miejsce raz w miesiącu, 15,8% – kilka razy w miesiącu, 9,4% osób pije alkohol raz w tygodniu, 2,9% – kilka razy w tygodniu, natomiast 2,2% ankietowanych spożywa go codziennie.

Wykres 16. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=139

Kolejne pytanie dotyczyło sytuacji, w której respondenci stracili kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu. Odpowiedzi mieszkańców są następujące: większość z nich podała, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie zdarzyło im się upić (74 osoby, tj. 69,8%). 14 respondentów wskazało, że taka sytuacja wystąpiła jednokrotnie (13,2%), w przypadku 13 osób taka sytuacja miała miejsce od 2 do 5 razy (12,3%), 1 badany wskazał na częstotliwość 6-10 razy (0,9%), natomiast 4 ankietowanych zadeklarowało, iż w podanym okresie stracił kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu powyżej 10 razy (3,8%).

Tabela 10. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=106

Odpowiedź	%	Liczba odp.
1 raz	13,2%	14
2-5 razy	12,3%	13
6-10 razy	0,9%	1
powyżej 10 razy	3,8%	4
ani razu	69,8%	74

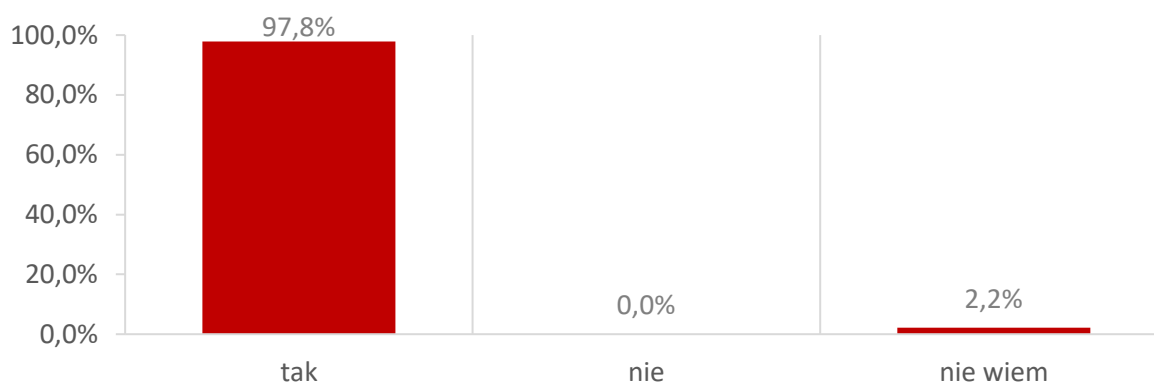
Ważnym elementem badania jest również określenie skali prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu na terenie Gminy. Wśród badanych 5 osób podało, iż nie posiada prawa jazdy (4,7%), natomiast 98 respondentów zaprzeczyło, jakoby w ciągu ostatnich 30 dni prowadziło pojazd po spożyciu alkoholu (92,5%). Pojedyncze osoby zadeklarowały, iż taka sytuacja zdarzyła się jednokrotnie, sporadycznie oraz często (po 0,9%).

Tabela 11. Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=106

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zdarzyła mi się taka sytuacja	92,5%	98
raz mi się to zdarzyło	0,9%	1
zdarzało mi się to sporadycznie	0,9%	1
zdarzało mi się to często	0,9%	1
nie posiadam prawa jazdy	4,7%	5

W ostatnim pytaniu dotyczącym tego obszaru, ankietowani zostali poproszeni o wyrażenie swojego zdania w zakresie wpływu spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży na rozwój dziecka. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, zdecydowana większość dorosłych mieszkańców Gminy jest świadoma szkodliwości napojów alkoholowych (97,8%), z kolei 2,2% respondentów nie posiada wiedzy w tym zakresie.

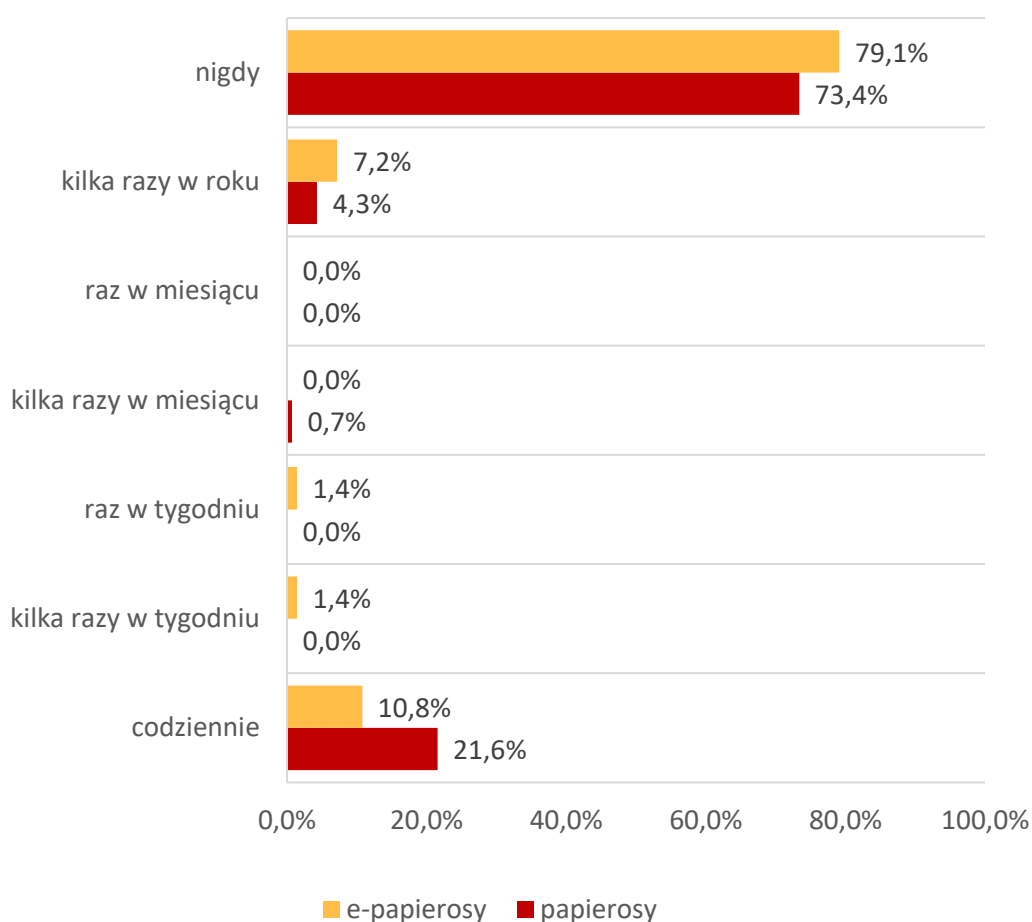
Wykres 17. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=139

Problem nikotynowy

Kolejny analizowany obszar miał na celu określenie skali sięgania po wyroby nikotynowe przez dorosłych mieszkańców gminy Przewóz. Odpowiedzi badanych były następujące: papierosy tradycyjne pali 26,6% respondentów, spośród których 4,3% pali okazjonalnie, czyli kilka razy w roku, 0,7% robi to kilka razy w miesiącu, a na codzienne palenie wskazał średnio co piąty ankietowany (21,6%). Po elektroniczne papierosy sięga 20,8% respondentów, spośród których 10,8% robi to codziennie, a po 1,4% badanych – kilka razy w tygodniu oraz raz w tygodniu, natomiast 7,2% – kilka razy w roku.

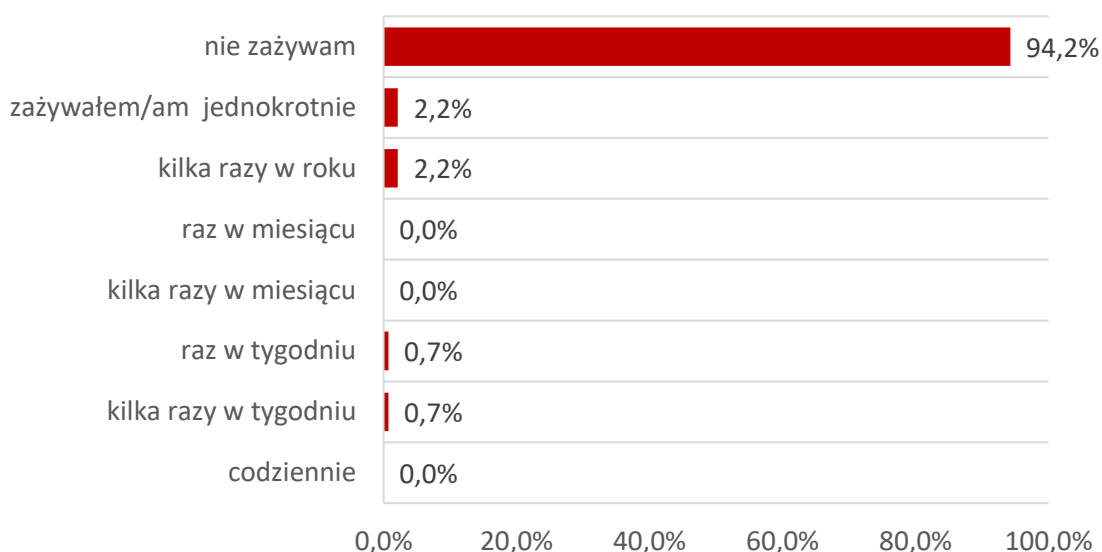
Wykres 18. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=139

Problem narkotykowy

Kolejna część badania miała na celu określenie rozpowszechnienia środków psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców gminy Przewóz. Jak wynika z analizy materiału badawczego, inicjację narkotykową zadeklarowało łącznie 5,8% respondentów, z czego po 0,7% sięga po tego typu środki kilka razy w tygodniu bądź raz w tygodniu, a po 2,2% zażywa środki psychoaktywnych kilka razy w roku lub zrobiło to jednokrotnie.

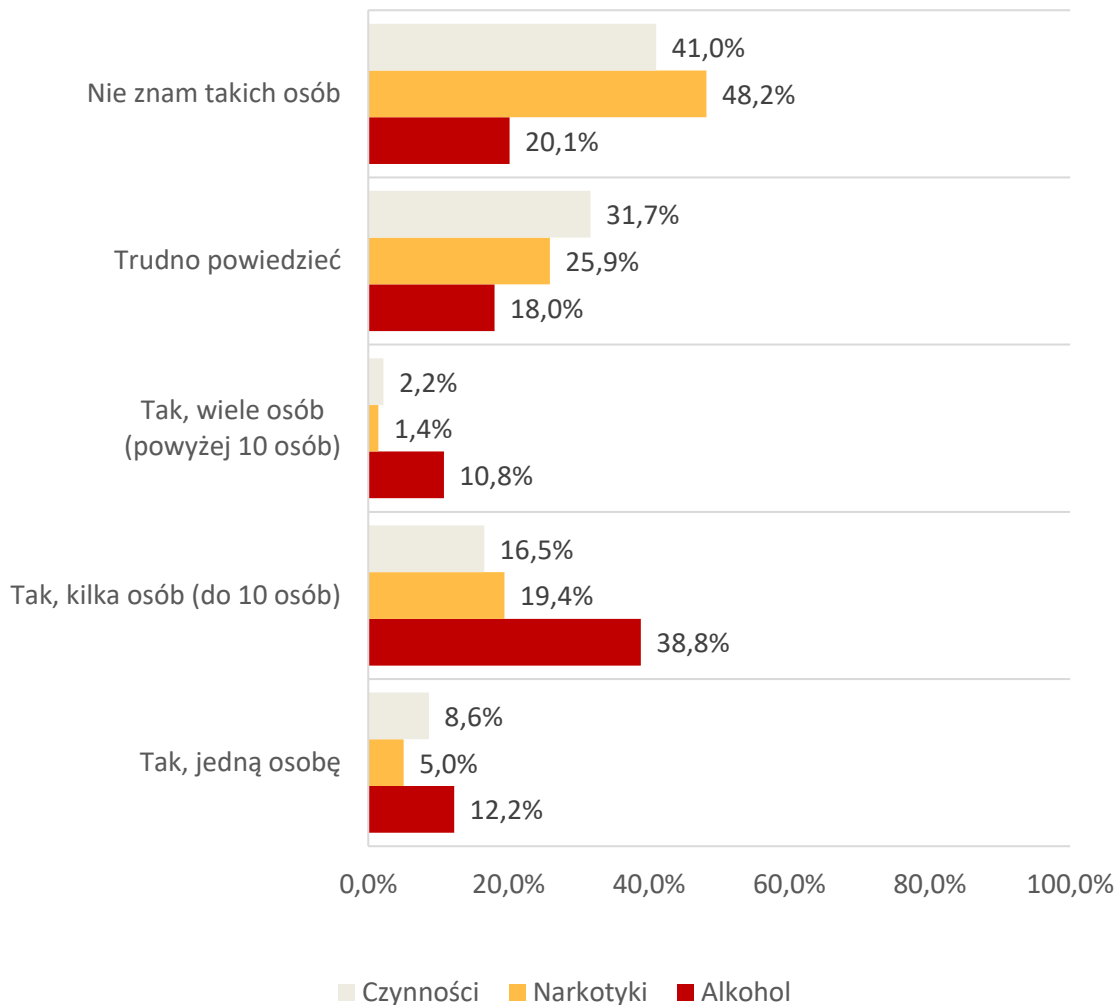
Wykres 19. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=139

Badani mieszkańcy Gminy zostali w dalszej kolejności zapytani o skalę nadużywania alkoholu, narkotyków oraz nadmiernego podejmowania się czynności, przez osoby w ich otoczeniu. Jak wynika z odpowiedzi respondentów:

- 27,3% badanych zna w swoim otoczeniu osoby podejmujące się nadmiernie różnego rodzaju czynności, w tym 8,6% – jedną taką osobę, 16,5% – kilka takich osób, a 2,2% – wiele takich osób,
- 25,8% ankietowanych zna w swoim otoczeniu osoby nadużywające narkotyków, w tym 5,0% zna jedną taką osobę, 19,4% – kilka takich osób, a 1,4% – wiele takich osób,
- 61,8% zna w swoim otoczeniu osoby nadużywające alkoholu, w tym 12,2% – jedną osobę, 38,8% – kilka takich osób, a 10,8% – wiele takich osób.

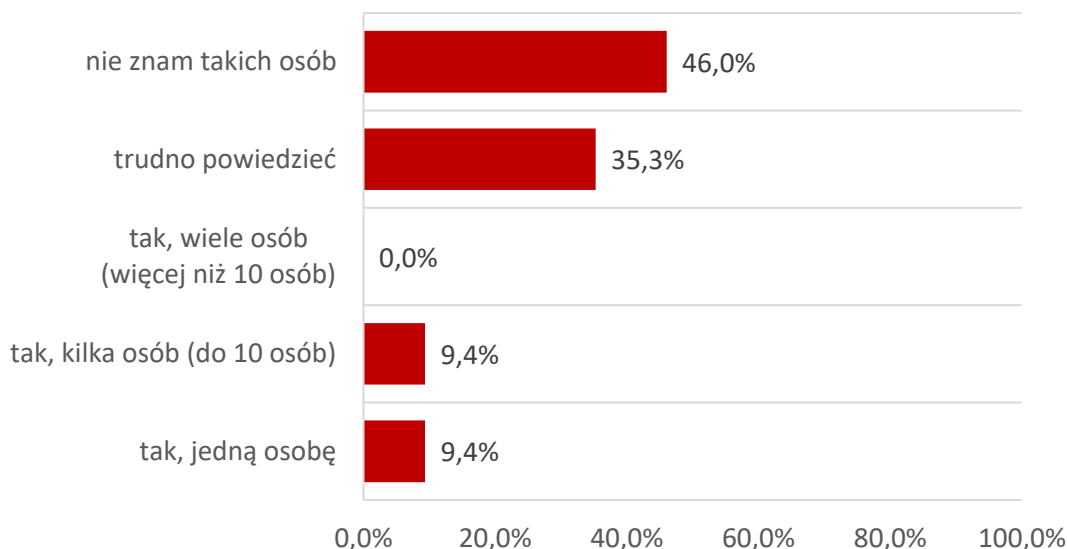
Wykres 20. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektronicznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.)? N=139

Problem przemocy

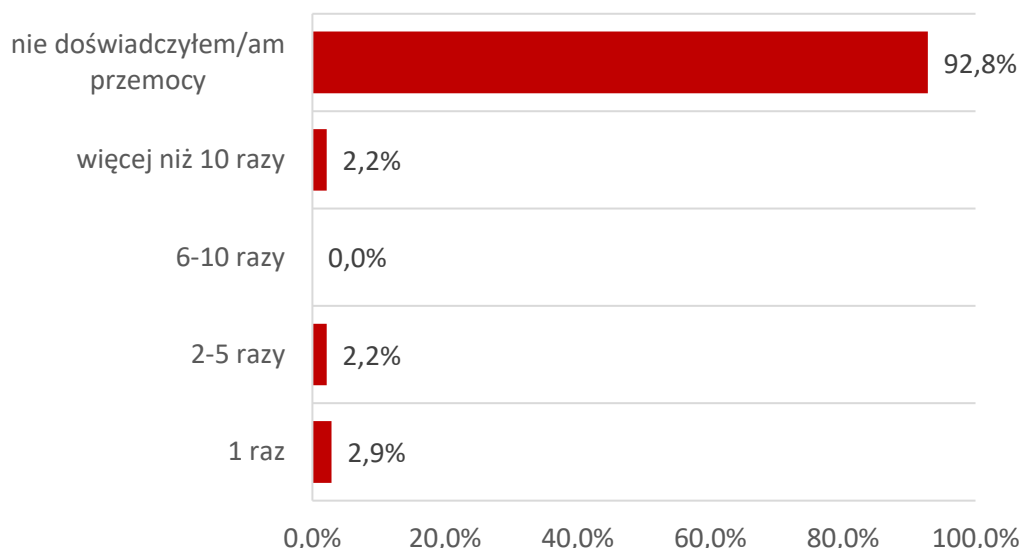
W kolejnej części raportu oszacowana została skala występowania problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców gminy Przewóz. Respondenci zostali poproszeni o stwierdzenie, czy w swoim otoczeniu znają osoby, które doświadczają przemocy domowej. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, znajomość takich osób potwierdziło 18,8% ankietowanych, spośród których po 9,4% ankietowanych stwierdziło, iż zna jedną taką osobę lub kilka osób dotkniętych przemocą domową (do 10 osób). Jednocześnie 35,3% respondentów nie jest pewnych, czy zna taką osobę, a jednoznacznie zaprzeczyło temu 46,0% badanych.

Wykres 21. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy w swoim domu? N=139

Skala problemu przemocy na terenie Gminy została oszacowana również dzięki deklaracjom respondentów w zakresie doświadczania przez nich samych tego problemu. Analiza uzyskanych odpowiedzi wskazuje, że w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie przemocy doznało 7,3% dorosłych mieszkańców, spośród których 2,9% doświadczyło jej 1 raz, a po 2,2% respondentów wskazało na 2-5 razy oraz więcej niż 10 razy.

Wykres 22. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy? N=139

Mieszkańcy, którzy przyznali, że doznali przemocy, zostali następnie poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że 8 osób wskazało na przemoc psychiczną (80,0%), 3 respondentów doznało zaniedbania (30,0%), natomiast pojedyncze wskazania dotyczyły przemocy ekonomicznej oraz seksualnej (po 10,0%). 2 ankietowanych nie potrafiło określić rodzaju doznanej przemocy (20,0%).

Tabela 12. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=10

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc psychiczna	80,0%	8
zaniedbanie	30,0%	3
nie wiem	20,0%	2
przemoc ekonomiczna	10,0%	1
przemoc seksualna	10,0%	1
przemoc fizyczna	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W dalszej części respondentów poproszono o wskazanie osób, które stosowały wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego pozwala stwierdzić, że 3 osoby doznały przemocy ze strony męża/żony (42,9%), 2 ankietowanych wskazało na partnera/partnerkę (28,6%), natomiast pojedyncze odpowiedzi padły na innych członków rodziny oraz rodziców (po 14,3%). 3 ankietowanych nie odpowiedziało na to pytanie.

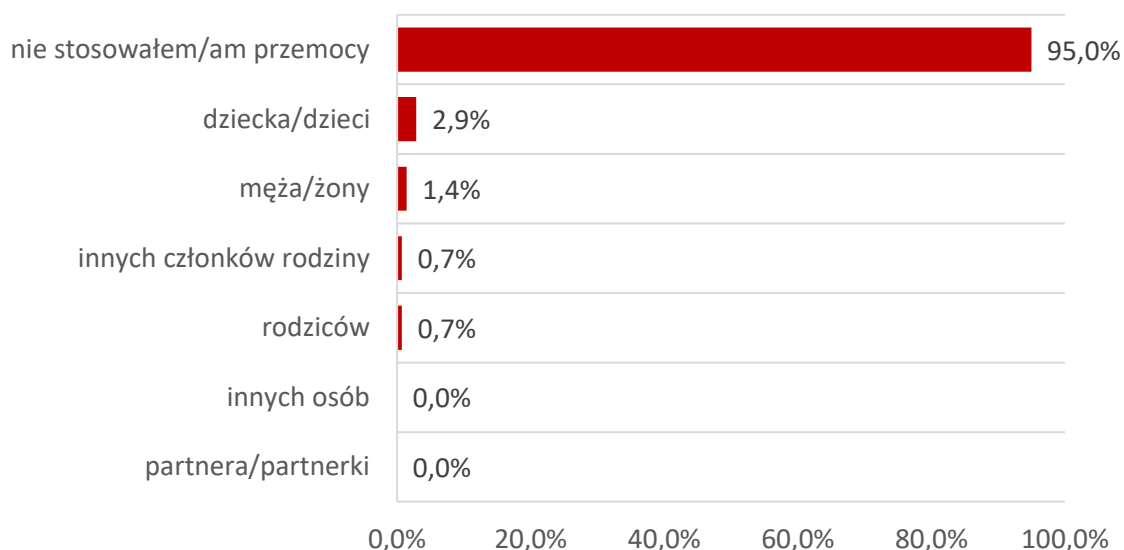
Tabela 13. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=7

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mąż/żona	42,9%	3
partner/partnerka	28,6%	2
inni członkowie rodziny	14,3%	1
rodzice	14,3%	1
inne osoby	0,0%	0

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W ramach badania podjęto również próbę określenia skali oraz częstotliwości stosowania przemocy przez ankietowanych. Jak wynika z analizy materiału badawczego, zdecydowana większość mieszkańców Gminy nie stosowała przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy (95,0%), natomiast 2,9% ankietowanych przyznało, że dopuściło się tego typu zachowań wobec dziecka/dzieci, 1,4% w stosunku do męża/żony, natomiast po 0,7% względem innych członków rodziny oraz rodziców.

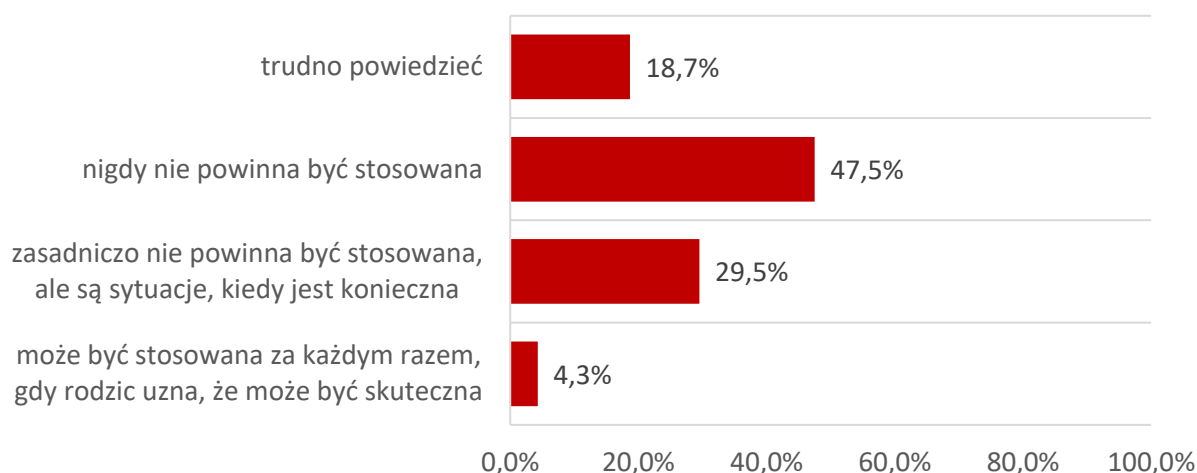
Wykres 23. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: N=139

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

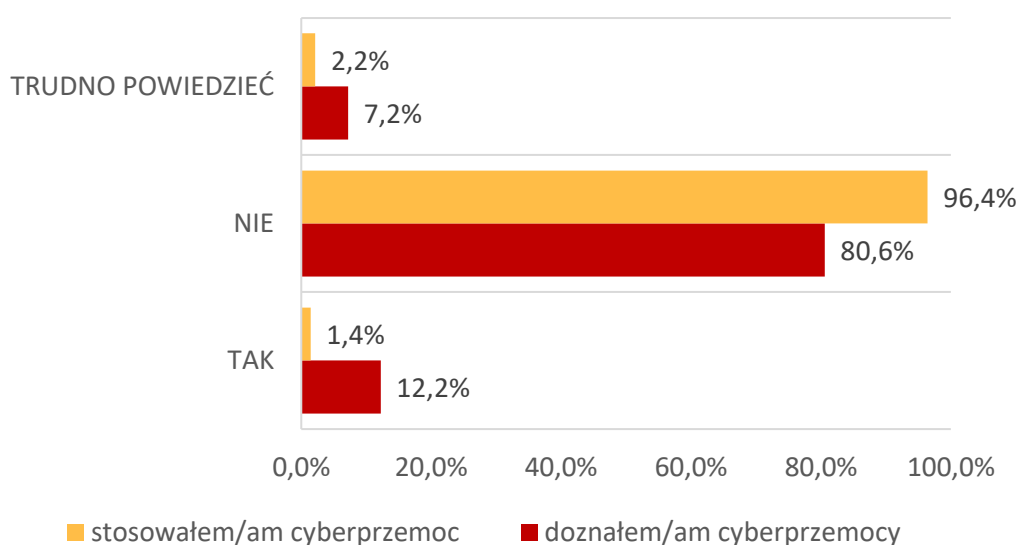
Istotnym aspektem badania dotyczącego problemów społecznych w gminie Przewóz była również opinia mieszkańców na temat stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci jako metody wychowawczej. W świetle ich odpowiedzi można stwierdzić, iż blisko połowa badanych nie toleruje przemocy jako metody wychowawczej (47,5%), 29,5% ankietowanych uważa, że nie powinna być ona stosowana, jednakże są sytuacje, w których jest konieczna, natomiast średnio co piąty ankietowany stwierdził, że trudno jest mu określić swoje stanowisko w tej sprawie (18,7%). Niepokojący jest fakt, iż 4,3% uczestników badania uważa stosowanie przemocy jako metodę wychowawczą.

Wykres 24. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) jest metodą wychowawczą, która: N=139

Kolejne pytanie z zakresu problemu przemocy ujęte w kwestionariuszu ankiety dotyczyło zjawiska cyberprzemocy i miało na celu oszacowanie skali jej występowania wśród dorosłych mieszkańców Gminy. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, czy zdarzyło im się kiedykolwiek doświadczyć oraz stosować cyberprzemoc. Z deklaracji badanych wynika, że takiego problemu doświadczyło 12,2% badanych, z kolei 7,2% miało trudności z odpowiedzią na to pytanie. Jednocześnie 1,4% respondentów zadeklarowało, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy stosował przemoc w Internecie, z kolei 2,2% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

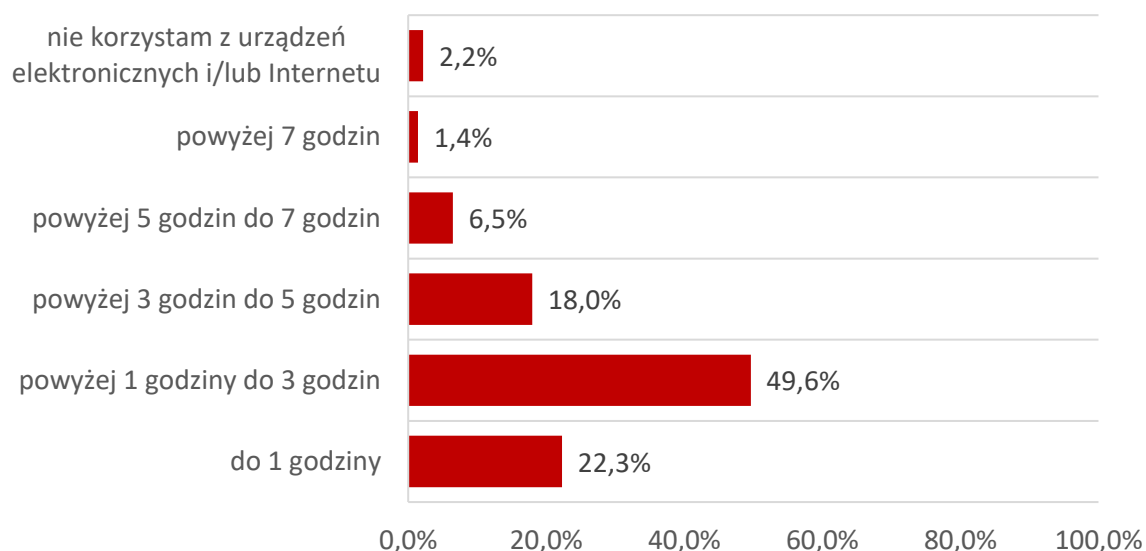
Wykres 25. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=139

Korzystanie z urządzeń elektronicznych

W następnym obszarze tematycznym zapytano mieszkańców o korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu. Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, jaką ilość czasu poświęcają na to w ciągu dnia. Jak wynika z deklaracji, zdecydowana większość badanych korzysta z tego typu urządzeń i Internetu (97,8%), przy czym 22,3% respondentów robi to do 1 godziny dziennie, a 49,6% wskazało na przedział od 1 do 3 godzin. Korzystanie z urządzeń pomiędzy 3 a 5 godzinami dziennie zadeklarowało 18,0% respondentów, 6,5% respondentów poświęca na to znaczną ilość czasu, tj. powyżej 5 godzin do 7 godzin, a 1,4% –powyżej 7 godzin.

Wykres 26. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=139

Odpowiadając na kolejne pytanie mieszkańcy, którzy korzystają z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu określili, czy zdarza się im poświęcać na to dłużej niż wstępnie zakładali. Jak wynika z zebranego materiału badawczego, 61 respondentów odpowiedziało twierdząco na to pytanie (44,9%), natomiast 39 mieszkańców wskazało, że w ich przypadku takie sytuacje się nie zdarzają (28,7%). 17 ankietowanych stwierdziło, że nie przewiduje określonego czasu (12,5%), a 19 osób biorących udział w badaniu miało trudność w określeniu takich sytuacji (14,0%).

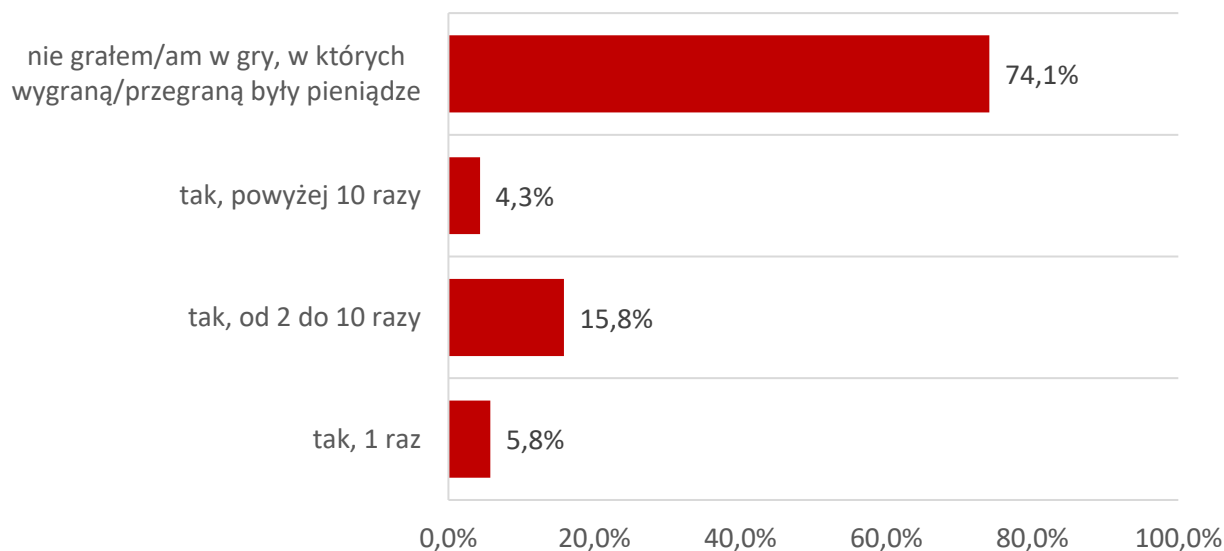
Tabela 14. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładat/a? N=136

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	44,9%	61
nie	28,7%	39
trudno powiedzieć	14,0%	19
nie przewiduję określonego czasu	12,5%	17

Uczestnictwo w grach hazardowych

W dalszej części badania określona została skala podejmowania zachowań hazardowych przez pełnoletnich mieszkańców. Ankietowani udzielili odpowiedzi na pytanie, czy w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie grali w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze. Jak wskazuje zebrany materiał badawczy, styczność z nimi miało 25,9% respondentów, wśród których 5,8% grało w takie gry 1 raz, 15,8% – od 2 do 10 razy, z kolei 4,3% osób przyznało się do grania w tego typu gry więcej niż 10 razy.

Wykres 27. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=139

Kolejne pytanie dotyczyło motywacji, które kierowały mieszkańcami korzystającymi z gier hazardowych, a mianowicie odnosiło się do tego, czy badani kiedykolwiek grali w tego typu gry z powodu trudności finansowych lub w celu poprawy swojej sytuacji ekonomicznej. 10 ankietowanych potwierdziło zaistnienie takiej sytuacji w swoim życiu (27,8%), natomiast 24 osoby temu zaprzeczyły (66,7%).

Tabela 15. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=36

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak	27,8%	10
nie	66,7%	24
trudno powiedzieć	5,6%	2

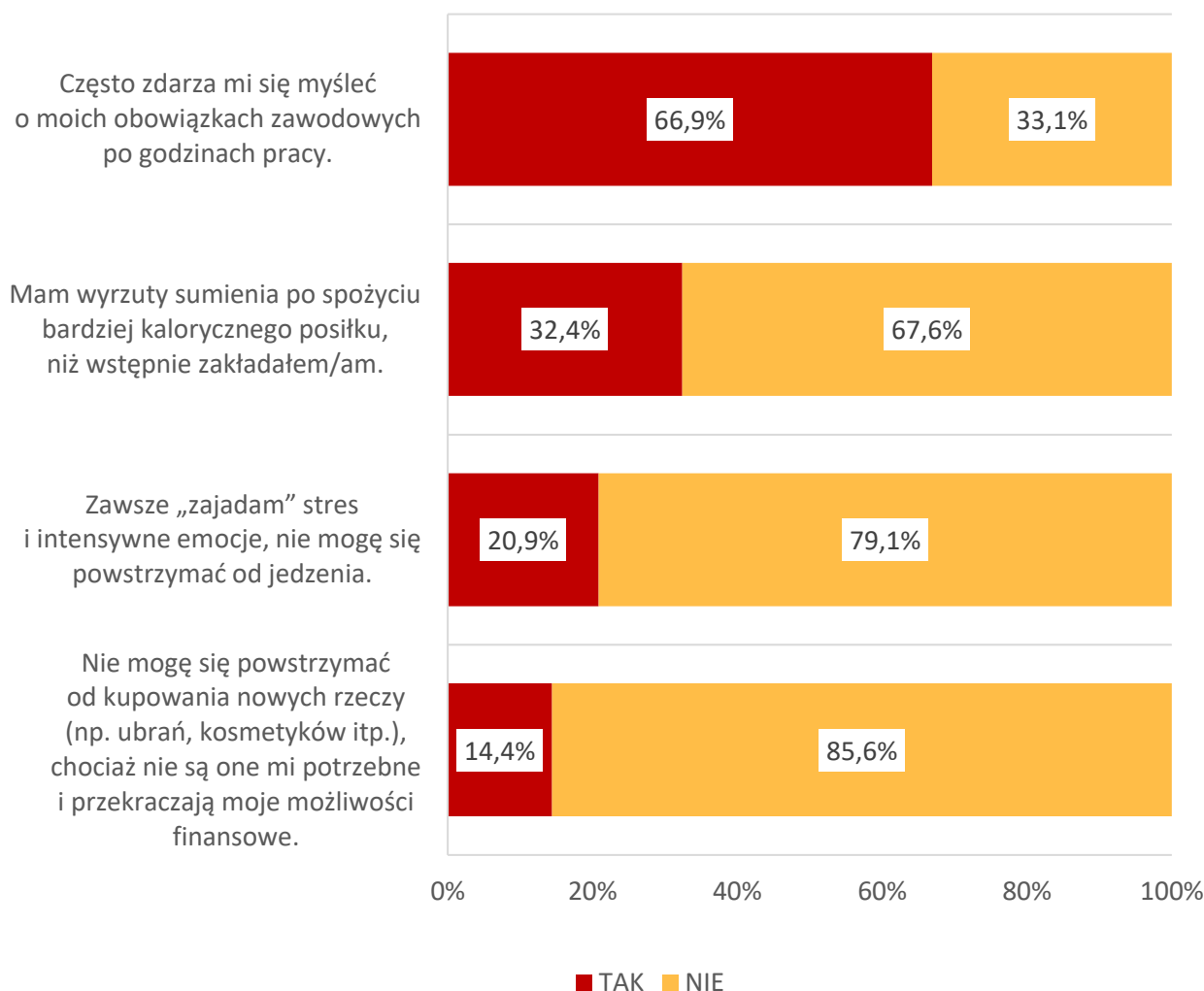
Inne uzależnienia behawioralne

W dalszej części badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Przewóz respondenci udzielili również istotnych informacji na temat ich decyzji zakupowych, wykonywania obowiązków zawodowych oraz zakresu aktywności fizycznej i zaburzeń odżywiania. Zakupoholizm, pracoholizm, a także nadmierna aktywność fizyczna są przykładami uzależnień behawioralnych, które w okresie ostatnich lat zwiększyły swoją skalę, w szczególności wśród rozwiniętych i sprawnie funkcjonujących społeczeństw, dlatego pytania ujęte w kwestionariuszu ankiety skierowanej do respondentów dotyczyły również występowania tego problemu wśród lokalnej społeczności.

Jak wynika z analizy materiału badawczego, część ankietowanych przejawia zachowania świadczące o możliwości występowania wśród nich zaburzeń w zakresie pracoholizmu oraz odżywiania. Doświadczenia respondentów w tych obszarach przedstawiają się następująco:

- 66,9% badanych często myśli o obowiązkach zawodowych poza godzinami pracy,
- 32,4% ankietowanych ma wyrzuty sumienia po spożyciu bardziej kalorycznego posiłku,
- 20,9% osób biorących udział w badaniu zajada stres i intensywne emocje,
- 14,4% mieszkańców przyznało, że zdarza im się kupować przedmioty, których nie potrzebują i na które nie posiadają odpowiednich środków finansowych.

Wykres 28. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=139

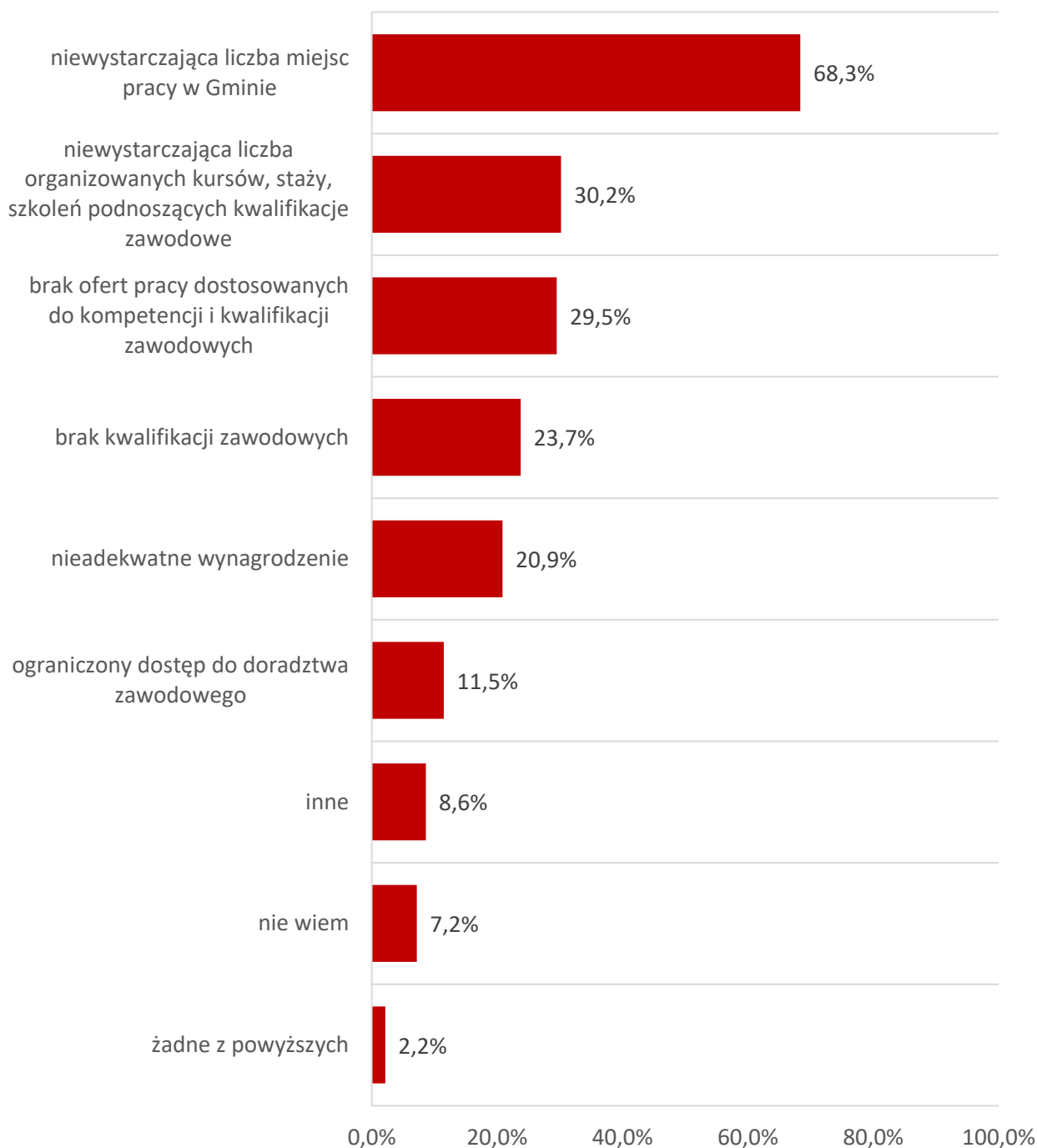

Rynek pracy

W poniższym bloku tematycznym zostanie poruszona kwestia zatrudnienia wśród mieszkańców gminy Przewóz. W pierwszym pytaniu badani mieli określić, z jakimi trudnościami mogą się borykać osoby bezrobotne, poszukujące zatrudnienia na terenie Gminy. Ponad połowa mieszkańców uważa, że problem w tym zakresie stanowi niewystarczająca liczba miejsc pracy w Gminie (68,3%). Następnie ankietowani wskazywali na niewystarczającą liczbę organizowanych kursów, staży, szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe (30,2%), brak ofert pracy dostosowanych do kompetencji i kwalifikacji zawodowych (29,5%) oraz brak kwalifikacji zawodowych (23,7%). Średnio co piąty respondent uważa, że takim problemem jest nieadekwatne wynagrodzenie (20,9%), a 11,5% wskazało na ograniczony dostęp do poradnictwa zawodowego. Wśród innych odpowiedzi

najczęściej zwracano uwagę na utrudniony dojazd do miejsca pracy oraz brak motywacji do podjęcia aktywności zawodowej (8,6%). Ponadto 7,2% ankietowanych nie posiada wiedzy w tym zakresie, a 2,2% badanych nie zauważa żadnych problemów wymienionych w kafeterii odpowiedzi.

Wykres 29. Jakie trudności najczęściej napotykają osoby bezrobotne szukające pracy na terenie Gminy? N=139

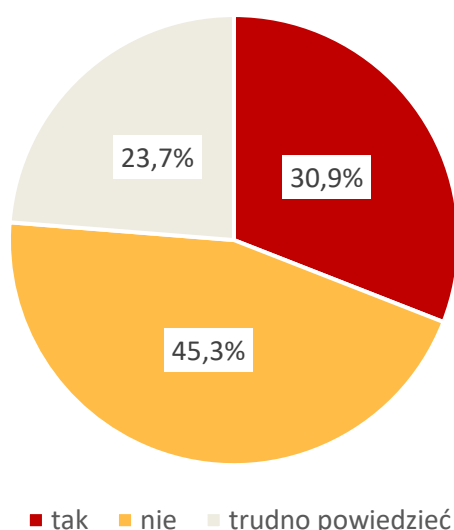

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ubóstwo i wykluczenie społeczne

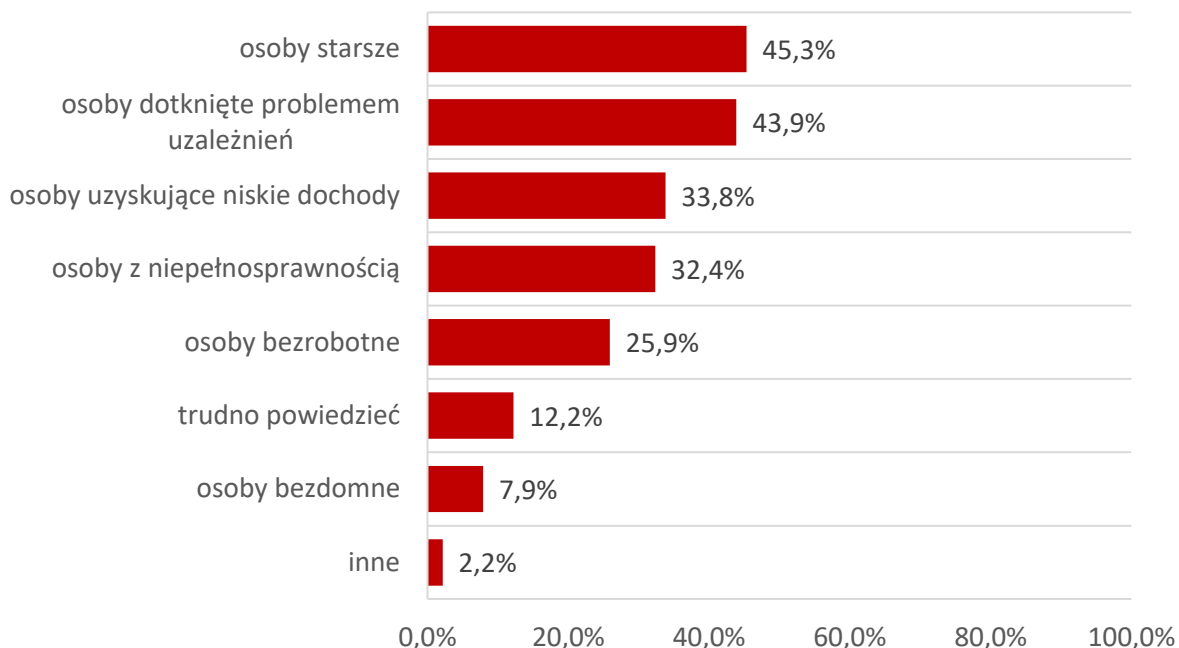
Następne pytanie dotyczyło tego, czy nasi respondenci doświadczyli w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe. 45,3% ankietowanych odpowiedziało przecząco na to pytanie, 30,9% badanych przyznało, że doznało w okresie ostatniego roku takich problemów, z kolei 23,7% respondentów miało trudności w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 30. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy miał/a Pan/i trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe? N=139

W kolejnym pytaniu, mieszkańcy mieli wskazać, jakie ich zdaniem grupy społeczne są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy. Na pierwszym miejscu znalazły się osoby starsze (45,3%). Następnie respondenci wskazywali osoby dotknięte problemem uzależnień (43,9%), osoby uzyskujące niskie dochody (33,8%) oraz osoby z niepełnosprawnością (32,4%). Najmniejsza część odpowiedzi padła na osoby bezrobotne (25,9%) oraz bezdomne (7,9%). Średnio co dziesiąty ankietowany miał trudności w udzieleniu odpowiedzi (12,2%), natomiast 2,2% respondentów wskazało na inne odpowiedzi, wśród których wskazano osoby chore, osoby nie posiadające prawa jazdy oraz młodzież.

Wykres 31. Jakie grupy osób są Pana/i zdaniem najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy? N=139

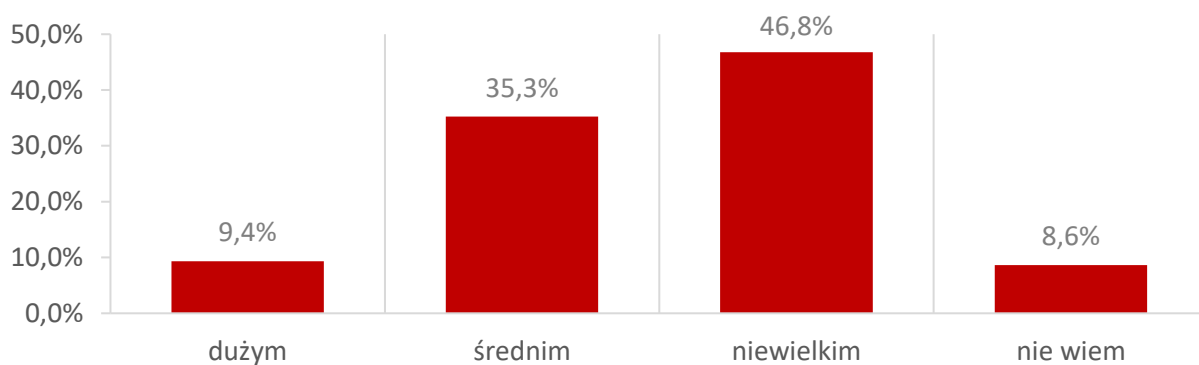

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Sytuacja osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

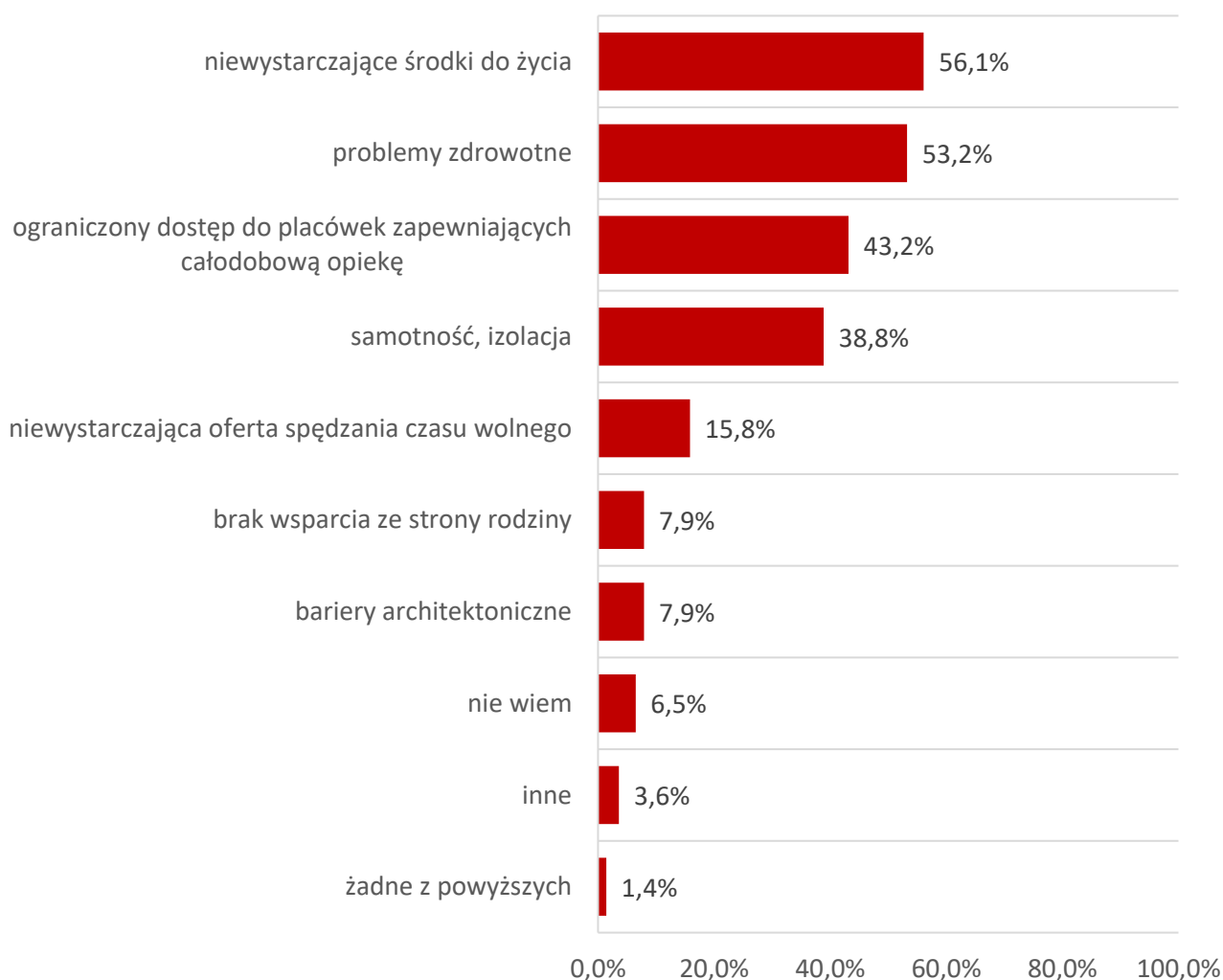
Mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę stopnia dostosowania infrastruktury technicznej Gminy do osób o ograniczonej mobilności. 46,8% respondentów uważa, że jest ona dostosowana w niewielkim stopniu, a 35,3% – w średnim. 9,4% respondentów twierdzi, że w Gminie jest wiele miejsc przystosowanych do osób z niepełnosprawnością, a 8,6% badanych nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 32. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie? N=139

Zdaniem ponad połowy badanych mieszkańców, najważniejszymi problemami osób starszych na terenie Gminy są niewystarczające środki do życia (56,1%) oraz problemy zdrowotne (53,2%). 43,2% ankietowanych wskazało na ograniczony dostęp do placówek zapewniających całodobową opiekę, 38,8% na samotność/izolację, a zdaniem 15,8% badanych najważniejszym problemem osób starszych jest niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego. Najmniej odpowiedzi padło na brak wsparcia ze strony rodziny oraz bariery architektoniczne (po 7,9%). Brak wiedzy w tym zakresie zadeklarowało 6,5% respondentów, a 3,6% ankietowanych wskazało na inne odpowiedzi, wśród których zwrócono uwagę na brak transportu publicznego, wykluczenie komunikacyjne, utrudniony dojazd do instytucji publicznych, czy też niedostosowany czas przyjęć lekarza do potrzeb mieszkańców. Ponadto 1,4% badanych nie zauważa problemów wymienionych w kafeterii odpowiedzi.

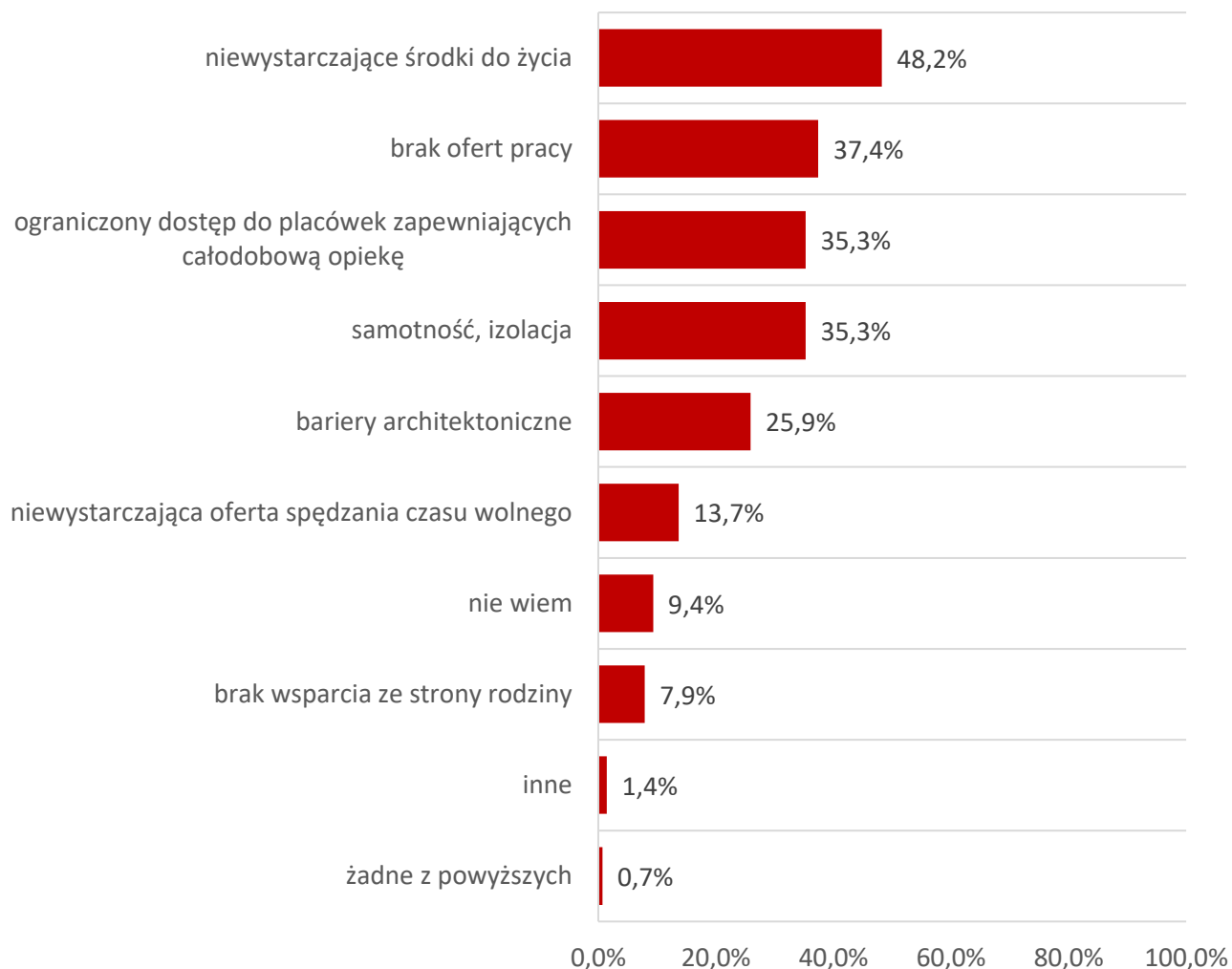
Wykres 33. Jakiego Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób starszych w Gminie? N=139

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W badaniu ankietowym poproszono również o wskazanie najistotniejszych problemów dotyczących osób z niepełnosprawnościami. Zdaniem 48,2% respondentów są to niewystarczające środki do życia, 37,4% wskazało na brak ofert pracy, a po 35,3% – ograniczony dostęp do placówek zapewniających całodobową opiekę oraz samotność, izolacja. Co czwarty mieszkaniec uważa, że najważniejszym problemem osób z niepełnosprawnościami są bariery architektoniczne (25,9%), a w opinii 13,7% jest to niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego, natomiast najmniej odpowiedzi padło na brak wsparcia ze strony rodziny (7,9%). 9,4% badanych nie posiada wiedzy w tym zakresie, wśród innych odpowiedzi wskazano na wykluczenie komunikacyjne oraz brak możliwości przemieszczania się o obrębie regionu (1,4%), natomiast 0,7% uczestników badania nie zauważa żadnych problemów wymienionych w kafeterii odpowiedzi.

Wykres 34. Jakiego Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób z niepełnosprawnościami w Gminie? N=139

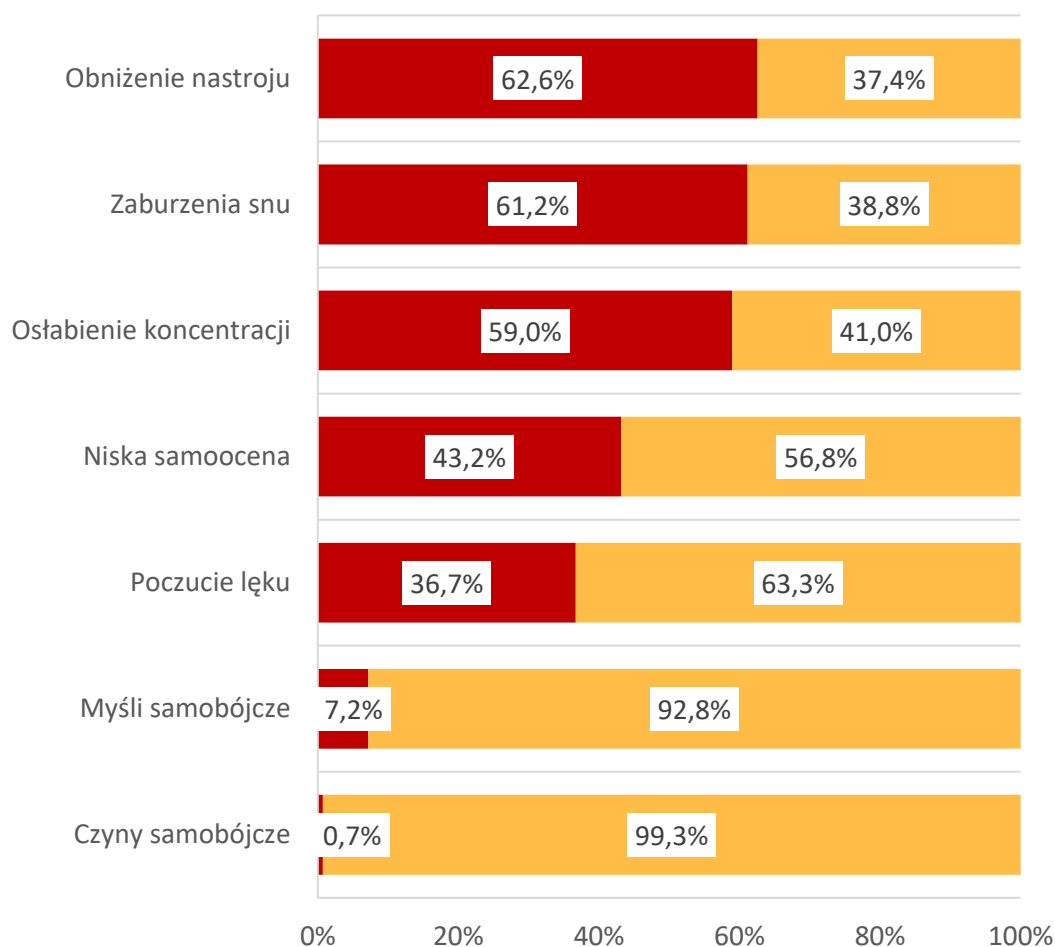
*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zdrowie psychiczne

W pytaniu dotyczącym zdrowia psychicznego badani mieszkańcy gminy Przewóz mieli określić, czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u nich przynajmniej przez 2 tygodnie wymienione stany. Z poniższego wykresu wynika, że:

- 62,6% ankietowanych miało obniżony nastrój,
- 61,2% doznało zaburzeń snu,
- 59,0% osób doświadczyło osłabienia koncentracji,
- 43,2% miało niską samoocenę,
- 36,7% respondentów odczuwało lęk,
- 7,2% miało myśli samobójcze,
- 0,7% podejmowało czyny samobójcze.

Wykres 35. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Pana/i takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=139

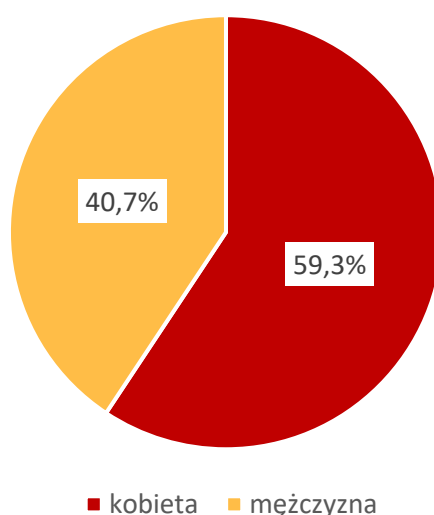
Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród uczniów

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem uzależnień i przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu oszacowanie występujących wśród uczniów problemów związanych ze spożywaniem alkoholu, zażywaniem narkotyków, sięganiem po papierosy i e-papierosy, przemocą domową, rówieśniczą, cyberprzemocą oraz uzależnieniami behawioralnymi, a także poznanie oceny młodych mieszkańców na temat swojego zdrowia psychicznego oraz zaburzeń odżywiania.

Struktura badanej próby

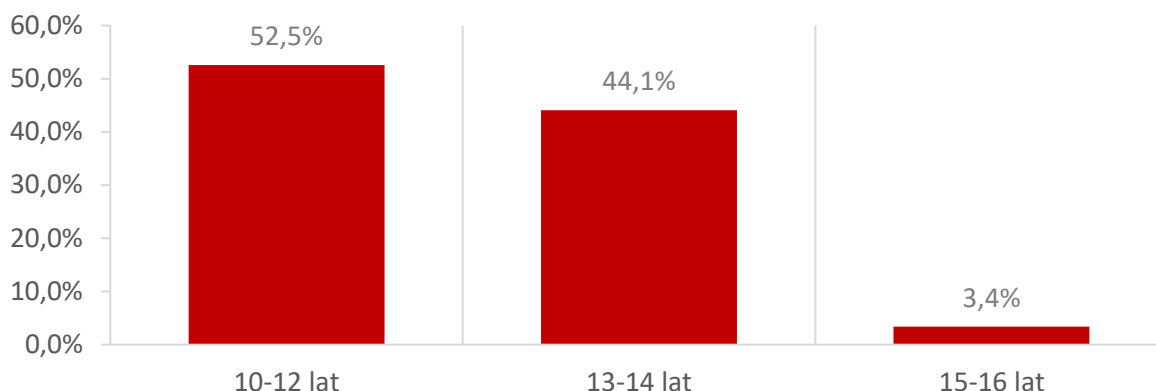
Uczniowie z gminy Przewóz wypełnili 59 kwestionariuszy ankiet. Poniższy rysunek przedstawia strukturę badanej próby ze względu na płeć. Możemy zauważyć, że w badaniu diagnozującym problemy społeczne niewielką przewagę liczebną miały dziewczynki – stanowiły one 59,3% ogółu, chłopcy zaś wypełnili 40,7% kwestionariuszy.

Wykres 36. Płeć: N=59

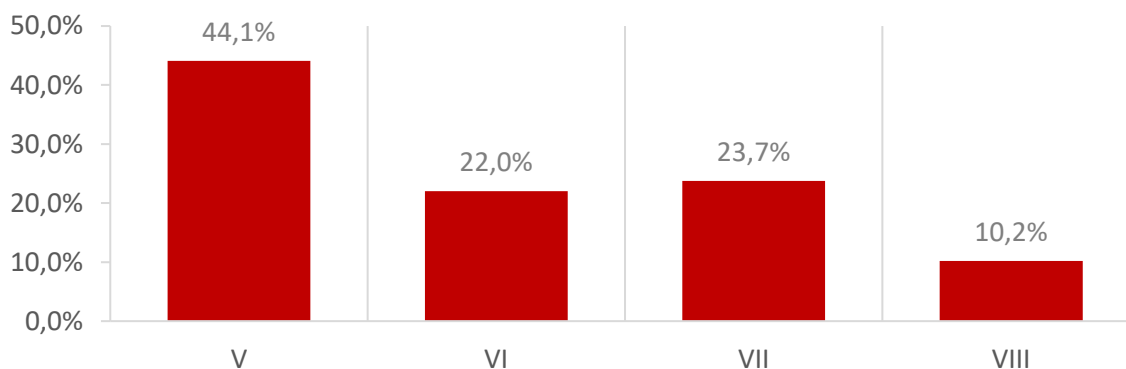
Wśród uczniów biorących udział w badaniu, 52,5% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci mający 10–12 lat, 44,1% stanowili uczniowie w wieku 13-14 lat, natomiast pozostali ankietowani mieścili się w przedziale wiekowym 15-16 lat (3,4%).

Wykres 37. Wiek: N=59

Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. 44,1% uczniów biorących udział w badaniu uczęszcza do V klasy, 23,7% stanowili uczniowie klasy VII, 22,0% uczestników badania to uczniowie klasy VI, natomiast 10,2% ankiet wypełnili uczniowie z klasy VIII.

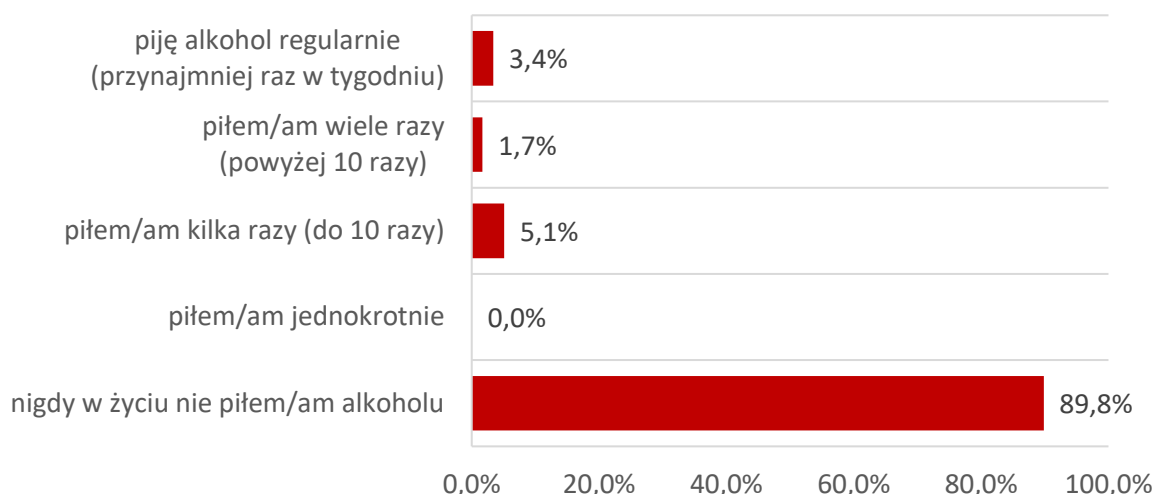
Wykres 38. Klasa: N=59

Problem alkoholowy

Jeden z analizowanych obszarów dotyczył spożywania alkoholu przez uczniów z gminy Przewóz. Pierwsze z pytań zawartych w kwestionariuszu ankiety dotyczących tego obszaru tematycznego odnosiło się do częstotliwości spożywania go przez młodych mieszkańców Gminy. Zebrany materiał badawczy wskazuje, że kontakt z alkoholem miało 10,2% respondentów, wśród których 5,1% spożyło go kilka razy (do 10 razy), 1,7% uczniów zadeklarowało picie alkoholu wiele razy (powyżej 10 razy), a kolejne 2,0% wskazało na jego regularne spożywanie.

Wykres 39. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=59

Kolejne pytanie zadane uczniom miało na celu oszacowanie częstotliwości spożywania przez nich alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających niniejsze badanie ankietowe. Jak wynika z udzielonych przez młodych mieszkańców Gminy odpowiedzi, kontakt z alkoholem w podanym okresie miało 2 uczniów będących po inicjacji alkoholowej (33,3%), wskazując na jego spożycie więcej niż 7 razy (33,3%).

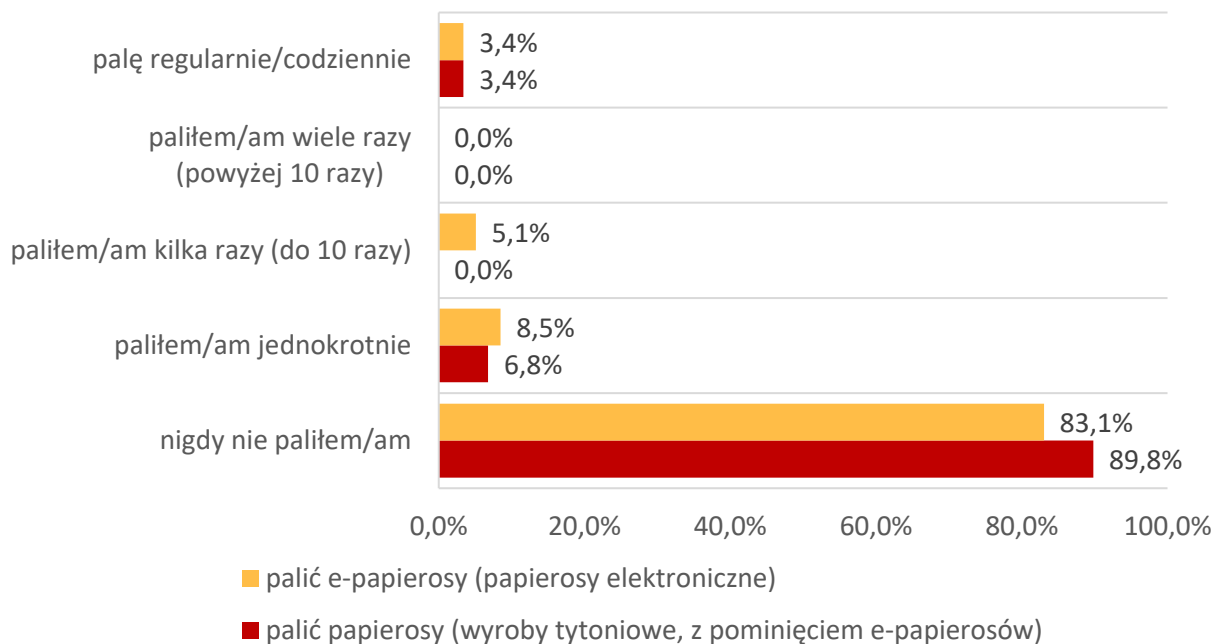
Tabela 16. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=6

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie piłem/am alkoholu w ciągu ostatnich 30 dni	66,7%	4
1 – 2 razy	0,0%	0
3 – 4 razy	0,0%	0
5 – 7 razy	0,0%	0
więcej niż 7 razy	33,3%	2

Problem nikotynowy

W badaniu przeprowadzonym wśród uczniów z gminy Przewóz podjęto się także określenia skali i częstotliwości sięgania przez nich po wyroby nikotynowe. Z deklaracji młodych respondentów wynika, że kontakt z tradycyjnymi wyrobami tytoniowymi miał co dziesiąty ankietowany (10,2%), wśród których 6,8% sięgnęło po nie jednokrotnie, a 3,4% respondentów wskazało na ich regularne palenie. W przypadku papierosów elektronicznych, kontakt z nimi miało 17,0% respondentów, z czego 8,5% paliło je jednokrotnie, 5,1% – kilka razy (do 10 razy), natomiast 3,4% ankietowanych zadeklarowało regularne/codienne palenie papierosów elektronicznych.

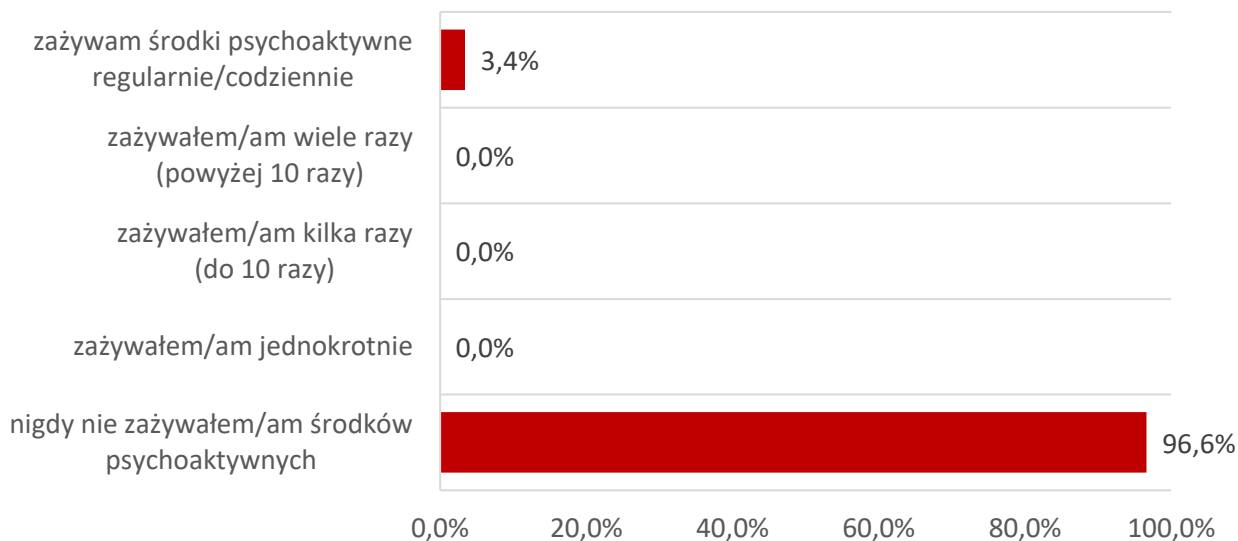
Wykres 40. Ile razy zdarzyło Ci się: N=59

Problem narkotykowy

Kolejny z analizowanych dotyczył powszechności zażywania narkotyków, dopalaczy oraz innych środków psychoaktywnych przez uczniów zamieszkujących Gminę. W celu określenia skali występowania tego problemu respondentów zapytano o to, ile razy w życiu zdarzyło im się sięgnąć po tego typu substancje. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, do zażywania środków psychoaktywnych przyznał się 3,4% ankietowanych, tj. dwie osoby.

Wykres 41. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=59

Poniższa tabela przedstawia częstotliwość zażywania substancji psychoaktywnych przez uczniów, w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie. Według deklaracji respondentów, w tym okresie po tego typu środki sięgnęły 2 osoby będące po inicjacji narkotykowej (100,0%).

Tabela 17. Jak często zażywałeś/aś narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni? N=2

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie zażywałem/am narkotyków/dopalaczy/leków w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni	0,0%	0
1 – 2 razy	0,0%	0
3 – 4 razy	0,0%	0
5 – 7 razy	0,0%	0
więcej niż 7 razy	100,0%	2

Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi respondentów na pytanie dotyczące rodzaju zażywanych substancji. Jak wynika z odpowiedzi, po 2 uczniów wskazało na mefedron, leki w celu odurzenia, marihuanę, amfetaminę oraz dopalacze (100,0%), natomiast 1 pojedyncza odpowiedź padła na inne, bliżej nieokreślone substancje (50,0%), co może świadczyć o braku wiarygodności respondentów udzielających odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 18. Tabela 17. Jakie to były substancje? N=2

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mefedron	100,0%	2
leki w celu odurzenia	100,0%	2
marihuana	100,0%	2
amfetamina	100,0%	2
dopalacze	100,0%	2
inne	50,0%	1

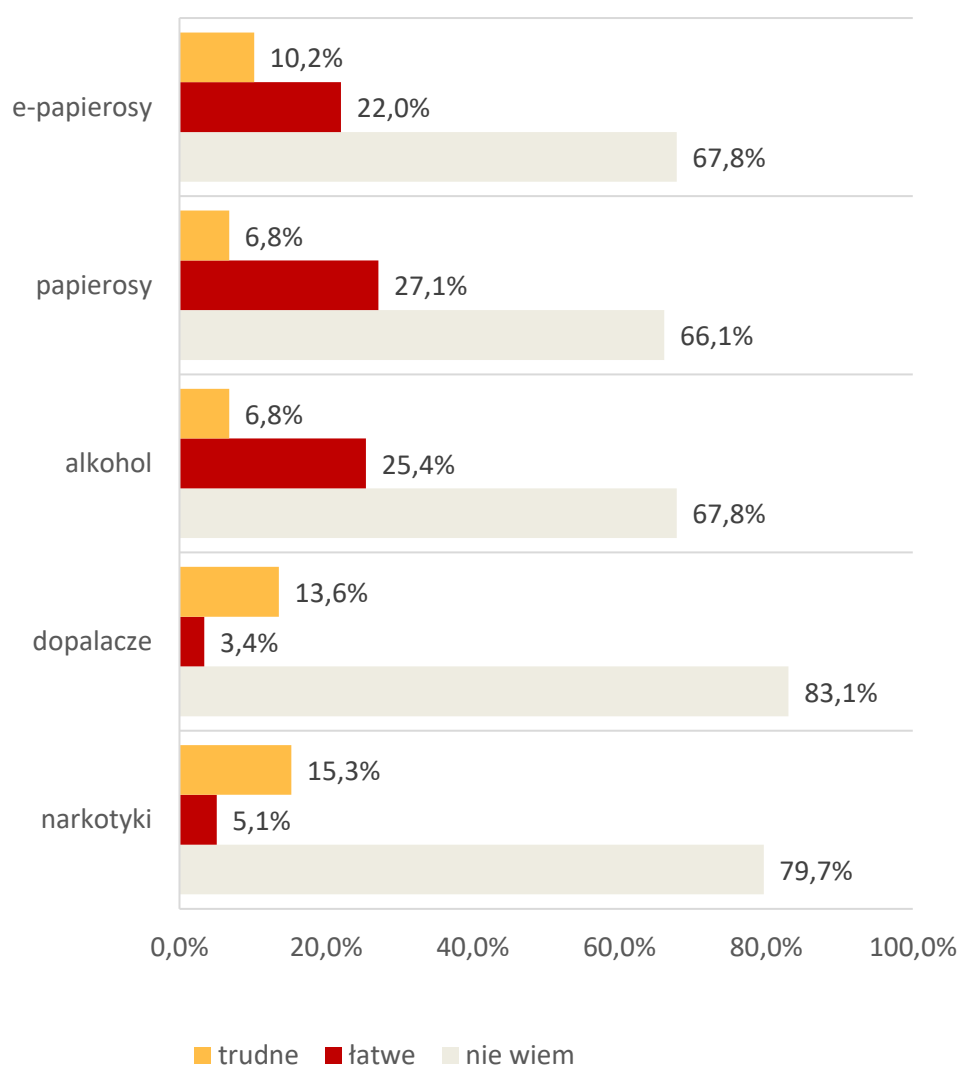
**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W następnej części badania uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków, dopalaczy, alkoholu, papierosów i e-papierosów w swojej miejscowości. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, większość uczniów nie posiada wiedzy na temat dostępności szkodliwych i nielegalnych substancji na terenie Gminy.

Zebrany materiał badawczy wykazał, że:

- narkotyki są łatwe do zdobycia dla 5,1% ankietowanych, a trudne dla 15,3%,
- dopalacze są łatwe do zdobycia dla 3,4% uczniów, a trudne dla 13,6%,
- alkohol jest łatwy do zdobycia dla 25,4% badanych, a trudny dla 6,8%,
- papierosy są łatwe do zdobycia dla 27,1% respondentów, trudne dla 6,8%,
- e-papierosy są łatwe do zdobycia dla 22,0% młodych mieszkańców, a trudne dla 10,2%.

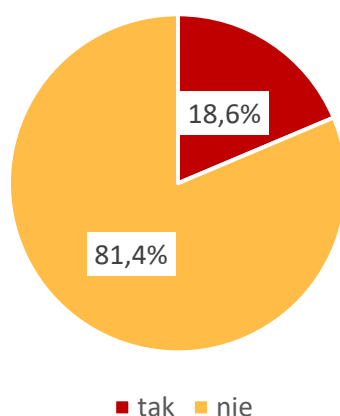
Wykres 42. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy, e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=59

Problem przemocy

W kolejnej części raportu z badania ankietowego oszacowana została skala problemu przemocy wśród uczniów zamieszkujących gminę Przewóz. Zbadaniu poddane zostały kwestie związane zarówno z przemocą domową, jak i rówieśniczą oraz przemocą w Internecie, czyli cyberprzemocą. Odpowiedzi respondentów na pierwsze pytanie wskazują, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie, 18,6% młodych mieszkańców Gminy doświadczyło przemocy.

Wykres 43. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=59

Podczas badania diagnozującego problem przemocy określono również, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów dotkniętych tym problemem. Z deklaracji młodych respondentów wynika, że najczęściej doświadczali oni przemocy ze strony uczniów ze swojej szkoły (7 osób, tj. 63,6%), kolegów/koleżanek spoza szkoły (5 osób, tj. 45,5%) oraz innych, bliżej nieokreślonych osób (3 osoby, tj. 27,3%). Pojedyncze wskazania padły również na rodzeństwo oraz rodziców (po 9,1%).

Tabela 19. Tabela 18. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=11

Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniowie z mojej szkoły	63,6%	7
koledzy/koleżanki spoza szkoły	45,5%	5
inne osoby	27,3%	3
rodzeństwo	9,1%	1
rodzice	9,1%	1

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W celu zidentyfikowania charakteru doświadczanej przez uczniów przemocy zostali oni poproszeni o wskazanie formy doznanych zachowań przemocowych. Najpowszechniejsza w Gminie jest przemoc psychiczna, na którą wskazało 10 osób (90,9%), niemniej jednak 3 uczniów przyznało się do doświadczenia przemocy seksualnej (27,3%), a po 2 osoby doznały przemocy fizycznej oraz zaniedbania (po 18,2%).

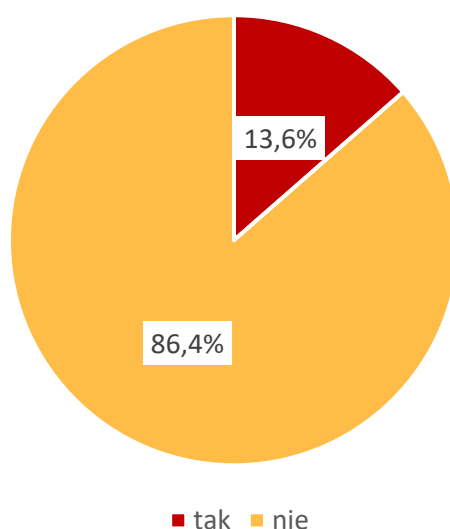
Tabela 20. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=11

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktoś mnie przezywał, groził mi, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	90,9%	10
ktoś mnie dotykał w miejsca, w które sobie tego nie życzyłem/am, ktoś mówił o moim ciele w sposób który mnie zawstydział itp.	27,3%	3
ktoś mnie bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	18,2%	2
nie miałem/am zapewnionej opieki, kiedy byłem/am chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów, kiedy miałem/am problemy, dostawałem/am zbyt mało jedzenia, dlatego przez dłuższy czas byłem/am głodny/a itp.	18,2%	2

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W następnej kolejności uczniowie zostali zapytani również o to, czy im samym zdarzyło się w ciągu ostatnich 12 miesięcy zastosować przemoc wobec innych osób. Do takiego zachowania przyznało się 13,6% uczniów, czyli o 6,0% mniej niż w przypadku doświadczania przemocy.

Wykres 44. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=59

Badani uczniowie w dalszej kolejności zostali poproszeni o określenie rodzaju przemocy, jaką zastosowali. Z odpowiedzi respondentów wynika, że przemoc psychiczną zastosowało 7 uczniów (87,5%), do stosowania przemocy fizycznej przyznało się 5 badanych (62,5%), natomiast przemoc seksualnej dopuściło się 3 respondentów (37,5%).

Tabela 21. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=8

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przezywałem/am kogoś, groziłem/am komuś, upokarzałem/am kogoś, straszyłem/am, wyśmiewałem/am itp.	87,5%	7
biłem/am kogoś, kopałem/am, szarpałem/aśm dusiłem/am, popychałem/am, spoliczkowałem/am itp.	62,5%	5
dotykałem/am kogoś w miejsca, w które ta osoba tego sobie nie życzyła, mówiłem/am o czyimś ciele w sposób który go zawstydział itp.	37,5%	3

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W dalszej kolejności analizie poddane zostały odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. Większość ankietowanych przyznała się do przemocy skierowanej wobec uczniów ze szkoły oraz kolegów/koleżanek spoza szkoły – wskazało na to po 5 osób, tj. po 62,5%. Odpowiedzi 4 respondentów padły na rodzeństwo (50,0 %), natomiast 1 badany wskazał na inne osoby, nie wymieniając przy tym konkretnych przykładów (12,5%).

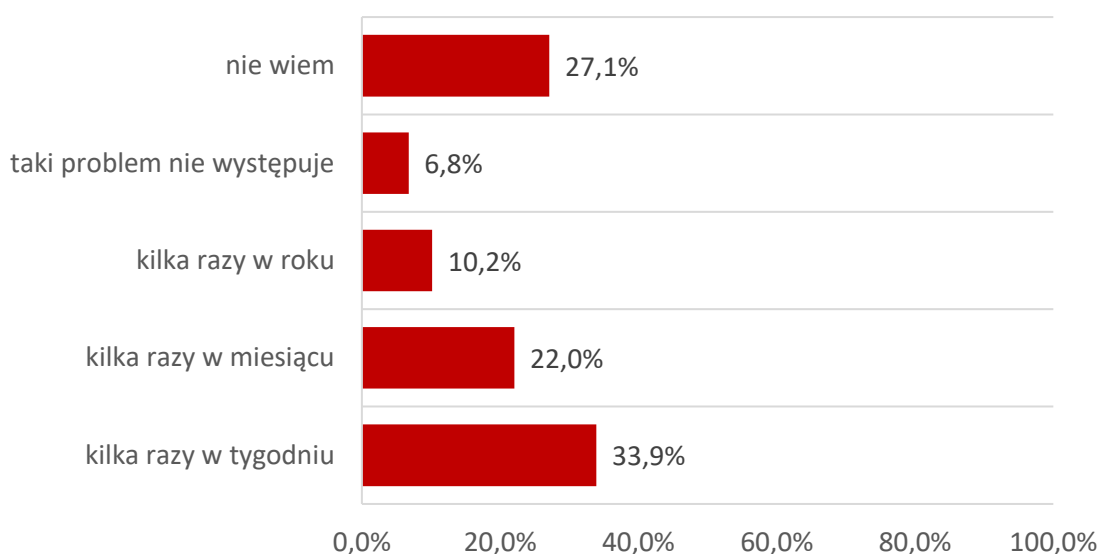
Tabela 22. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=8

Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniów z mojej szkoły	62,5%	5
kolegów/koleżanek spoza szkoły	62,5%	5
rodzeństwa	50,0%	4
innych osób	12,5%	1

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

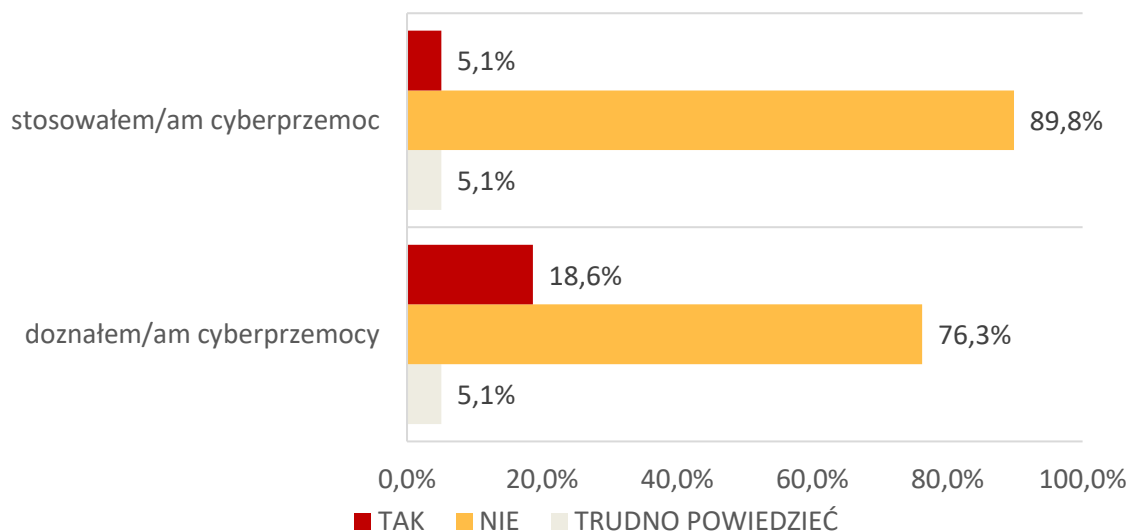
W kolejnym pytaniu poproszono uczniów o określenie, czy w ich szkole dochodzi do sytuacji przemocowych między uczniami oraz o określenie częstotliwości występowania tego problemu. 27,1% respondentów nie potrafiło jednoznacznie odnieść się do badanej kwestii, a zdaniem 6,8% osób takie zjawisko nie występuje w szkole, do której uczęszczają. Obecność przemocy w swojej szkole potwierdziło 66,1% badanych, spośród których po 10,2% stwierdziło, że ma to miejsce kilka razy w roku, 22,0% – kilka razy w miesiącu, natomiast w opinii co trzeciego ucznia dzieje się to kilka razy w tygodniu (33,9%).

Wykres 45. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=59

Ostatnie pytanie w zakresie problemu przemocy w Internecie dotyczyło skali doznawania oraz stosowania cyberprzemocy w stosunku do innych użytkowników Internetu. Jak wynika z odpowiedzi udzielonych przez młodych respondentów, tego problemu doświadczył odsetek 18,6% z nich, natomiast przemoc w Internecie zastosował odsetek 5,1% ankietowanych. Część badanych miała również problem z określeniem, czy kiedykolwiek miała styczność z tym zjawiskiem, gdyż na odpowiedź „trudno powiedzieć” zarówno w przypadku stosowania cyberprzemocy, jak i jej doświadczenia wskazało po 5,1% respondentów.

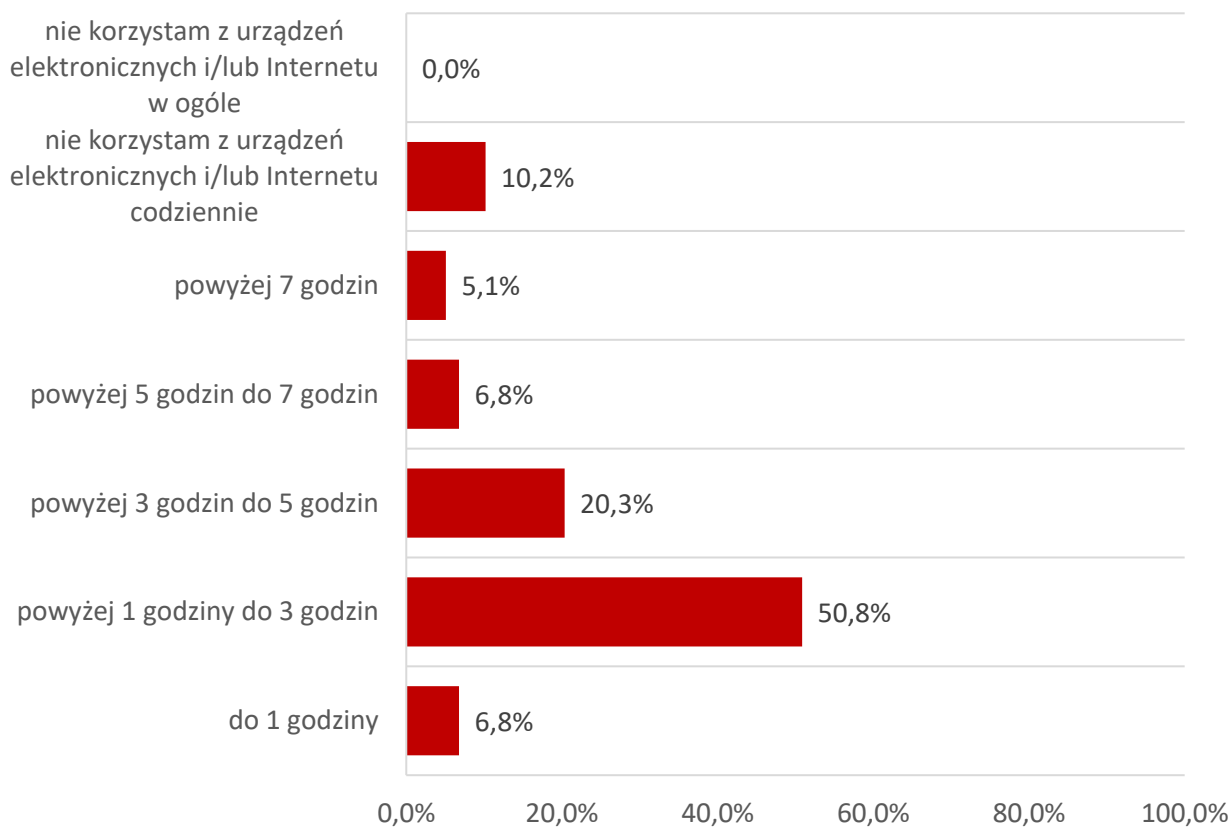
Wykres 46. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=59

Korzystanie z urządzeń elektronicznych

Kolejny obszar tematyczny badania miał na celu zweryfikowanie, jak często uczniowie z gminy Przewóz korzystają z urządzeń elektronicznych. Zebrany materiał badawczy wykazał, że wszyscy ankietowani korzystają z tego typu urządzeń i/lub Internetu. Część z nich poświęca na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu duże ilości czasu w ciągu dnia, gdyż 6,8% odpowiedzi padło na przedział od 5 do 7 godzin dziennie, a 5,1% na powyżej 7 godzin. Dodatkowo, 20,3% uczniów zadeklarowało, iż korzysta z nich pomiędzy 3 a 5 godzinami w ciągu dnia. Powyżej 1 do 3 godzin dziennie z urządzeń korzysta 50,8% badanych, a 6,8% ankietowanych poświęca na korzystanie z urządzeń do 1 godziny dziennie. Ponadto co dziesiąty badany uczeń nie korzysta z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu codziennie (10,2%).

Wykres 47. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=59

W ostatnim pytaniu bloku tematycznego dotyczącego korzystania z urządzeń elektronicznych, uczniowie zostali zapytani o to, czy zdarzyło im się kłamać w celu ukrycia prawdziwej ilości czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu, np. przed rodzicami. Takie zachowanie potwierdziło 15 badanych (25,5%), w tym po 2 uczniów stwierdziło, że zdarza im się to bardzo często i często (po 3,4%), 8 ankietowanym – czasami (13,6%), natomiast 3 respondentów skłamało w tej sprawie jeden raz (5,1%).

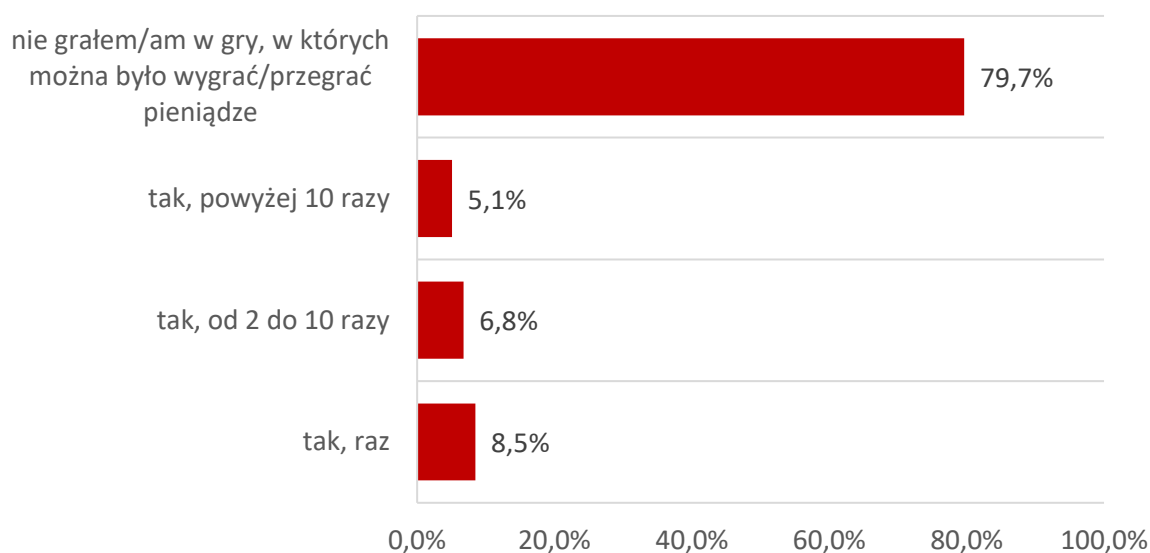
Tabela 23. Czy zdarza Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami? N=59

Odpowiedź	%	Liczba odp.
tak, bardzo często	3,4%	2
tak, często	3,4%	2
tak, czasami	13,6%	8
tak, jednokrotnie	5,1%	3
nie	74,6%	44

Uczestnictwo w grach hazardowych

W celu określenia skali i zasięgu problemu grania w gry na pieniądze przez uczniów, respondentom zadano pytanie o to, czy zdarzyło im się uprawiać hazard w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Zebrany materiał badawczy wykazał, że w omawianym okresie podejmował się tego co piąty badany (20,4%), wśród których 8,5% grało w nie 1 raz, 6,8% respondentów robiło to 2-10 razy, a 5,1% wskazało na więcej niż 10 razy.

Wykres 48. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdrapki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=59

Zdrowie psychiczne

W przedostatniej części badania przeprowadzonego wśród młodych mieszkańców gminy Przewóz, zostali oni poproszeni o subiektywną ocenę swojego stanu zdrowia psychicznego. Pytanie skierowane do uczniów miało na celu identyfikację problemów zdrowia psychicznego i negatywnych stanów, jakich doświadczyli w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie, które utrzymywały się u nich przynajmniej przez 2 tygodnie. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, 40,7% respondentów w tym okresie doznało obniżonego nastroju, 39,0% odczuwało niską samoocenę, 33,9% – osłabienie koncentracji, 28,8% - poczucie lęku, a 16,9% – zaburzenia snu. Niepokojący jest fakt, że 15,3% dzieci i młodzież z terenu Gminy miało myśli samobójcze, a 13,6% podejmowało się czynów autoagresywnych.

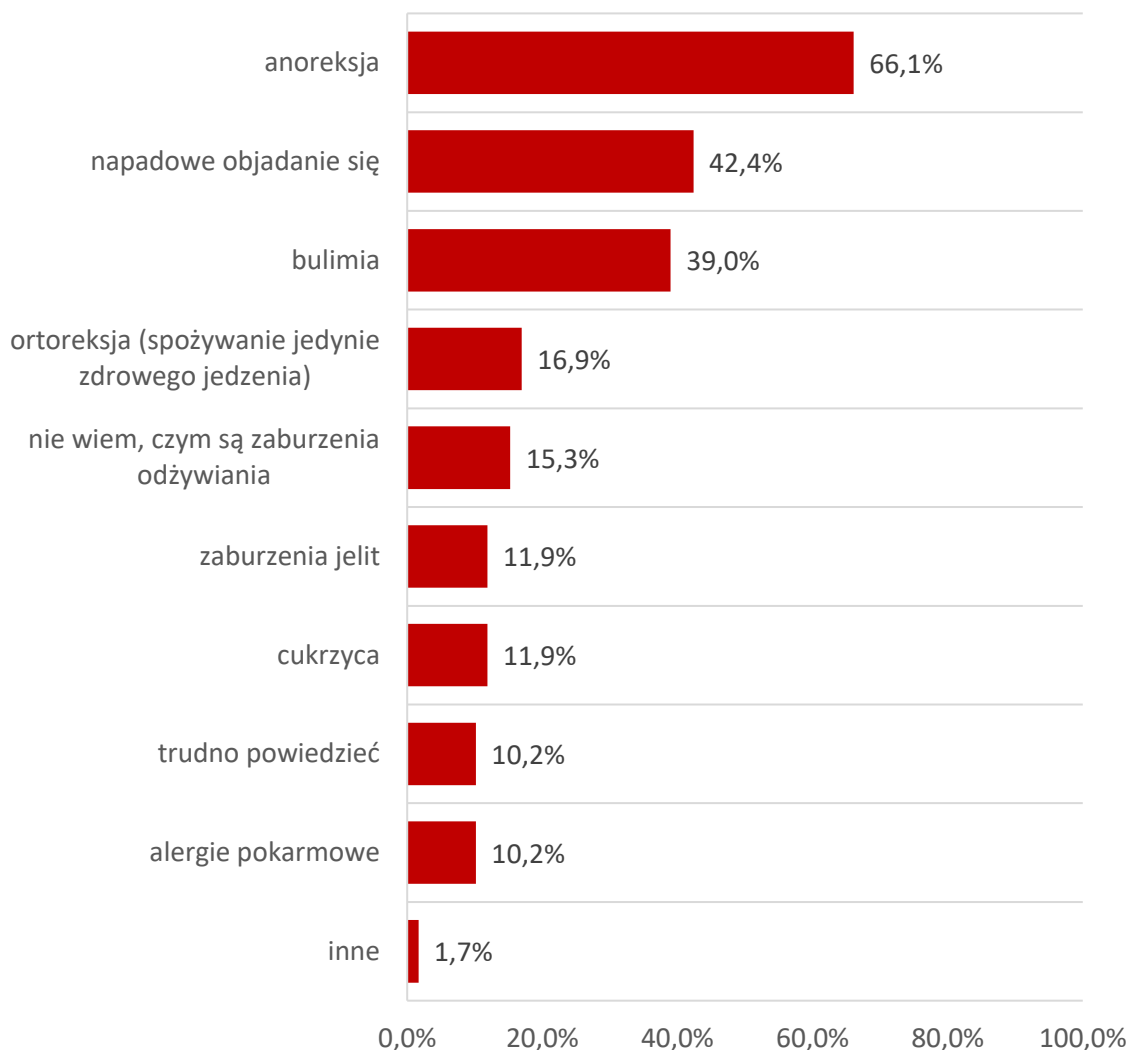
Wykres 49. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Ciebie takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=59

Zaburzenia odżywiania

Ostatnia część badania przeprowadzonego wśród uczniów z gminy Przewóz dotyczyła zaburzeń odżywiania, z którymi zmagają się coraz więcej młodych osób. W pytaniu uczniowie mieli wskazać, które spośród wskazanych w kafeterii odpowiedzi ich zdaniem są zaburzeniami odżywiania. Najwięcej, bo 66,1% ankietowanych wskazało na anoreksję, 42,4% zaznaczyło napadowe objadanie się, 39,0% – bulimię, a 16,9% – ortoreksję (spożywanie jedynie zdrowego jedzenia). Co dziesiąty ankietowany miał trudności w odpowiedzi na zadane pytanie (10,2%), a 15,3% nie wie, czym są zaburzenia odżywiania. Należy zaznaczyć, iż część ankietowanych błędnie wskazała na cukrzycę i zaburzenia jelit (po 11,9%) oraz alergię pokarmową (10,2%), a 1,7% uczniów zaznaczyło inne odpowiedzi, nie wymieniając przy tym konkretnych przykładów.

Wykres 50. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? N=59

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Sytuacja społeczna gminy Przewóz

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Przewozie, danych Głównego Urzędu Statystycznego, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowane działania interwencyjne.

Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Prowadzony jest on za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka (w tym pomocy finansowej).

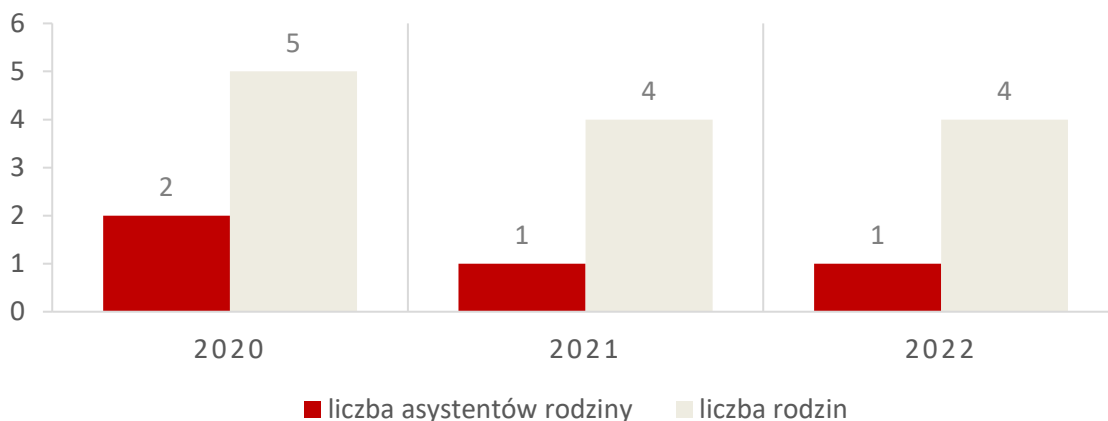
Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Przewozie, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin

korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Przewozie realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177), która kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została **instytucja asystenta rodziny**, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

W 2022 roku w OPS w Przewozie działał 1 asystent rodziny, który obejmował wówczas wsparciem 4 rodziny z terenu Gminy. W 2022 roku liczba rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, korzystających z pomocy asystenta rodziny zmniejszyła się względem roku bazowego o 1, podobnie jak w przypadku liczby asystentów rodziny. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 51. Liczba asystentów rodziny oraz rodzin objętych ich wsparciem w latach 2020-2022

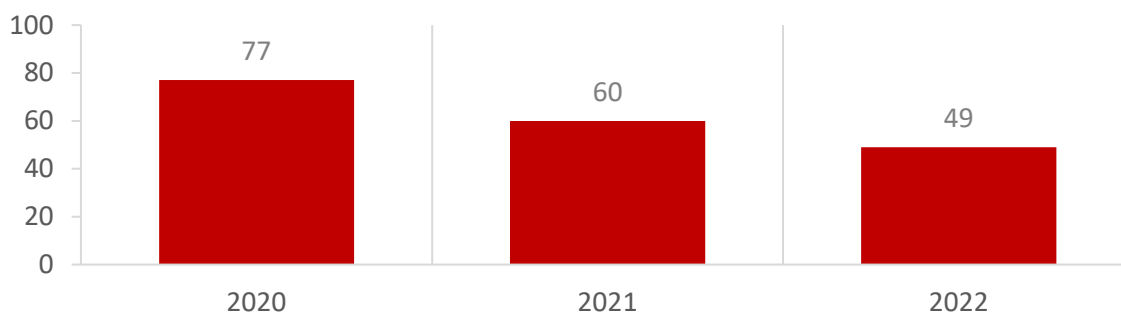

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

W roku 2022, jak i w dwóch latach poprzednich w gminie Przewóz **nie było rodzin wspierających**, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce racjonalnego gospodarowania budżetem rodzinnym oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

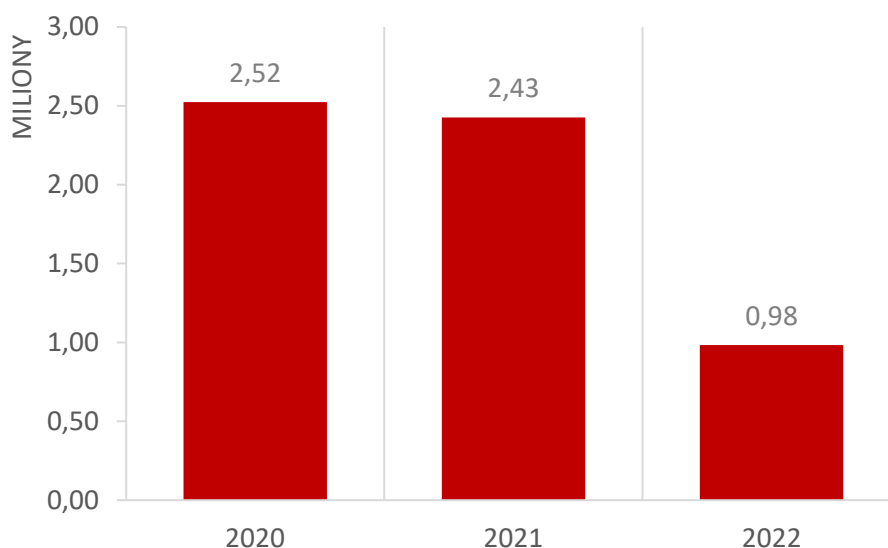
Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2020-2022. Można zauważyć, że ze świadczeń tych w 2022 roku korzystało średnio 49 rodzin, czyli o 36,4% mniej niż w roku 2020. W latach 2020-2022 dostrzegalny jest zatem systematyczny spadek średniomiesięcznej liczby rodzin korzystających z tego typu świadczeń, co ma związek ze spadkiem wskaźnika przyrostu naturalnego na przestrzeni ostatnich lat, ale również niezmienną się w ostatnich latach poziomem kryterium dochodowego.

Wykres 52. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2020-2022

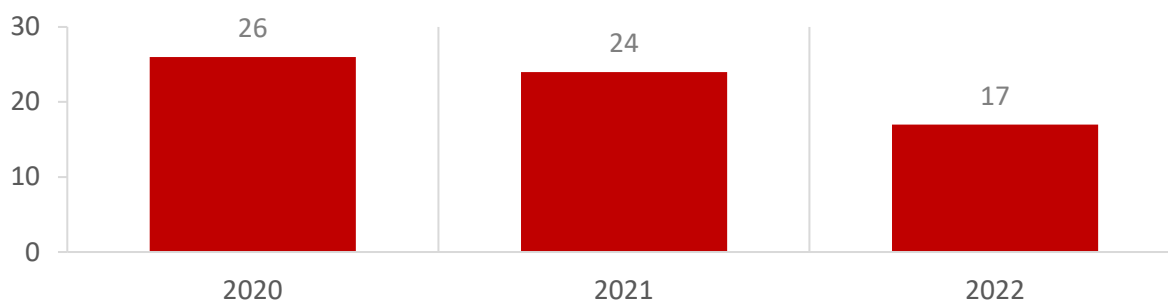
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest „świadczenie wychowawcze 500+”, które zostało wprowadzone 1 kwietnia 2016 roku, ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (obecnie 800+). Od maja 2022 roku nowe sprawy oraz obsługę zadania przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), jednakże dotychczas realizowały je Ośrodki Pomocy Społecznej. Świadczenie 500+ przysługiwało rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18 roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie. Celem świadczenia wychowawczego było częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. W 2022 roku wypłacono świadczenia na łączną kwotę 0,98 mln zł.

Wykres 53. Kwota wypłaconych świadczeń 500+ na przestrzeni lat 2020-2022 [mln zł]

Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Przewozie za rok 2020, 2021 i 2022

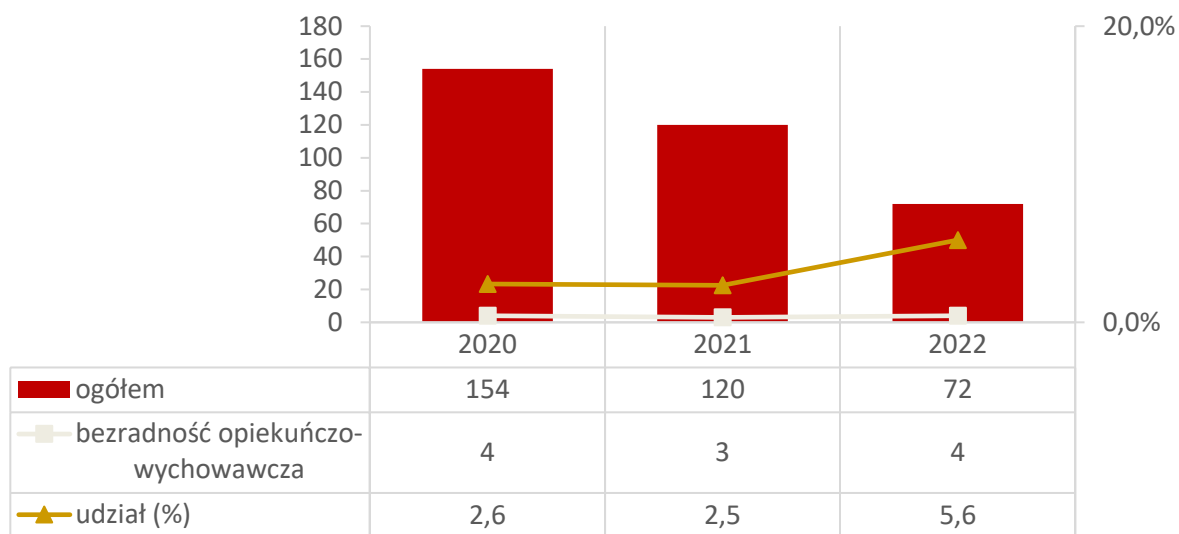
W przypadku, gdy jeden z rodziców uchyła się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. W 2020 roku z omawianego świadczenia skorzystało 26 osób, w 2021 roku – 24, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie – 17.

Wykres 54. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Na przestrzeni analizowanych lat, liczba rodzin na terenie gminy Przewóz korzystających z pomocy OPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W analizowanym okresie udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w ogóle rodzin korzystających z pomocy OPS wykazywał tendencję wzrostową, a wartość w 2022 roku kształtowała się na poziomie 5,6%. Szczegółowe dane przedstawiono na kolejnym wykresie.

Wykres 55. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

W 2022 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Przewozie poniósł wydatki związane z odpłatnością za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej na łączną kwotę 18 690 zł, co stanowi znaczny wzrost w porównaniu do lat poprzednich.

Tabela 24. Kwota odpłatności za pobyt dzieci z terenu gminy Przewóz w pieczy zastępczej w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
kwota odpłatności (w złotych)	398	5 114	18 690

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 i 2022 rok

Jednym z elementów polityki prorodzinnej na terenie Gminy jest Karta Dużej Rodziny. Jej głównym celem jest promowanie modelu rodziny wielodzietnej, a także wzmocnienie szans rozwojowych dzieci wychowujących się w rodzinach wielodzietnych dzięki oferowanym ulgom oraz zniżkom przez podmioty publiczne i prywatne, które podpisały umowy z Ministerstwem Rodziny i Polityki Społecznej. Karta przysługuje rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie nie mniej niż troje dzieci. W 2021 roku przyjęto 38 wniosków w sprawie przyznania KDR, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie – 76.

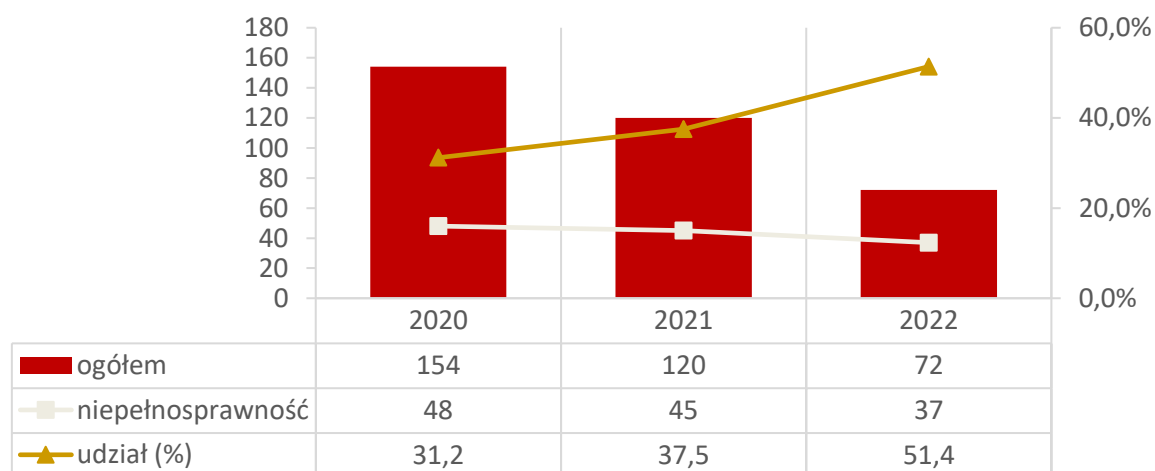
Wsparcie osób z niepełnosprawnością

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby z niepełnosprawnością z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności wykonywanie pracy zawodowej. Osoby z niepełnosprawnością dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Warty podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnością tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2022 roku ze wsparcia OPS w Przewozie z powodu niepełnosprawności skorzystało 37 rodzin, co stanowi 51,4% wszystkich rodzin objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej. Z prezentowanych danych wynika, że na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu niepełnosprawności ulegała spadkowi, jednakże ich udział w ogólnej liczbie rodzin będących beneficjentami OPS wykazywał tendencje wzrostową. Szczegółowe dane przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 56. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2020-2022. W omawianym okresie liczba przyznanych świadczeń oraz przeznaczana na nie kwota ulegała wahaniom. W 2020 roku przyznano 229 świadczeń na łączną kwotę 49 427,00 zł, w 2021 roku liczba świadczeń wyniosła 243 na kwotę 52 449,00 zł, z kolei w 2022 roku kształtowała się na poziomie 226 świadczeń na kwotę 48 780,00 zł.

Tabela 25. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba świadczeń	229	243	226
kwota świadczeń (zł)	49 427,00	52 449,00	48 780,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

W latach 2020-2022 liczba przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby z niepełnosprawnością w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz przeznaczona na ten cel kwota ulegały spadkowi. W 2020 roku przyznano 765 świadczeń na kwotę 164 749,00 zł, w 2021 roku – 707 na kwotę 152 599,00 zł, natomiast w 2022 roku – 667 na kwotę 143 965,00 zł.

Tabela 26. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba świadczeń	765	707	667
kwota świadczeń (zł)	164 749,00	152 599,00	143 965,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

W 2022 roku przyznano 284 świadczenia dla osób z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, a kwota świadczeń kształtowała się na poziomie 61 299,00 zł, z kolei w dwóch poprzednich latach poddanych analizie przyznano po 230 świadczeń na kwotę 49 643,00 zł.

Tabela 27. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba świadczeń	230	230	284
kwota świadczeń (zł)	49 643,00	49 643,00	61 299,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Kolejna tabela zawiera dane dotyczące przyznawanego na przestrzeni ostatnich lat specjalnego zasiłku opiekuńczego (liczba i kwota świadczeń). Zasiłek ten przysługuje w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: koniecznością stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

W latach 2020-2022 zaobserwować można wahania zarówno liczby wypłaconych świadczeń z powyższego tytułu (z 16 do 4), jak i kwoty na nie przeznaczanej – szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 28. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba świadczeń	16	21	4
kwota świadczeń (zł)	9 770,00	13 020,00	2 087,00

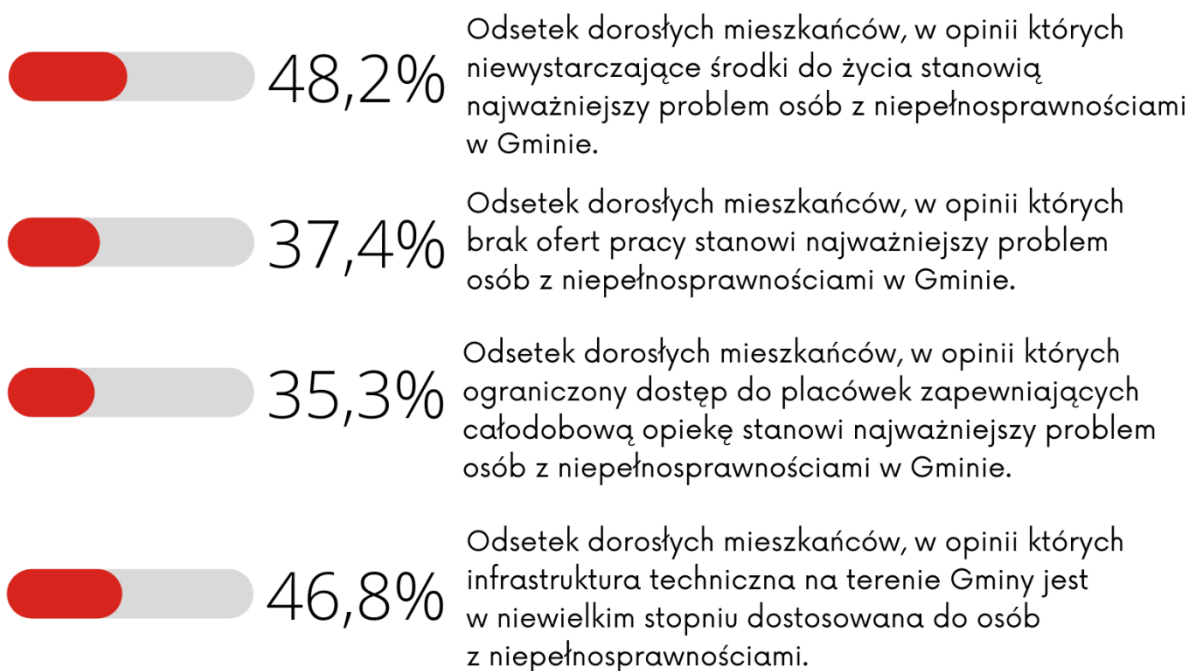
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Zadaniem gmin, które jest realizowane przez ośrodki pomocy społecznej jest również świadczenie **usług opiekuńczych** osobom chorym, samotnym oraz osobom z niepełnosprawnościami. Zakres usług obejmuje pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną i pielęgnacyjną oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Dla osób wymagających szczególnego wsparcia świadczone są **specjalistyczne usługi opiekuńcze**, które są dostosowane do potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności i są świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

W latach 2020-2022 w gminie Przewóz żaden mieszkaniec nie korzystał ze specjalistycznych usług opiekuńczych.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2024 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=139

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

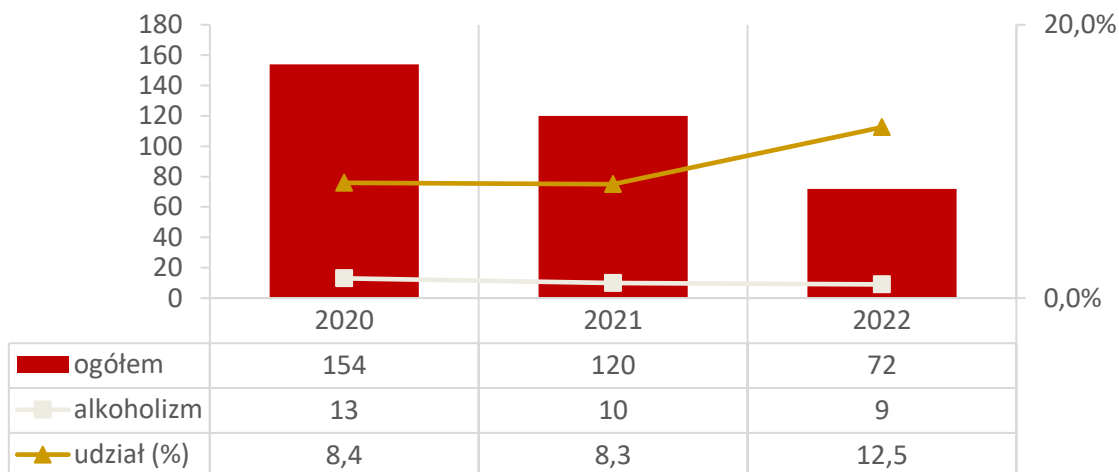
Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim wskaźnikiem choroby są zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁴.

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

¹⁴ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

W latach 2020-2022 zauważalny jest spadek liczby rodzin korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Przewozie z powodu uzależnienia od alkoholu, z 13 rodzin w 2020 roku do 9 rodzin w 2022 roku. Biorąc pod uwagę ich procentowy udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej, widoczne są wahania: w 2020 roku było to 8,4%, w 2021 roku – 8,3%, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie – 12,5%.

Wykres 57. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywają działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie, w ramach przysługujących jej uprawnień. Według stanu na koniec 2022 roku Komisja liczyła 5 członków.

Na przestrzeni analizowanych lat zauważalny był wzrost liczby osób uzależnionych, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy z 2 osób w 2020 roku do 4 mieszkańców Gminy w 2022 roku. Biorąc pod uwagę liczbę członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy, w 2020 roku była to jedna osoba, natomiast zarówno w roku 2021, jak i 2022, było to po 5 osób. Ponadto w latach 2020-2021 GKRPA nie wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie podjęła tego typu czynności wobec 2 osób.

Tabela 29. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Przewóz wobec osób uzależnionych w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	2	4	4
liczba członków rodzin osób uzależnionych, z którymi przeprowadzono rozmowy	1	5	5
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	0	0	2

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020, 2021 rok. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok.

W 2022 roku na terenie gminy Przewóz funkcjonował Punkt Konsultacyjny, działający ze środków pochodzących z koncesji przyznawanych na sprzedaż napojów alkoholowych (tzw. korkowe). Obsługiwany był przez specjalistę z zakresu spraw przemocy domowej i terapii uzależnień, po 3 godziny dwa razy w miesiącu. Z poradnictwa korzystać mogły zarówno osoby dorosłe zmagające się z problemem uzależnienia od alkoholu oraz ich rodziny, osoby zmagające się z problemem przemocy domowej, jak również dzieci i młodzież, którzy potrzebowali pomocy psychologicznej.

GKRPA zajmuje się także **profilaktyką zachowań ryzykownych**. W 2022 roku w gminie Przewóz w ramach programów profilaktycznych w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, KBdsPN (obecnie KCPU), ORE, IPiN zrealizowano Debatę, w której udział wzięło 69 uczestników. Prowadzono również inne programy profilaktycznych nieobjętych rekomendacjami, z obszaru profilaktyki selektywnej dla dzieci, młodzieży i młodych dorosłych z grup ryzyka, w których uczestniczyło 40 uczniów.

Ponadto w omawianym okresie prowadzone były inne działania profilaktyczne nie będące ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi, tj.: jednorazowe prelekcje, pogadanki, spektakle, festyny i inne imprezy plenerowe oraz konkursy (plastyczne, literackie, muzyczne itp.), o łącznej liczbie 1131 uczestników.

Warto podkreślić, iż w 2022 roku realizowano szkolenia i warsztaty dla rodziców z zakresu profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży, w których udział wzięło 100 rodziców z terenu Gminy.

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie Przewóz. W roku 2022 wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy wyniosła łącznie 114 899 384,00 zł, w tym 49 407 931,00 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 12 687 119,00 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 52 804 334,00 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%.

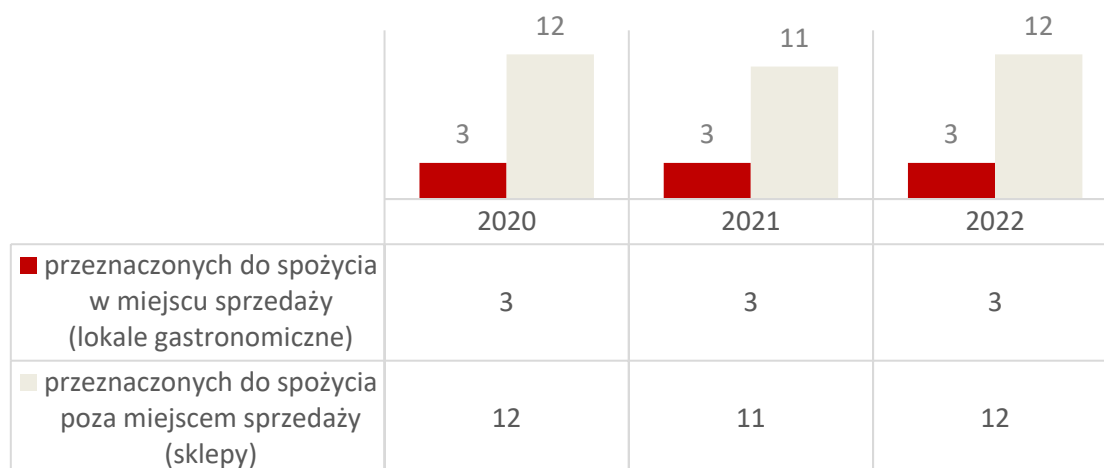
Rysunek 5. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Przewóz alkoholu w latach 2020-2022

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020, 2021 rok. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok.

Na przestrzeni analizowanych lat zauważyć można nieznaczne wahania liczby sklepów prowadzących sprzedaż alkoholu: zarówno w 2020 roku, jak i w 2022 roku było to 12 punktów, natomiast w 2021 roku – 11. W omawianym okresie na terenie Gminy działalność prowadziły również 3 punkty przeznaczone do spożycia alkoholu w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne).

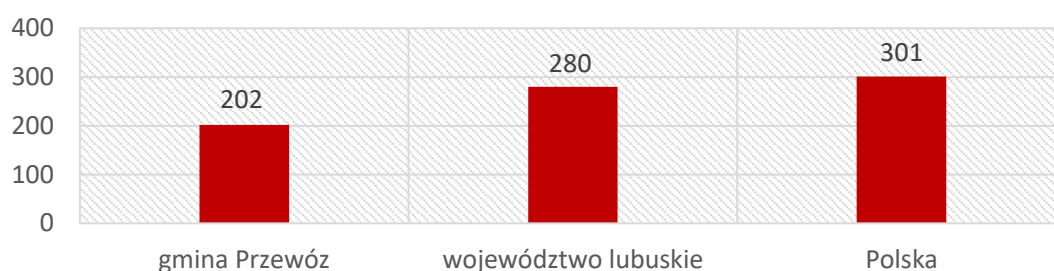
Wykres 58. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Przewóz na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020, 2021 rok. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok.

Kolejną analizowaną kwestią dotyczącą rynku napojów alkoholowych jest liczba mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Przewóz, w porównaniu do województwa lubuskiego oraz do całej Polski¹⁵. Jak wynika z obecnie dostępnych danych przedstawionych na poniższym wykresie, liczba mieszkańców w Gminie przypadająca na jeden punkt jest mniejsza niż ma to miejsce w województwie oraz Polsce.

Wykres 59. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Przewóz, województwie lubuskim i całej Polsce w 2022 roku

Źródło: KCPU-G1 - Sprawozdanie z działalności samorządów lokalnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w 2022 r. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień w Polsce w samorządach lokalnych w 2022 roku. Zestawienia statystyczne.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2024 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY (ALKOHOL)

5,1% Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy spożywają alkohol kilka razy w tygodniu oraz codziennie.

12,9% Odsetek badanych, którzy przyznali, że w ciągu ostatniego roku zdarzyło im się stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się).

2,1% Odsetek respondentów, którym w ciągu 30 dni poprzedzających badanie zdarzyło się kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu.

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=139

¹⁵ Uwzględnione zostały dane dostępne na czas opracowania Strategii, tj. za 2022 rok.

UCZNIOWIE (ALKOHOL)

10,2% Odsetek uczniów deklarujących spożycie alkoholu więcej niż jeden raz.

3,4% Odsetek uczniów, którzy przyznali się do spożycia alkoholu 30 dni przed badaniem.

25,4% Odsetek uczniów, którzy uważają alkohol za łatwy do zdobycia na terenie swojej miejscowości.

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=59

DOROŚLI MIESZKAŃCY (ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE INNE NIŻ ALKOHOL)

5,8% Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy kiedykolwiek zażywali środki psychoaktywne.

25,8% Odsetek ankietowanych, którzy znają w swoim otoczeniu osoby nadużywające narkotyków.

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=139

UCZNIOWIE (ŚRODKI PSYCHOAKTYWNE INNE NIŻ ALKOHOL)

3,4% Odsetek uczniów, którzy zażywali kiedykolwiek środki psychoaktywne.

3,4% Odsetek uczniów, którzy uważają dopalacze za łatwe do zdobycia na terenie swojej miejscowości.

5,1% Odsetek uczniów, którzy uważają narkotyki za łatwe do zdobycia na terenie swojej miejscowości.

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=59

Przeciwdziałanie przemocy domowej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Pod pojęciem przemocy domowej wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej należy rozumieć: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej (...)”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy istnieje potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości wdrożenia czynności prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej w gminie Przewóz zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny**, którego celem funkcjonowania jest skoordynowanie wszystkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie przemocy domowej.

Kolejną analizowaną kwestią są dostępne dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych (obecnie grup diagnostyczno-pomocowych). Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba posiedzeń Zespołu utrzymywała się na zbliżonym poziomie: w 2020 roku były to 3 spotkania, natomiast w latach 2021-2022 – po 4 spotkania. W celu bezpośredniej pracy z rodzinami, w których dochodzi do zachowań przemocowych, w ramach Zespołu powoływane są grupy diagnostyczno-pomocowe (wcześniej grupy robocze). W każdym roku poddanych analizie, w Gminie powołano 1 grupę roboczą, a liczba ich spotkań była względnie stała: w 2020 roku były to 3 spotkania, natomiast w kolejnych latach poddanych analizie – po 4 spotkania.

Tabela 30. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	3	4	4
liczba powołanych grup roboczych	1	1	1
liczba spotkań grup roboczych	3	4	4

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Przewóz za 2020, 2021 i 2022 rok

W latach 2020-2022 żadna rodzina z terenu Gminy nie korzystała z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Przewozie z powodu przemocy domowej¹⁶.

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. W 2022 roku na terenie gminy Przewóz nie wszczęto procedur NK, nie zakończono żadnej procedury, a także nie odnotowano żadnej rodziny nią objętych. W 2021 roku wszczęto 2 procedury NK, a w 2020 roku – 1. Analogiczne wartości widoczne są w przypadku liczby rodzin objętych procedurą, natomiast biorąc pod uwagę liczbę zakończonych procedur NK, w 2021 roku były to 4 procedury, natomiast w 2020 roku – 1.

Tabela 31. Liczba wszczętych i zakończonych procedur „Niebieskie Karty” oraz liczba rodzin objętych procedurą na koniec każdego roku na przestrzeni lat 2020-2022

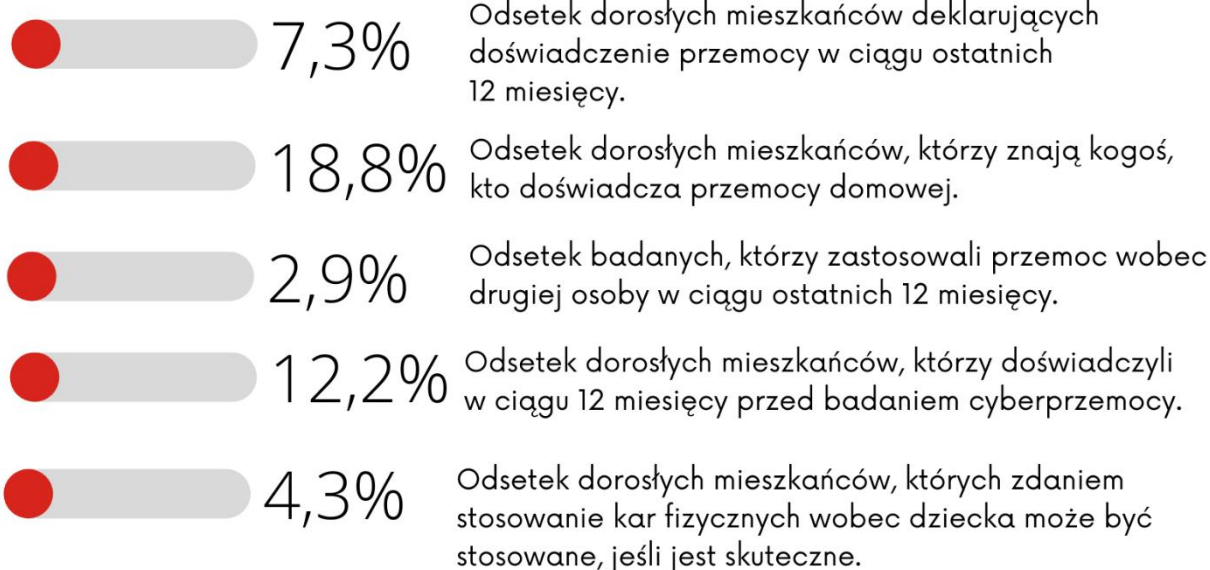
wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba wszczętych procedur NK	1	2	0
liczba rodzin objętych procedurą NK	1	2	0
liczba zakończonych procedur NK	1	4	0

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Przewóz za rok 2020, 2021 i 2022

¹⁶ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

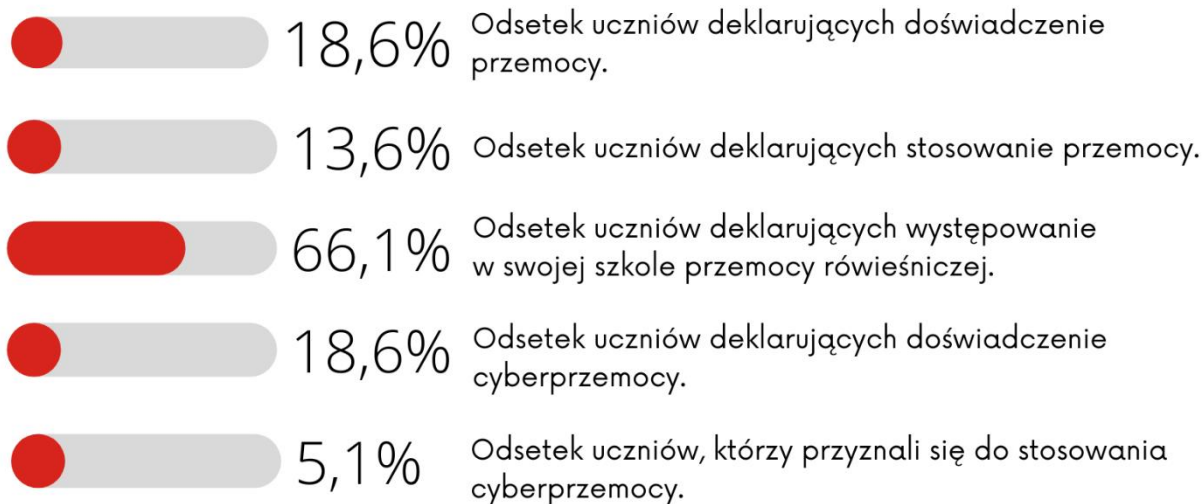
Wyniki badania przeprowadzonego w 2024 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=139

UCZNIOWIE

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=59

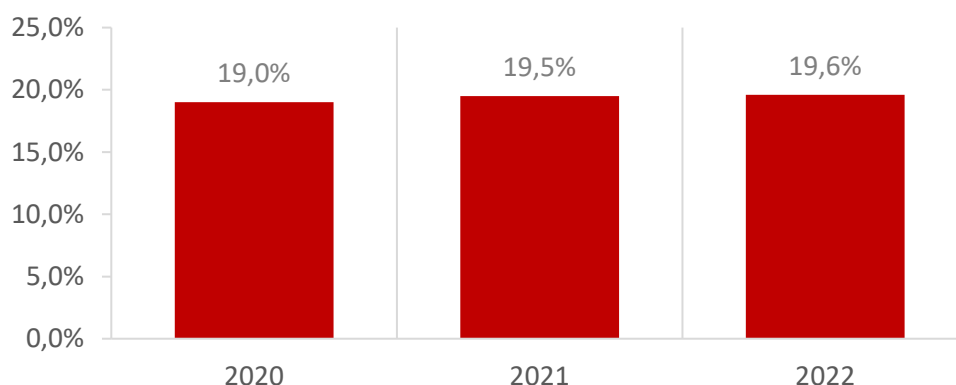
Aktywność i integracja społeczna seniorów

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat możemy zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. Na przestrzeni analizowanych lat, w gminie Przewóz odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrastał. W 2022 roku wyniósł on 19,6%, co stanowi wzrost o 0,6 pp. względem roku bazowego.

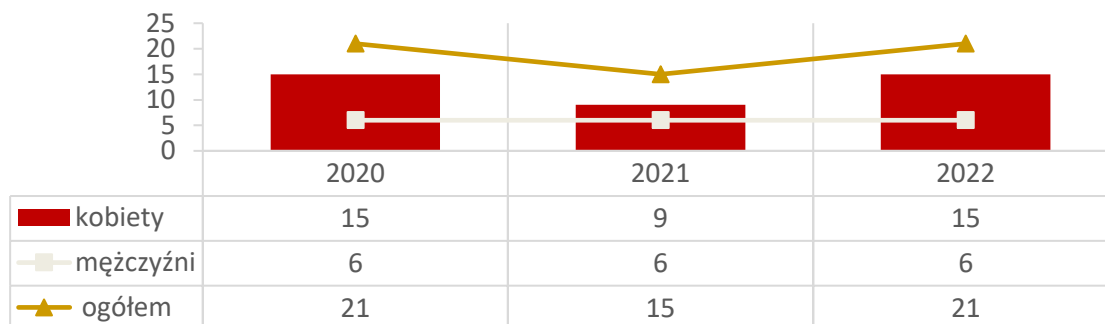
Wykres 60. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Przewóz na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2022 roku z pomocy społecznej korzystało 21 osób w wieku poprodukcyjnym, z czego zdecydowaną część stanowiły kobiety (15 osób). Na przestrzeni lat 2020-2022 dostrzec można wahania liczby beneficjentów pomocy społecznej będących w wieku poprodukcyjnym, a najniższą wartość odnotowano w 2021 roku (15 mieszkańców Gminy).

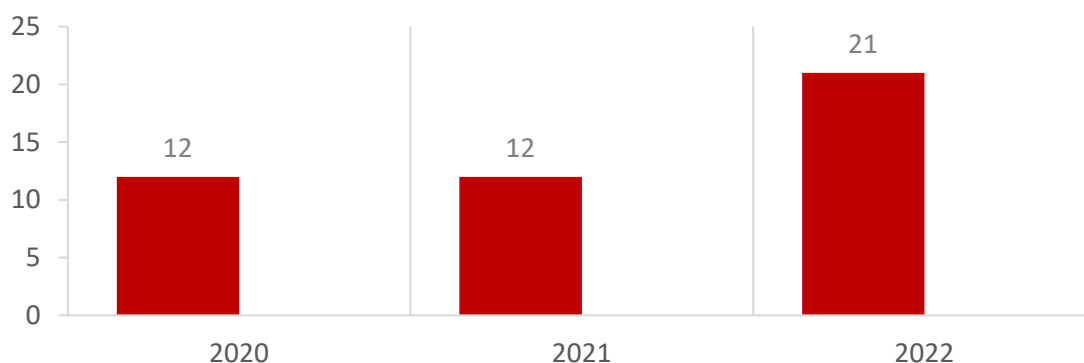
Wykres 61. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Osoba, która ukończyła 75 rok życia, jest uprawniona do dodatku pielęgnacyjnego bez potrzeby weryfikowania jej stanu zdrowia w drodze badania lekarza orzecznika ZUS, jak ma to miejsce wobec pozostałej grupy uprawnionych. Na przestrzeni analizowanych lat widoczny jest wzrost liczby mieszkańców Gminy powyżej 75 roku życia: w latach 2020-2021 było to po 12 osób, natomiast w 2022 roku z tego typu świadczenia skorzystało 21 mieszkańców.

Wykres 62. Liczba beneficjentów zasiłku pielęgnacyjnego dla osoby, która ukończyła 75 lat na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Kluczowym zasobem w zakresie wsparcia seniorów są domy pomocy społecznej, świadczące usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności i nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Opłatę za pobyt w DPS ponosi sam mieszkaniec, jednak nie więcej niż 70% swojego dochodu. Jeżeli nie pokrywa on opłaty w całości, różnicę ponoszą małżonek, zstępni przed wstępnymi, a w przypadku, gdy ich dochody nie przekraczają 300% kryterium dochodowego, koszty ponosi gmina.

Liczbę osób przebywających w domach pomocy społecznej oraz przeznaczone na to gminne środki prezentuje poniższa tabela. Na przestrzeni analizowanych lat widoczny jest wzrost liczby mieszkańców Gminy przebywających w DPS z 7 osób w 2020 roku do 11 w 2022 roku. Tendencje wzrostowe widoczne są również w przypadku kwoty świadczeń.

Tabela 32. Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba osób przebywających w DPS	7	9	11
kwota świadczeń (w zł)	111 610,00	217 261,00	299 312,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 i 2022 rok

Wyniki badania przeprowadzonego w 2024 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

56,1%

Odsetek dorosłych mieszkańców, w opinii których niewystarczające środki do życia stanowią najważniejszy problem osób starszych w Gminie.

53,2%

Odsetek dorosłych mieszkańców, w opinii których problemy zdrowotne stanowią najważniejszy problem osób starszych w Gminie.

43,2%

Odsetek dorosłych mieszkańców, w opinii których ograniczony dostęp do placówek zapewniających całodobową opiekę stanowi najważniejszy problem osób starszych w Gminie.

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=139

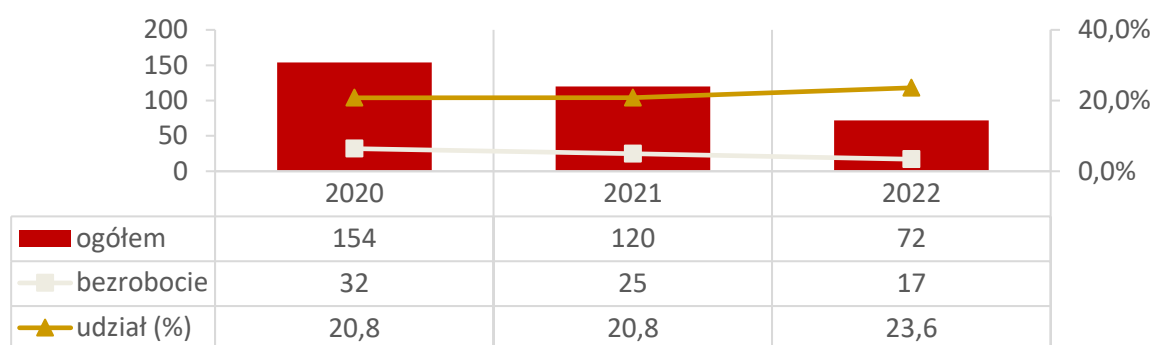
Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej znajduje się bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy) jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość.

W 2022 roku wsparcia z powodu bezrobocia udzielono w przypadku 17 spośród 72 rodzin korzystających z pomocy społecznej, w wyniku czego ich udział kształtował się na poziomie 23,6% wśród wszystkich rodzin korzystających z pomocy OPS. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin będących beneficjentami OPS z powodu bezrobocia wykazała tendencję spadkową, jednakże ich udział w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej wzrósł z 20,8% w roku bazowym do 23,6% w 2022 roku.

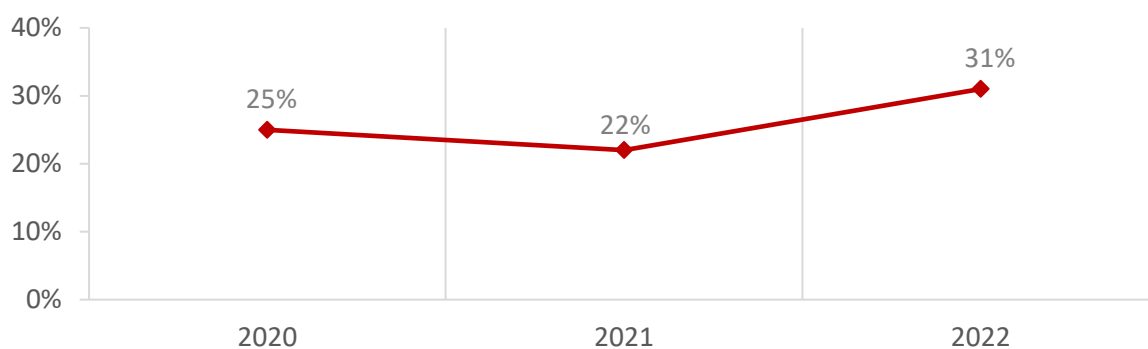
Wykres 63. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. Na przestrzeni lat ulegał on wahaniom: w 2020 roku osiągnął wartość 25%, w 2021 roku – 22%, z kolei w 2022 roku – 31%.

Wykres 64. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2020-2022

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Ze zjawiskiem długotrwałego bezrobocia mamy do czynienia w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł.

Kolejna tabela przedstawia liczbę długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Przewóz oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy, w porównaniu do danych z całego powiatu żarskiego. Na przestrzeni lat w Gminie zauważalny jest stopniowy spadek liczby osób długotrwale bezrobotnych: w 2020 roku było to 40 mieszkańców, w 2021 roku – 32, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie – 25 osób. Analogiczna sytuacja widoczna jest w przypadku powiatu żarskiego, gdzie liczba osób długotrwale bezrobotnych spadła z 932 osób do 685. Biorąc pod uwagę ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców zarejestrowanych w PUP, w przypadku Gminy na przestrzeni lat również dostrzegalny jest spadek w tym zakresie (o 16,4 pp.), zaś w przypadku powiatu widoczne są wahania – najwyższy udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP osób odnotowano w 2021 roku, wynoszący 52,4%.

Tabela 33. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Przewóz oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu żarskiego na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie		2020	2021	2022
Gmina	liczba osób	40	32	25
	udział (%)	58,8	50,0	42,4
Powiat	liczba osób	932	891	685
	udział (%)	43,6	52,4	45,5

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/>

Gmina Przewóz prowadzi ścisłą współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w Żarach w zakresie aktywizacji osób pozostających bez zatrudnienia. PUP oferuje m.in. aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, do których należą m.in. staże, szkolenia, prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, bon zatrudnieniowy, bon na zasiedlenie, dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej i inne.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2024 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

37,4% Odsetek dorosłych mieszkańców, w opinii których bezrobocie stanowi jeden z największych problemów na terenie Gminy.

68,3% Odsetek ankietowanych, którzy wśród trudności napotykanym przez osoby bezrobotne, wskazali niewystarczającą liczbę miejsc pracy w Gminie.

30,2% Odsetek ankietowanych, którzy wśród trudności napotykanym przez osoby bezrobotne wskazali niewystarczającą liczbę organizowanych kursów, staży, szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe.

29,5% Odsetek ankietowanych, którzy wśród trudności napotykanym przez osoby bezrobotne wskazali brak ofert pracy dostosowanych do kompetencji i kwalifikacji zawodowych.

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=139

Wsparcie osób z problemem ubóstwa

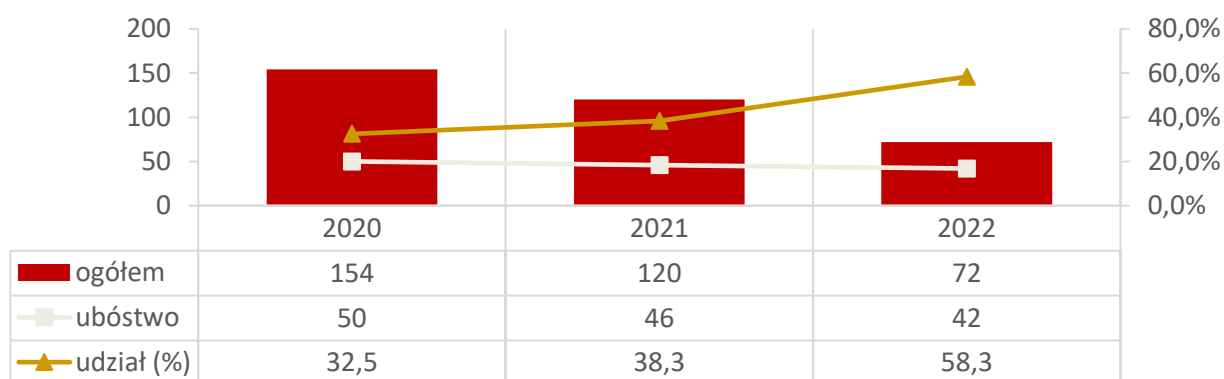
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

W 2022 roku w Gminie wystąpiła konieczność udzielenia pomocy i wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej z powodu ubóstwa w przypadku 42 spośród 72 rodzin objętych wsparciem z pomocy społecznej, w wyniku czego ich udział kształtował się na poziomie 58,3% wśród wszystkich rodzin korzystających z pomocy OPS. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba rodzin będących beneficjentami OPS z powodu ubóstwa ulegała spadkowi, jednakże udział procentowy w ogólnej liczbie rodzin będących beneficjentami OPS wykazywał tendencje wzrostowe. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Należy podkreślić, że zarówno w 2022 roku, jak i w 2020 roku ubóstwo jako powód udzielania wsparcia z pomocy społecznej znajdowało się na pierwszym miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin, którym udzielono pomocy, z kolei w 2021 roku – na drugiej pozycji.

Wykres 65. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

Na przestrzeni analizowanych lat liczba świadczeniobiorców zasiłku stałego w gminie Przewóz ulegała wahaniom, natomiast w przypadku zasiłku okresowego i celowego dostrzegalna jest tendencja spadkowa w zakresie liczby osób pobierających tego typu świadczenia. W 2022 roku zasiłek stały pobierały 24 osoby, zasiłek okresowy – 20 osób, natomiast zasiłek celowy – 48 osób. Na przestrzeni analizowanych lat kwota świadczeń, podobnie jak liczba świadczeniobiorców, w przypadku zasiłku stałego ulegała wahaniom, w przypadku okresowego widoczny jest systematyczny wzrost przypisanych kwot, natomiast w odniesieniu do zasiłku celowego – spadek. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 34. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2020-2022

rodzaj zasiłku	2020		2021		2022	
	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń	liczba osób	kwota świadczeń
zasiłek stały	24	123 180	22	93 116	24	119 162
zasiłek okresowy	25	33 639	20	33 891	20	33 916
zasiłek celowy	62	38 800	50	37 549	48	35 378

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 i 2022 rok

Ośrodek Pomocy Społecznej w Przewozie realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”. Celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i osób z niepełnosprawnością.

W 2022 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 21 osobom, natomiast niepieniężne w formie posiłku – 27, z czego wszystkie przeznaczone były dla dzieci. Na przestrzeni lat dostrzegalna jest tendencja spadkowa w zakresie liczby osób otrzymujących świadczenia pieniężne, a także wahania w przypadku osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych. Warto podkreślić, iż w każdym roku poddanym analizie wszystkie osoby objęte ww. świadczeniami były dziećmi.

Tabela 35. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego i pieniężnego przyznanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
świadczenie pieniężne	44	27	21
świadczenie niepieniężne:	38	23	27
w tym dzieci	38	23	27

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 i 2022 rok

Osoby uzyskujące niskie dochody lub pozbawione dochodów mają możliwość ubiegania się o dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. W latach 2020-2021 z dodatków mieszkaniowych korzystało po 5 gospodarstw domowych, a w 2022 roku – 4. Największą kwotę świadczenia odnotowano w 2021 roku, wynoszącą 5 782,00 zł. Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatków mieszkaniowych oraz kwota świadczeń w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba gospodarstw domowych	5	5	4
kwota świadczeń (zł)	5 765,00	5 782,00	4 447,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej 2021 i 2022 rok

Wsparcie mieszkańców Gminy odbywa się również w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa na lata 2014-2020, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), a pomoc mogą otrzymywać osoby lub rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej. W latach 2020-2022 dystrybucja artykułów żywnościowych odbywała się przy pomocy Zespołu Caritas (Parafia Przewóz).

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa, jak i jego skutkiem. Na przestrzeni analizowanych lat z pomocy społecznej z tego powodu korzystał 1 mieszkaniec Gminy¹⁷.

¹⁷Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

Wyniki badania przeprowadzonego w 2024 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

30,9%

Odsetek badanych, którzy w czasie ostatnich 12 miesięcy mieli trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe.

33,8%

Odsetek badanych, według których najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy są osoby uzyskujące niskie dochody.

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=139

Zdrowie psychiczne

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹⁸.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak, ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim inne problemy społeczne.

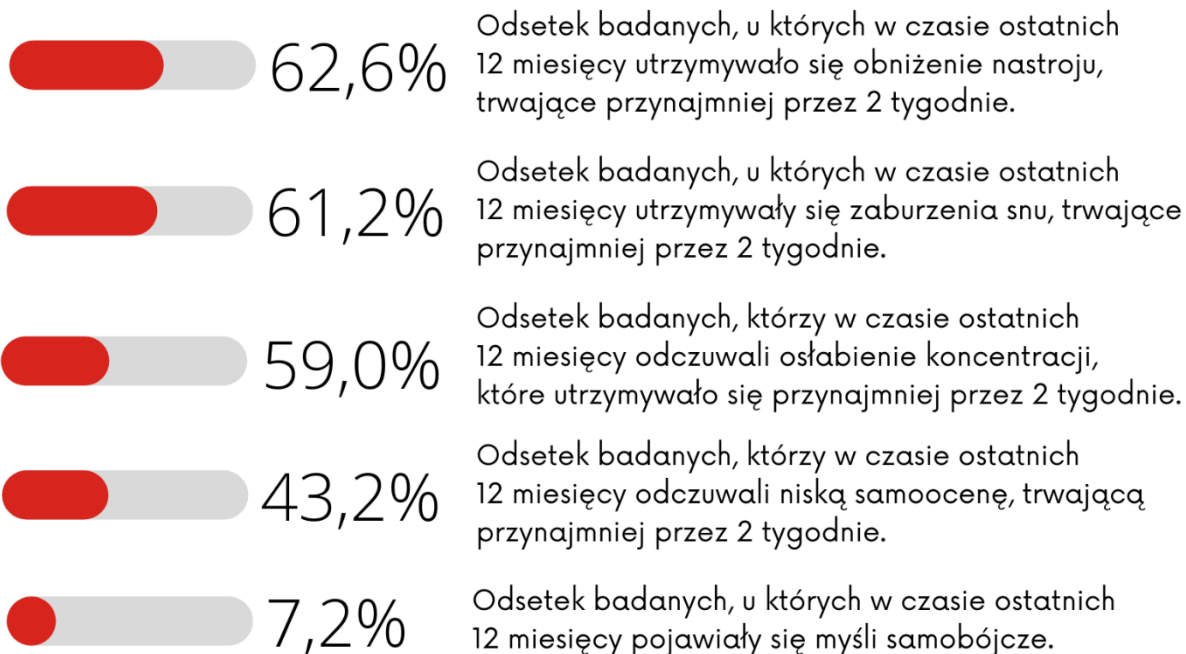
¹⁸ www.psychiatriapolska.pl

Jedną z form wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego są **specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi**. Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych i dzieci, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychiatryczne), upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga takiej formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Na przestrzeni analizowanych lat żaden mieszkaniec gminy Przewóz nie skorzystał z tej formy pomocy¹⁹.

Wyniki badania przeprowadzonego w 2024 roku

DOROŚLI MIESZKAŃCY

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=139

¹⁹ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

UCZNIOWIE

40,7%

Odsetek uczniów, u których w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie, przynajmniej przez 2 tygodnie utrzymywało się uczucie obniżonego nastroju.

39,0%

Odsetek uczniów, u których w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywało się uczucie niskiej samooceny, trwające przynajmniej przez 2 tygodnie.

33,9%

Odsetek badanych, u których w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywało się osłabienie koncentracji, trwające przynajmniej przez 2 tygodnie.

15,3%

Odsetek badanych, u których w czasie ostatnich 12 miesięcy pojawiły się myśli samobójcze.

13,6%

Odsetek uczniów, którzy w czasie ostatnich 12 miesięcy podejmowali się czynów autoagresywnych.

15,3%

Odsetek uczniów, którzy nie wiedzą, czym są zaburzenia odżywiania.

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=59

Część programowa

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego

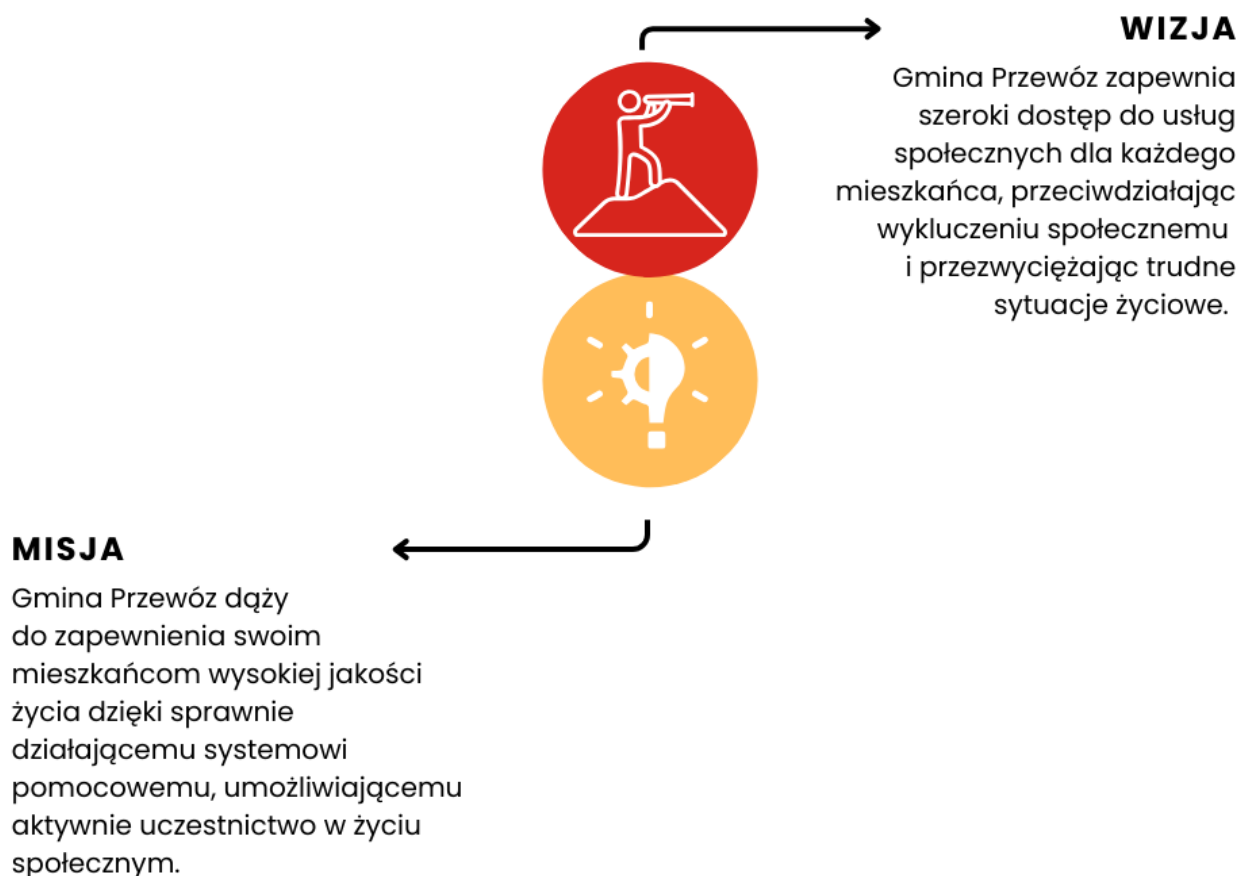

Źródło: opracowanie własne

Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Przewóz została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Sformułowanie wizji pozwala na zdefiniowanie **misji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza.

Kierunki rozwiązywania problemów społecznych

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne i współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

1

Zapewnienie kompleksowego systemu wspierania rodzin i dzieci

2

Stworzenie środowiska sprzyjającego aktywności i samodzielności dla osób o szczególnych potrzebach, w tym starszych i z niepełnosprawnościami

3

Rozwój profilaktyki społecznej i przeciwdziałanie uzależnieniom

4

Rozwój lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej

5

Wspieranie integracji zawodowej wśród grup społecznych zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym

6

Zapewnienie dostępu do usług i wsparcia psychologicznego dla mieszkańców Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 1

Zapewnienie kompleksowego systemu wspierania rodzin i dzieci

Cel operacyjny 1: Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzinom z dziećmi, w tym udzielanie wsparcia w prawidłowym wypełnianiu funkcji rodzicielskich

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	OPS	Budżet Gminy
Inicjowanie działań mających na celu utworzenie rodzin wspierających na terenie Gminy.	Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze dzięki pomocy rodziny wspierającej.	Liczba podjętych działań w kierunku utworzenia rodzin wspierających.	OPS, UG, NGO	Budżet Gminy
Inicjowanie prowadzenia usług społecznych w zakresie wsparcia rodzin (np. warsztaty rodzicielskie, wsparcie psychologiczne, terapia rodzinna).	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy. Podniesienie jakości życia rodzin.	Liczba rodziców korzystających z usług społecznych. Liczba świadczonych form usług społecznych.	OPS, NGO	Budżet Gminy
Zabezpieczenie pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	OPS, PCPR	Budżet Gminy
Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości skorzystania z poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Wzrost świadomości mieszkańców o możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy.	Liczba rozpowszechnionych informacji.	OPS, GKRPA, UG, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Część programowa

Zapewnienie potrzeb bytowych rodzin poprzez udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej.	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.	Liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej i niematerialnej.	OPS	Budżet Gminy
Organizowanie szkoleń/warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny.	Podniesienie poziomu i jakości usług świadczonych w stosunku do rodzin.	Liczba zorganizowanych warsztatów/szkoleń.	OPS, GKRPA, ZI, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Utworzenie placówki zapewniającej opiekę nad dziećmi do lat 3.	Umożliwienie rodzicom podjęcia zatrudnienia oraz pomoc w realizacji codziennych spraw.	Liczba miejsc w placówce opieki nad dziećmi do lat 3.	UG, NGO, podmioty sektora prywatnego	Budżet Gminy Budżet Państwa

Cel operacyjny 2: Wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży oraz wyrównanie szans edukacyjno-rozwojowych.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Współpraca z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do problemów występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin.	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży.	Liczba placówek oświatowych, z którymi podjęto współpracę.	OPS, UG, placówki oświatowe	Bez kosztów
Systematyczne doposażanie placówek oświatowych w profesjonalny sprzęt.	Podniesienie poziomu edukacji i jakości kształcenia w szkołach.	Liczba podjętych działań w celu doposażenia placówek oświatowych.	UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Organizowanie, wspieranie i promocja imprez oraz wydarzeń adresowanych do rodzin z dziećmi.	Wzrost integracji rodzin z dziećmi.	Liczba zorganizowanych imprez. Szacunkowa liczba uczestników.	OPS, UG, NGO, GBP, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Część programowa

Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej na terenie Gminy.	Organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży oraz rozwijanie form spędzania czasu wolnego przez uczniów.	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych.	UG, NGO, GBP, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie niezbędnego wsparcia pedagogicznego i psychologicznego dzieciom i młodzieży w ramach działalności placówek oświatowych.	Podnoszenie poziomu funkcjonowania psychospołecznego dzieci i młodzieży.	Liczba pedagogów i psychologów szkolnych.	UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy.	Przeciwdziałanie podejmowaniu przez dzieci i młodzież zachowań ryzykownych.	Liczba miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.	UG, GKRPA, NGO, GBP, placówki oświatowe	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 2

Stworzenie środowiska sprzyjającego aktywności i samodzielności dla osób o szczególnych potrzebach, w tym starszych i z niepełnosprawnościami

Cel operacyjny 1: Zapewnienie dostępu do świadczeń i usług społecznych dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Promowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnością.	Udzielanie wsparcia, w tym wsparcia emocjonalnego oraz dążenie do przełamywania barier społecznych.	Liczba wolontariuszy. Liczba osób objętych wolontariatem.	OPS, NGO, GBP, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Inicjowanie działań służących dostosowywaniu infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób o ograniczonej mobilności, po obiektach infrastruktury gminnej.	Liczba obiektów infrastruktury gminnej dostosowanych do potrzeb osób o ograniczonej mobilności.	UG	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON Fundusze Europejskie

Część programowa

Współpraca z sektorem pozarządowym w obszarze wsparcia seniorów i osób z niepełnosprawnością oraz wspieranie ich działalności.	Intensyfikacja działań mających na celu współpracę z sektorem pozarządowym.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi.	OPS, NGO, UG	Budżet Gminy
Inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnościami.	Zwiększenie aktywności i integracji społecznej seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	Liczba osób objętych programami.	UG, OPS, NGO	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa Fundusz Solidarnościowy
Zapewnienie specjalistycznego wsparcia osobom z niepełnosprawnościami poprzez zainicjowanie utworzenia funkcji asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością.	Wsparcie samodzielnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami oraz zapewnienie im specjalistycznej opieki.	Liczba asystentów osobistych osoby niepełnosprawnej. Liczba osób objętych wsparciem asystentów.	OPS, UG, NGO	Budżet Gminy Fundusz Solidarnościowy Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych.	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich powszechności.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych.	UG, OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON
Udzielanie pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnością i osobom starszym.	Poprawa warunków bytowych osób z niepełnosprawnością i osób starszych.	Liczba osób objętych pomocą materialną.	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zapewnienie miejsc w Domach Pomocy Społecznej.	Poprawa warunków bytowych osób wymagających całodobowej opieki.	Liczba mieszkańców przebywających w Domach Pomocy Społecznej.	OPS	Budżet Gminy

Cel operacyjny 2: Włączenie osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów do społeczności lokalnej poprzez ich aktywizację i integrację				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.	Poprawa dostępności do zajęć sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnością. Wzrost ich aktywności społecznej.	Liczba seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w zajęciach.	OPS, UG, NGO, GBP	Budżet Gminy Fundusze Europejskie
Promowanie pozytywnego wizerunku seniora i osoby z niepełnosprawnością w społeczności lokalnej.	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób z niepełnosprawnością.	Liczba podjętych działań promujących.	OPS, UG, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Informowanie i kierowanie osób z niepełnosprawnościami na warsztaty terapii zajęciowej w porozumieniu z sąsiednimi gminami.	Aktywizacja i integracja osób z niepełnosprawnością, poprzez udział w zajęciach organizowanych przez Warsztat Terapii Zajęciowej.	Liczba uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej.	UG, WTZ, OPS	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa
Zainicjowanie działalności Klubu Seniora.	Organizacja czasu wolnego osób starszych oraz ich integracja społeczna.	Liczba uczestników Klubu Seniora.	UG, OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 3

Rozwój polityki społecznej i przeciwdziałanie uzależnieniom

Cel operacyjny 1: Zagwarantowanie wsparcia osobom z problemem uzależnień oraz ich rodzinom

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej rodzinom z problemem uzależnienia.	Poprawa warunków bytowych rodzin z problemem uzależnienia.	Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc materialna i niematerialna.	OPS	Budżet Gminy
Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego.	Liczba osób, wobec których podjęte zostały rozmowy motywujące.	GKRPA, OPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu; kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu.	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe.	Liczba wniosków skierowanych do sądu. Liczba wydanych opinii.	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Kontynuacja działalności Punktu Konsultacyjnego na terenie Gminy.	Zapewnienie dostępności do wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin.	Liczba pracowników PK.	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Część programowa

Cel operacyjny nr 2 – Rozwój profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w ramach rozwiązywania problemów uzależnień				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja programów profilaktycznych w szkołach, rekomendowanych przez KCPU, ORE oraz IPIŃ związanych z tematyką uzależnień.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie problemu uzależnień. Rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki. Liczba przeprowadzonych programów.	GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych, uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki.	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie problemu uzależnień. Rozwój psychospołeczny uczniów.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.	OPS, GKRPA, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Realizacja szkoleń dla właścicieli i sprzedawców w punktach sprzedaży napojów alkoholowych dotyczących konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu.	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży. Podwyższenie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.	GKRPA, UG	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie wypoczynku z programem profilaktycznym dla dzieci z rodzin dotkniętych problemami uzależnień.	Ograniczenie zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.	Liczba dzieci biorących udział w wypoczynku z programem profilaktycznym.	GKRPA	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Część programowa

Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców służących profilaktyce rozwiązywania problemów uzależnień.	Zmiana postaw mieszkańców względem używania substancji psychoaktywnych.	Liczba zrealizowanych ogólnopolskich i lokalnych kampanii informacyjno-edukacyjnych.	GKRPA, OPS, PP, UG, NGO, GBP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie szkoleń dla członków GKRPA i innych grup zawodowych (m.in. pedagogów, nauczycieli, wychowawców, pracowników socjalnych, policjantów) z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności działań profilaktycznych.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	GKRPA, OPS, UG, PP, placówki oświatowe	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia przy współpracy instytucjonalnej.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia.	Liczba zorganizowanych imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia. Liczba uczestników.	GKRPA, UG	Budżet Gminy Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Wzmocnienie działań funkcjonariuszy Policji w zakresie ograniczania dystrybucji substancji psychoaktywnych na terenie Gminy.	Spadek dostępności do nielegalnych substancji psychoaktywnych na terenie Gminy.	Liczba działań podjętych przez funkcjonariuszy Policji.	UG, PP	Budżet Gminy
Kreowanie polityki antyalkoholowej w Gminie, np. poprzez ograniczenia nocnej sprzedaży alkoholu, zmniejszenie liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych.	Ograniczenie fizycznej dostępności alkoholu.	Liczba punktów sprzedaży alkoholi.	UG, GKRPA	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 4

Rozwój lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

Cel operacyjny 1: Zapewnienie pomocy rodzinom, w których występuje problem przemocy domowej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udzielanie pomocy rodzinom doświadczającym przemocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Spadek liczby rodzin, w których występuje przemoc.	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Liczba wszczętych procedur. Liczba zakończonych procedur.	OPS, GKRPA, PP, ZI, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Udostępnianie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej na stronach internetowych oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy.	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	OPS, UG, GKRPA, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Organizowanie szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie aktualnych przepisów prawa regulujących problematykę przemocy domowej oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Poszerzenie i utrwalenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń.	OPS, GKRPA, PP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Udzielanie poradnictwa osobom i rodzinom doświadczającym problemu przemocy domowej.	Objęcie osób i rodzin profesjonalnym wsparciem w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba udzielonych porad. Liczba osób korzystających z poradnictwa.	OPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy

Część programowa

Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych.	Ograniczanie zjawiska przemocy domowej, poprzez resocjalizację osób stosujących przemoc domową.	Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych.	OPS, GKRPA, ZI	Budżet Gminy
Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej, na podstawie porozumień z sąsiednimi gminami i powiatem.	Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej.	Liczba osób korzystających ze schronienia z powodu doświadczania przemocy domowej.	OPS, ZI, UG, PCPR	Budżet Gminy

Cel operacyjny 2: Budowa świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i jej następstw.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy domowej.	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy domowej, a także wzrost wrażliwości społeczności na jej przejawy.	Liczba działań podjętych w ramach kampanii. Liczba osób uczestniczących w kampanii.	OPS, GKRPA, PP, UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Edukacja mieszkańców na temat rodzajów i form przemocy oraz zagrożeń wynikających z przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy.	Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie różnych form przemocy, a także wzrost wrażliwości mieszkańców na jej przejawy.	Liczba zrealizowanych programów/warsztatów.	UG, PP, GKRPA, OPS, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Realizacja warsztatów dla uczniów dotyczących, przemocy domowej, komunikacji interpersonalnej i umiejętności rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy.	Podniesienie umiejętności psychospołecznych uczniów, wzrost wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie przemocy.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach. Liczba zorganizowanych warsztatów.	UG, PP, placówki oświatowe	Budżet Gminy

Część programowa

Przeprowadzanie akcji informacyjnych wśród mieszkańców w zakresie cyberprzemocy.	Ograniczenie zjawiska cyberprzemocy oraz poszerzenie wiedzy lokalnej społeczności na temat przemocy w Internecie.	Liczba zorganizowanych akcji informacyjno-profilaktycznych z zakresu cyberzagrożeń.	UG, OPS, PP, placówki oświatowe	Budżet Gminy
--	---	---	---------------------------------	--------------

CEL STRATEGICZNY NR 5

Wspieranie integracji zawodowej wśród grup społecznych zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Cel operacyjny 1: Skuteczne wspieranie osób pozostających bez zatrudnienia w zwiększeniu swoich szans na rynku pracy.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: poradnictwa zawodowego, organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia.	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie.	Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba osób biorących w nich udział.	UG, OPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.	UG, OPS, PUP	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizowanie działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Wzrost wiedzy wśród osób bezrobotnych na temat dostępnych form wsparcia.	Liczba podjętych działań informacyjnych.	OPS, PUP, UG	Budżet Gminy

Część programowa

Korzystanie w pracy socjalnej z kontraktów socjalnych w celu aktywizacji zawodowej i zwiększeniu szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych.	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne.	OPS	Budżet Gminy
Prowadzenie doradztwa zawodowego dla dzieci i młodzieży.	Odpowiedni wybór ścieżki kształcenia i kariery przez dzieci i młodzież.	Liczba osób korzystających z doradztwa zawodowego.	placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Prowadzenie działań motywujących lokalnych przedsiębiorców do zatrudniania osób z niepełnosprawnością oraz dostosowywania warunków zatrudnienia do potrzeb tej grupy.	Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób z niepełnosprawnością z terenu Gminy.	Liczba podjętych działań motywujących.	UG, NGO	Budżet Gminy

Cel operacyjny 2: Minimalizowanie problemu ubóstwa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wśród mieszkańców Gminy.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych i rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej.	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy.	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną.	OPS	Budżet Gminy Budżet Państwa

Część programowa

Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłku.	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku.	OPS, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie uczniom pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizacja zadania własnego Gminy w zakresie udzielania schronienia osobom bezdomnym poprzez współpracę z sąsiednimi gminami.	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalnych osobom z problemem bezdomności.	Liczba osób bezdomnych korzystających ze schronienia.	UG, OPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy w zakresie dożywiania w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej – posiłku, w tym kontynuowanie współpracy z Zespołem Caritas (Parafia Przewóz).	Zwiększenie dostępności do pomocy w zakresie dożywiania.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku.	GOPS, NGO, Zespół Caritas (Parafia Przewóz), placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa

CEL STRATEGICZNY NR 6

Zapewnienie dostępu do usług i wsparcia psychologicznego mieszkańców Gminy.

Cel operacyjny nr 1 – Rozwój systemu pomocowego oraz budowa świadomości lokalnej społeczności w zakresie zdrowia psychicznego.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja działań informacyjno-edukacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Zwiększenie liczby mieszkańców zgłaszających się po pomoc w przypadku problemów natury psychicznej.	Liczba przeprowadzonych działań. Liczba osób korzystających ze wsparcia.	OPS, UG, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego.	Liczba przeprowadzonych programów/warsztatów. Liczba uczestników.	UG, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Udzielanie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej dzieciom i młodzieży oraz osobom dorosłym.	Poprawa dobrostanu psychicznego mieszkańców Gminy.	Liczba osób, którym udzielono pomocy psychologicznej i psychiatrycznej.	OPS, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy

Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu gminy Przewóz. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- Fundusz Solidarnościowy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych gminy Przewóz. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych. Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Przewóz przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2020-2022, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej. W prognozie na lata 2024-2034 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Przewozie.

Tabela 37. Ramy finansowe Strategii

rok	ochrona zdrowia (dział 851)	pomoc społeczna (dział 852)	pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (dział 853)	edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)	rodzina (dział 855)	ogółem
2021	34 057	624 295	0	16 770	4 963 085	5 638 207
2022	44 415	762 432	2 747 446	15 240	3 717 001	7 286 534
2023 ²⁰	47 000	762 432	0	15 240	2 705 634	3 530 306
PROGNOZA						
2024	48 175	781 493	0	15 621	2 773 275	3 618 564
2025	49 379	801 030	0	16 012	2 842 607	3 709 028
2026	50 614	821 056	0	16 412	2 913 672	3 801 754
2027	51 879	841 582	0	16 822	2 986 514	3 896 797
2028	53 176	862 622	0	17 243	3 061 177	3 994 218
2029	54 506	884 187	0	17 674	3 137 706	4 094 073
2030	55 868	906 292	0	18 116	3 216 149	4 196 425
2032	57 265	928 949	0	18 568	3 296 552	4 301 334
2033	58 697	952 173	0	19 033	3 378 966	4 408 869
2034	60 164	975 977	0	19 508	3 463 440	4 519 089

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

System wdrażania Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Przewóz na lata 2024-2034 to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Przewóz na lata 2024-2034 zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji

²⁰ Wartość za rok 2023 pochodzi z prognozy zamieszczonej w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok dla Gminy Przewóz.

i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Przewozie. Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Przewóz na lata 2024-2034 obejmować będzie cztery etapy, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 38. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy Przewóz o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Przewóz na lata 2024-2034”.	II kwartał 2024 r.
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią.	II kwartał 2024 r. – IV kwartał 2034 r.
Etap III	Monitoring.	na koniec każdego roku w okresie od 2024 r. do 2034 r.
Etap IV	Ewaluacja Strategii.	I kwartał 2035 r.

Źródło: opracowanie własne

System aktualizacji Strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne. Jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. Kierownik OPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brał pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii Kierownik OPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Przewóz na lata 2024-2034, ale również nowe, nieujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Przewozie. Zadaniem koordynatora jest ciągły nadzór nad pracami OPS w zakresie wdrażania i aktualizacji Strategii.

Komunikacja społeczna i promocja Strategii

W celu sprawnego funkcjonowania Strategii należy umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie jej tworzenia i realizacji. Partnerzy mają możliwość zgłoszenia zmian w treści Strategii w zakresie wymagającym ich współpracy. Władze samorządowe w trakcie wdrażania Strategii muszą znaleźć skuteczną metodę przekazywania informacji do otoczenia. Powinny także zwrócić uwagę na sprawny system przyjmowania informacji z otoczenia, od partnerów społecznych.

Władze samorządowe muszą współpracować i być w stałym kontakcie z jednej strony z podmiotami wewnętrznymi, obejmującymi pracowników uczestniczących bezpośrednio w administrowaniu Gminą, czerpiąc przy tym z ich wiedzy, motywacji, umiejętności praktycznych czy kompetencji interpersonalnych, ale też korzystać z technologii i zasobów organizacji.

Z drugiej strony muszą również komunikować się z otoczeniem zewnętrznym obejmującym: ogół mieszkańców Gminy, grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje czy przedsiębiorstwa.

Otoczenie zewnętrzne dalsze to natomiast otoczenie Gminy jako wspólnoty terytorialnej: sąsiednie gminy, struktury powiatowe, wojewódzkie i ogólnopństwowe. Obszarami działań w zakresie komunikacji społecznej są:

- możliwość wnioskowania zmian zapisów Strategii przed jej uchwaleniem;
- informacja o postępach wdrażania Strategii;
- współpraca z mediami – podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach;
- informacje zamieszczane na stronach internetowych.

Promocja Strategii ma na celu stanowienie i utrzymywanie współpracy między samorządem a społeczeństwem. Informowanie oraz promocja odbywać się będzie poprzez podawanie w prasie lokalnej oraz w Internecie danych na temat zaangażowania finansowego Unii Europejskiej w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Strategii.

Monitoring i ewaluacja

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiąganych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów). Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Policji, PUP, ze sprawozdań OPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez OPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Przewozie.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi gminy Przewóz do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukáže realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki

monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe oznaczają dane dla roku poprzedzającego wdrożenie Strategii, natomiast wartości docelowe wskazują pożądane wartości, oznaczające osiągnięcie poszczególnych celów.

Tabela 39. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa (2022 r.)	Wartość docelowa (2034 r.)
Zapewnienie kompleksowego systemu wspierania rodzin i dzieci	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	4	do 10
	Liczba asystentów rodziny.	1	min. 1
	Liczba rodzin wspierających.	0	min. 1
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	5,6	poniżej 10,0
	Wskaźnik deprivacji lokalnej (%).	3,26	poniżej 4,0
	Liczba żłobków/klubów dziecięcych na terenie Gminy.	0	min. 1
Stworzenie środowiska sprzyjającego aktywności i samodzielności dla osób o szczególnych potrzebach, w tym starszych i z niepełnosprawnościami	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych.	0	do 10
	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (%).	19,6	do 25,0
	Liczba osób w DPS, za których Gmina ponosi odpłatność.	11	do 20
	Liczba placówek pobytu dziennego dla seniorów.	0	min. 1
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	51,4	do 60,0
	Liczba asystentów osobistych osoby z niepełnosprawnością.	0	min.1
Rozwój profilaktyki społecznej i przeciwdziałanie uzależnieniom	Liczba punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin.	1	min. 1
	Liczba uczniów objętych rekomendowanymi programami profilaktycznymi.	69	min. 60
	Liczba mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie.	202	min. 230

	Liczba rodziców uczestniczących w szkoleniach i warsztatach z zakresu profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży.	100	min. 100
	Liczba nauczycieli/wychowawców uczestniczących w szkoleniach i warsztatach z zakresu profilaktyki zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży.	0	min. 30
	Liczba uczestników działań niebędących ustrukturyzowanymi programami profilaktycznymi.	1 131	min. 1 100
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	12,5	do 10,0
Rozwój lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	0	do 10
	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.	0	do 5
	Liczba posiedzeń ZI.	4	min. 4
Wspieranie integracji zawodowej wśród grup społecznych zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym	Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej (%).	31	poniżej 35
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	23,6	poniżej 25,0
	Udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP (%)	42,4	poniżej 40,0
	Udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w ogóle korzystających z pomocy społecznej (%).	58,3	do 55,0
	Liczba osób korzystających z zasiłku stałego.	24	do 30
	Liczba osób korzystających z zasiłku okresowego.	20	do 25
	Liczba osób korzystających z zasiłku celowego.	48	do 50
Zapewnienie dostępu do usług i wsparcia psychologicznego dla mieszkańców Gminy	Liczba osób korzystających ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	0	do 5
	Liczba zrealizowanych programów wśród dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia psychicznego.	0	min. 14 (dwa razy do roku)

Źródło: opracowanie własne

Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Przewóz na lata 2024-2034 stanowi kontynuację istniejącego systemu wsparcia i tworzy możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Jej założenia są dostosowane do zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów i potrzeb społecznych i przewidują planowane sposoby ich zaspokajania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia zakłada rozszerzenie i pogłębienie form wsparcia w zakresie pomocy społecznej, a także szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w jej obszarze. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Przewóz na lata 2024-2034 zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Przewóz i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określenie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców powiatu.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu, jego realizacja powinna przyczynić się do podniesienia jakości życia mieszkańców gminy Przewóz, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

Bibliografia

1. Bendyk E., Buras P., Polska wobec wojny, Polska w świecie po wojnie. Zadania na nowy czas, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, 2022.
2. Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
3. <http://www.parpa.pl>.
4. <https://bdl.stat.gov.pl>.
5. <https://poradnik.ngo.pl>.
6. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
7. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.
8. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych.
9. Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych, ISP, 2019.
10. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok.
11. Pikuła N.G., Grewiński M., Zdebska E., Glanc W., Wyzwania dla polityki społecznej w kontekście pandemii koronawirusa, Kraków 2020.
12. Raport o stanie Gminy Przewóz za rok 2020, 2021, 2022.
13. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020 i 2021 rok.
14. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok.
15. Sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za 2020, 2021 i 2022 r.
16. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
17. Szatur-Jaworska B., Diagnoza i diagnozowanie w polityce społecznej.
18. Sztumski J., Wstęp do metod i technik badań społecznych, Katowice 2005.
19. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm).
20. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. 2023 poz. 1939).
21. www.psychiatriapolska.pl.

Spis rysunków, tabel, wykresów

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Przewóz	15
Rysunek 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Przewóz według klas wielkości (stan na koniec 2022 roku)	19
Rysunek 3. Klasyfikacja podmiotów ekonomii społecznej	26
Rysunek 4. Obszary współpracy międzyinstytucjonalnej	27
Rysunek 5. Łączna wartość sprzedanego na terenie gminy Przewóz alkoholu w latach 2020-2022	84
Rysunek 6. Elementy procesu planowania strategicznego	102

Spis tabel

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	8
Tabela 2. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w gminie Przewóz w porównaniu do powiatu żarskiego, województwa lubuskiego i kraju na przestrzeni lat 2020-2022.....	17
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności gminy Przewóz w latach 2020-2022 (w procentach)	18
Tabela 4. Dane statystyczne dotyczące publicznej opieki zdrowotnej w gminie Przewóz w porównaniu do powiatu żarskiego w 2022 roku	24
Tabela 5. Zakres usług społecznych i przypisane do nich zadania publiczne	28
Tabela 6. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Przewóz na przestrzeni lat 2020-2022.....	30
Tabela 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć według liczby wypłaconych świadczeń w latach 2020-2022	32
Tabela 8. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2020-2022	33
Tabela 9. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2020-2022	33
Tabela 10. Ile razy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i stracić kontrolę nad ilością spożywanego alkoholu (tzn. upić się)? N=106	39
Tabela 11. Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem mechanicznym po spożyciu alkoholu? N=106	40
Tabela 12. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=10 .	45
Tabela 13. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=7	45
Tabela 14. Czy zdarza się Panu/i korzystać z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu dłużej niż wstępnie Pan/i zakładał/a? N=136	49
Tabela 15. Czy kiedykolwiek grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze, aby rozwiązać finansowe trudności lub poprawić swoją sytuację ekonomiczną? N=36.....	50
Tabela 16. Ile razy piłeś/aś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni? N=6	60

Tabela 17. Jak często zażywałeś/aś narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia w ciągu ostatnich 30 dni? N=2	62
Tabela 18. Tabela 17. Jakże to były substancje? N=2	62
Tabela 19. Tabela 18. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=11	64
Tabela 20. Jakiego rodzaju przemoc doznałeś/aś? N=11	65
Tabela 21. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=8	66
Tabela 22. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=8	66
Tabela 23. Czy zdarza Ci się kłamać, aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu np. przed rodzicami? N=59	69
Tabela 24. Kwota odpłatności za pobyt dzieci z terenu gminy Przewóz w pieczy zastępczej w latach 2020-2022	77
Tabela 25. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka na przestrzeni lat 2020-2022	79
Tabela 26. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2020-2022	79
Tabela 27. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia na przestrzeni lat 2020-2022	80
Tabela 28. Specjalny zasiłek opiekuńczy na przestrzeni lat 2020-2022	80
Tabela 29. Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Przewóz wobec osób uzależnionych w latach 2020-2022	83
Tabela 30. Dane statystyczne dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2020-2022	88
Tabela 31. Liczba wszczętych i zakończonych procedur „Niebieskie Karty” oraz liczba rodzin objętych procedurą na koniec każdego roku na przestrzeni lat 2020-2022	88
Tabela 32. Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej na przestrzeni lat 2020-2022	92
Tabela 33. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Przewóz oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu żarskiego na przestrzeni lat 2020-2022	95
Tabela 34. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2020-2022	97
Tabela 35. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego i pieniężnego przyznanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2020-2022	98
Tabela 36. Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatków mieszkaniowych oraz kwota świadczeń w latach 2020-2022	98
Tabela 37. Ramy finansowe Strategii	120
Tabela 38. Harmonogram wdrażania Strategii	121
Tabela 39. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych	124

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Przewóz w latach 2020-2022	16
Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie żarskim na przestrzeni lat 2020-2022 w porównaniu do województwa lubuskiego i całej Polski (stan na koniec roku, w procentach).....	18
Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność w gminie Przewóz w latach 2020-2022	19
Wykres 4. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców w gminie Przewóz, powiecie żarskim, województwie lubuskim oraz Polsce w latach 2020-2022	20
Wykres 5. Liczba uczniów szkół podstawowych oraz przedszkoli w gminie Przewóz w latach 2020-2022	21
Wykres 6. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2023 roku uczniów z gminy Przewóz, powiatu żarskiego i województwa lubuskiego	21
Wykres 7. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w gminie Przewóz, powiecie żarskim oraz województwie lubuskim w latach 2020-2022	23
Wykres 8. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w gminie Przewóz, powiecie żarskim i województwie lubuskim na przestrzeni lat 2020-2022	30
Wykres 9. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z materialnej pomocy społecznej w gminie Przewóz w latach 2020-2022	31
Wykres 10. Wskaźnik deprivacji lokalnej na przestrzeni lat 2020-2022	32
Wykres 11. Powody udzielania świadczeń w 2022 roku (liczba rodzin)	34
Wykres 12. Płeć: N=139.....	36
Wykres 13. Wiek: N=139	37
Wykres 14. Wykształcenie: N=139	37
Wykres 15. Jakiego Pana/i zdaniem problemy społeczne najczęściej dotyczą mieszkańców Gminy? N=139	38
Wykres 16. Jak często spożywa Pan/i alkohol? N=139	39
Wykres 17. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma negatywny wpływ na rozwój dziecka? N=139	40
Wykres 18. Jak często pali Pan/i papierosy i e-papierosy? N=139	41
Wykres 19. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=139	42
Wykres 20. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto nadużywa alkoholu, narkotyków lub w sposób zdecydowanie nadmierny podejmuje się pewnych czynności (np. zakupy, korzystanie z Internetu i/lub urządzeń elektronicznych, uprawianie sportu, praca, oglądanie treści pornograficznych itp.)? N=139	43
Wykres 21. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto doświadcza przemocy w swoim domu? N=139	44
Wykres 22. Jak często, w okresie 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy? N=139	44

Wykres 23. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i przemoc domową wobec: N=139	46
Wykres 24. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. klaps) jest metodą wychowawczą, która: N=139	47
Wykres 25. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/ponizanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)? N=139	47
Wykres 26. Ile godzin poświęca Pan/i na korzystanie z urządzeń elektronicznych i Internetu (np. komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier) w ciągu dnia, w którym ich Pan/i używa (nie wliczając w to godzin pracy)? N=139	48
Wykres 27. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grał/a Pan/i w gry, w których wygraną/przegraną były pieniądze (np. zdrapki, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=139	49
Wykres 28. Proszę o ustosunkowanie się do poniższych stwierdzeń: N=139	51
Wykres 29. Jakie trudności najczęściej napotykają osoby bezrobotne szukające pracy na terenie Gminy? N=139	52
Wykres 30. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy miał/a Pan/i trudności w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych ze względu na niewystarczające zasoby finansowe? N=139	53
Wykres 31. Jakie grupy osób są Pana/i zdaniem najbardziej narażone na wykluczenie społeczne na terenie Gminy? N=139	54
Wykres 32. W jakim stopniu infrastruktura techniczna w Pana/i Gminie (instytucje publiczne, szkoły, ulice, przychodnie itp.) dostosowana jest do osób z niepełnosprawnościami tak, aby umożliwić im samodzielne funkcjonowanie? N=139	54
Wykres 33. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób starszych w Gminie? N=139	55
Wykres 34. Jakie Pana/i zdaniem są najważniejsze problemy osób z niepełnosprawnościami w Gminie? N=139	56
Wykres 35. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Pana/i takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=139	57
Wykres 36. Płeć: N=59.....	58
Wykres 37. Wiek: N=59	59
Wykres 38. Klasa: N=59	59
Wykres 39. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się pić alkohol? N=59	60
Wykres 40. Ile razy zdarzyło Ci się: N=59	61
Wykres 41. Ile razy w życiu zdarzyło Ci się zażywać środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia)? N=59	61
Wykres 42. Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki, dopalacze, alkohol, papierosy, e-papierosy w swojej miejscowości byłoby to: N=59	63

Wykres 43. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? N=59	64
Wykres 44. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=59	65
Wykres 45. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=59	67
Wykres 46. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)? N=59	68
Wykres 47. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z urządzeń elektronicznych i/lub Internetu? N=59	69
Wykres 48. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy grałeś/aś w gry, w których można było wygrać/przegrać pieniądze (np. zdraпки, lotto, gra na automatach, zakłady bukmacherskie itp.)? N=59	70
Wykres 49. Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy utrzymywały się u Ciebie takie stany jak (przynajmniej przez 2 tygodnie): N=59	71
Wykres 50. Które z poniższych odpowiedzi Twoim zdaniem można zaliczyć do zaburzeń odżywiania? N=59	72
Wykres 51. Liczba asystentów rodziny oraz rodzin objętych ich wsparciem w latach 2020-2022	74
Wykres 52. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka na przestrzeni lat 2020-2022.....	75
Wykres 53. Kwota wypłaconych świadczeń 500+ na przestrzeni lat 2020-2022 [mln zł].....	76
Wykres 54. Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego na przestrzeni lat 2020-2022	76
Wykres 55. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej.....	77
Wykres 56. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej.....	78
Wykres 57. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.....	82
Wykres 58. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Przewóz na przestrzeni lat 2020-2022.....	84
Wykres 59. Liczba mieszkańców przypadająca na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Przewóz, województwie lubuskim i całej Polsce w 2022 roku	85
Wykres 60. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Przewóz na przestrzeni lat 2020-2022	90

Wykres 61. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2020-2022	91
Wykres 62. Liczba beneficjentów zasiłku pielęgnacyjnego dla osoby, która ukończyła 75 lat na przestrzeni lat 2020-2022.....	91
Wykres 63. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej	93
Wykres 64. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni lat 2020-2022	94
Wykres 65. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej ...	96